

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostili. Od 5. do 17. sep-
tembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Dobrodo« v
Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija« pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.000 lir - Leto XLVI. št. 165 (13.698)

Trst, sredo, 18. julija 1990

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382-535723
Fax 0481/532958

ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

primorski dnevnik

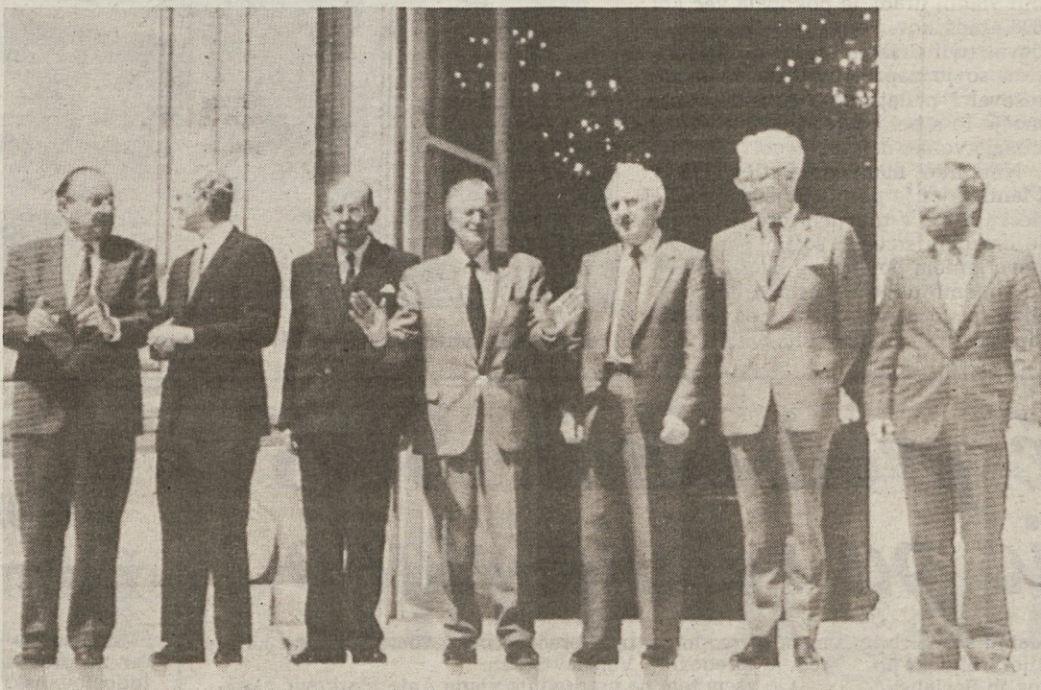
Poljska vlada bo dogovor sprejela le po uradni združitvi obeh Nemčij Konferenca »dva plus štiri« potrdila nedotakljivost poljske meje z Nemčijo

*Pariške konference se je tokrat udeležil tudi poljski zunanji minister Skubiszewski
Opcija Nemčije, da se priključi NATO, vzbudila različne reakcije v Washingtonu*

PARIZ, WASHINGTON — Tretja runda pogajanj, ki so jih diplomatsko poimenovali »dva plus štiri«, je potekala v zelo optimističnem vzdušju. Zunanja ministra obeh Nemčij ter zunanji ministri držav zmagovalk druge svetovne vojne (Francije, Velike Britanije, Sovjetske zveze in ZDA) so dosegli pomemben dogovor o ohranitvi meje med Poljsko in Nemško demokratično republiko na rekah Odra in Nisa.

Konference se je tokrat udeležil tudi poljski zunanji minister Krzysztof Skubiszewski, ki je med drugim sprejel dnevni red vseh bodočih pogajanj, vendar je postavil svoj pogoj: Poljska bo dejansko pristala na dogovor, šele ko bo prišlo do združitve obeh Nemčij. Skratka, njen edini sogovornik bo nova nemška vlada. Konferenca »dva plus štiri« pa je predstavljala tudi priložnost za razjasnitev številnih nerešenih vprašanj, ki nastajajo ob procesu nemškega združevanja. Vzhodnonemški zunanji minister Meckel je opozoril na problem nove vojske; sedanja Vzhodna Nemčija bo morala tudi po združitvi v Zahodno ohraniti lastno strukturo brez kakršnega koli poseganja s strani zahodnonemške vojske. Meckel pa je ponovno poudaril potrebo po dodatnem zmanjšanju števila sovjetskih vojakov, za katero sta se Kohl in Gorbačov že dogovorila, da bo pristalo na 370 tisoč vojakov. O teh in ostalih vprašanjih ter o potrditvi meje na Odri in Nisi pa bo govor še na novembrski konferenci KVSE, ki bo v bistvu potrdila sedanje dogovore in izpopolnila postopek umikanja vojaških čet iz Evrope in krčenja jedrskega arzenala ter konvencionalnega orožja.

Medtem pa se po vsem svetu dvigajo reakcije na dogovor
NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Še primeri »vdorov« na tuje ambasade na Kubi

HAVANA — Včeraj je skupina štirih Kubancev vdrla v rezidenco italijanskega veleposlanika na Kubi. Policija je nemudoma obkrožila sedež veleposlaništva, v težavah so bili tudi na švicarskem veleposlaništvu, kjer je nekdo prav tako skušal vdreti v poslopje.

Nad afero enajstih Kubancev, ki so pribežali na sedež češkoslovaške ambasade na Kubi, pa je medtem obvisel oblak suma, da je celotni diplomatski zaplet sad kake spretnosti režije. Po »prostovoljnem« odhodu skupine, ki je najprej prosila zastopnika češkoslovaške vlade, naj ji omogoči odhod iz države, je vseh enajst Kubancev zapustilo veleposlaništvo. Glasnik češkoslovaške vlade Dobrovskij je dejal, da gre najbrž za posledice nemernega kubanskega posega.

Predvčerajšnjim je na sedežu ambasade vdrla skupina sedmih Kubancev, ki so bili oboroženi in so grozili, da bo veleposlaništvo skočilo v zrak, če jim ne bodo dali na razpolago letalo za beg v tujino. Dobrovskij je dejal tudi, da so bili člani te skupine trenirani in vešč v uporabi orožja, zato najbrž ni šlo za skupino »rednih« pribežnikov.

Medtem ko del KD zavrača vsakršen kompromis Podpredsednik vlade opozarja na nevarnost vladne krize

RIM — Okrog usode zakona Mammi še vedno vladajo negotovost in polemike. Levica Krščanske demokracije namreč oporeka PSI, ta pa po drugi strani zahteva spremembo originalnega besedila omenjenega zakona, vključno s prepovedjo reklamnih vložkov med predvajanjem filmov. Arnaldo Forlani je včeraj ostro grajal manjšino, ki jo v KD vodi De Mita. Dejal je, da se mora slednja držati najosnovnejših pravil, ki urejujejo vsakdanje življenje in torej tudi delovanje strank, to pa je ravno spoštovanje sprejetih odločitev. V primeru, da se ta pravila kršijo, hkrati pa skušajo vsiliti nova — je dodal — je postavljena pod vprašaj sama enotnost neke stranke. Kritike na račun levice je Arnaldo Forlani izrekel na zasedanju ene od strankinih notranjih komisij.

Skratka, Forlani je odkrito obtožil poskuse razbitja strankine enotnosti, po drugi strani pa se je soočil z obtožbami podpredsednika vlade Martelli-ja. Ta je izjavil, da vladna kriza že grozi, saj »v primeru, ko se vlada ne

more nasloniti na večino v parlamentu glede tako pomembnih vprašanj, je njen konec neizbežen«. Kriza — je dodal Martelli — postane nerešljiva tudi ko se del večine, v sodelovanju z opozicijo, poteguje za spremembe volilnega sistema. Parlamentarna demokracija ima pač svoja pravila, teh pa se je treba držati.

Podpredsednik vlade je hkrati spomnil, da so trenutno obravnavani zakon sestavili v času, ko je petstrankarsko vladno koalicijo (in hkrati Krščansko demokracijo) vodil De Mita. Taisti De Mita se sedaj poslužuje orožja nepoštenosti, v primeru pa, da bo s tem orožjem pripomogel k porazu vladne večine v parlamentu, bo vlada neizogibno padla. Socialistični predstavnik torej svari pred razcepitvijo vladne večine, razcepitvijo, ki bi pripeljala do vladne krize in mogoče tudi do predčasnega razpusta parlamentarnih zbornic. To možnost Martelli ne zavrača, saj bi naravni iztek zakonodajnih teles sovpadal z iztekom sedem-

letnega mandata predsednika republike Cossiga. To bi povzročilo nekatere težave, zato bi ena od možnih rešitev bila ravno predčasni razpust in zatem seveda obnova senata in poslanske zbornice. Na ta način (z razpustitvijo parlamenta) bi razveljavili proceduro v zvezi z referendumom o volilni reformi.

Med tistimi, ki so včeraj podpisali v korist referenduma, je podpredsednik senata, komunist Luciano Lama. Možnost referenduma je pozitivno ocenila tudi predsednica poslanske zbornice Nilde Iotti, ki je dejala, da bi predčasni razpust zbornic bil škodljiv, saj bi onemogočil reformo institucij. Dve leti za pripravo in izpeljavo reforme so več kot dovolj, spomnimo naj le na sestavo ustave, za katero so potrebovali poldrugo leto. Osnutek o volilni reformi je medtem vložila poslanska skupina KD. Ta predvideva volitve v enem krogu, uporabili pa naj bi dve glasovnici, eno za izbiro stranke, drugo pa za izbiro koalicije.

G. R.

Pred zasedanjem slovenske skupščine Slovenijo čakajo še težki dnevi

BOGO SAMSA

LJUBLJANA — Danes, jutri in morja še kakšen dan bo zasedala slovenska skupščina z izredno obsežnim programom, ki čisto utežno tehta nekaj kilogramov papirja. Toda to so tudi istočasno nekatera ključna slovenska vprašanja in tokrat bo razprava ponovno razgreta, polemična in stališča bodo po vsej verjetnosti zelo različna.

Osrednji točki dnevnega reda sta predlog predsedstva republike o novi slovenski ustavi, katerega bo prebral predsednik Milan Kučan in predlog vladnega programa, o katerem bo imel uvodno poročilo predsednik Lojze Peterle. Zelo verjetno pa se bo zapletlo še pred začetkom razprave, ko bodo odločali o dnevnem redu, kar se je izkazalo, da postaja za slovensko skupščino kar kočljivo vprašanje.

Pa tudi ostala vprašanja so lahko zelo zapletena. Izreden je odjek na zahtevo pravosodnega ministra Rajka

Pirnata in ustreznega predsednika poslanske komisije, naj odstopi predsednica slovenskega vrhovnega sodišča Francka Strmole - Hlastec, kateri očitajo samo to, da je nekdaj bila članica centralnega komiteja ZKS. S pismom so jo poklicali na razgovor in ji predlagali, da zbolí. Na poziv ni odgovorila, včeraj pa je na tiskovni konferenci povedala vse podrobnosti in tudi komentirala zahtevo po odstopu kot grobo vmešavanje države v sodno oblast in pritisk na sodstvo. Zadeva se bo v parlamentu nujno zapletla tudi zato, ker bo v ospredju razprave ponovno pravosodni minister in ker gre za tako delikatno vprašanje. Predsednica vrhovnega slovenskega sodišča je bila ponovno izvoljena pred dvema letoma za dobo osem let in je razen v zakonsko izredno točnih primerih ne more odstaviti nihče, povrh pa je po splošnem mnenju vrhunski pravni strokovnjak in je tudi svoje delo opravljala v

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Zakon za obmejna območja: kako je s postavko o naši manjšini?

NA 4. STRANI

Žeja in suša pestita Italijo

RIM — Že pozimi so izvedenci napovedovali, da bo poleti katastrofalna suša z dramatičnim pomanjkanjem vode prizadela Italijo. Njihove črnogledne napovedi so se v glavnem uresničile. Napoved navsezadnje ni bila tako težka. Že pozimi je bilo v zajetjih do 50 odstotkov manj vode kot običajno. Spomladi se je položaj še poslabšal, saj ni bilo dolgotrajnejšega dežja. V vsem tem obdobju pa kot običajno ni nihče poskrbel, da bi začeli dolgoročneje reševati to vprašanje, ki je v raznih italijanskih deželah postalo že endemično, letos pa se je razširilo na domala vso Italijo. Izjemi sta le Furlanija-Julijska krajina in Tridentinska-Južna Tirolska. Ta podatek pa že sam po sebi vzbujajo sum, da pomanjkanju vode ne botruje samo pomanjkanje padavin, temveč da je treba vzroke žeje iskati tudi drugje. Že pred meseci smo navajali, da je večina italijanskih vodovodov dotrajanih, da so v nekaterih primerih vodovodne cevi kot prava rešeta, iz katerih izteka do 50 odstotkov vode. Sedaj pa postaja jasno, da podatek o 50-odstotni izgubi ni bil izjema, temveč pravilo, saj odgovorni že navajajo, da v povprečju izgubijo od zajetij do vodovodnih pip od 30 do 40 odstotkov vode.

V takim položaju bi morala vlada nemudoma sestaviti dolgoročni načrt posodabljanja in združevanja vodovodnih omrežij. Sodeč po včerajšnjem sestanku ministrov za kmetijstvo Mannina, za proračun Pomicina in za civilno zaščito Lattanzija ter podtajnika pri predsedstvu vlade Cristoforija se bodo ponovno omejili le na subvencije prizadetemu kmetijstvu, poskrbeli bodo za cisterne, in odpravili bodo davek na vodo, v gnilo jabolko pa ne bodo ugriznili, ker bi trčili v lokalistične interese.

Nič čudnega torej, da že prihaja do protestov, do pravih izbruhov nezadovoljstva. Da bi bila mera polna, je neoporečnost vode iz dneva v dan bolj vprašljiva, podtalnica se je namreč znižala, tako da so sedaj onesnažujoče snovi raztopljene v manjših količinah. Vlada je že res poskrbela in odpravila davek na vodo, ohranila pa je davek na mineralno vodo, saj je na dlani, da se bo sedaj poraba zvišala.

Ob vsem tem izvedenci navajajo, da letošnja suša ni izredna, da se taka sušna obdobja periodično ponavljajo, le da se je sedaj povečala poraba vode in dotrajenost vodovodov, tako da bi lahko odgovorni pravočasno ukrepali. Suše ni torej kriv pojav tople grede, kot si marsikdo želi, da bi opravičil svoje pomanjkljivosti.

Palermo spet brez župana

PALERMO — Palermski župan, demokrat Jan Leoluca Orlando, ki je bil izvoljen 9. julija, z glasovi dela KD, KPI in zelene liste, je odstopil. Odločitev je sprejel predsinocnim zvečer po daljšem pogovoru z demokrščansko svetovalsko skupino. KD je odstop utemeljila s trditvijo, da bi pogajanja za imenovanje novega občinskega odbora zašla na mrtvi tir, če bi Orlando ohranil svojo funkcijo.

Z odstopom Orlando se za palermsko občinsko upravo odpirajo nove možnosti in vse kaže, da se bo bitka za stole začela povsem na novo. Sam Orlando pa je dejal, da je odstopil, ker noče, da bi se nadaljevala stara in škodljiva politika uslug, ultimativ in podkupovanja.

Po poročilih iz Manile, naj bi potres terjal izredno visoko število mrtvih in ranjenih

Več kot 1.000 žrtev na Filipinih

MANILA — Posledice močnega potresnega sunka, ki je v ponedeljek popoldan ob 16.30 po krajevnem času stresel filipinski Sever, so kot po pričakovanjih zelo hude. V enem samem dnevu so reševalne ekipe potegnile izpod ruševin več kot 500 trupel, na stotine oseb pa še pogrešajo.

Po prvih razpoložljivih podatkih, ki jih je posredovala filipinska državna televizijska mreža, je več kot 10.000 ranjenih, dokončno število žrtev pa bi lahko naraslo na tisoč in več. To vest je potrdil tudi filipinski minister za družbeno vprašanja Mita Pardo de Tavera, ki je dejala, da je predsednica Corazon Aquino proglašila izjemno stanje na otoku Luzon, kjer je potres povzročil največ škode in žrtev.

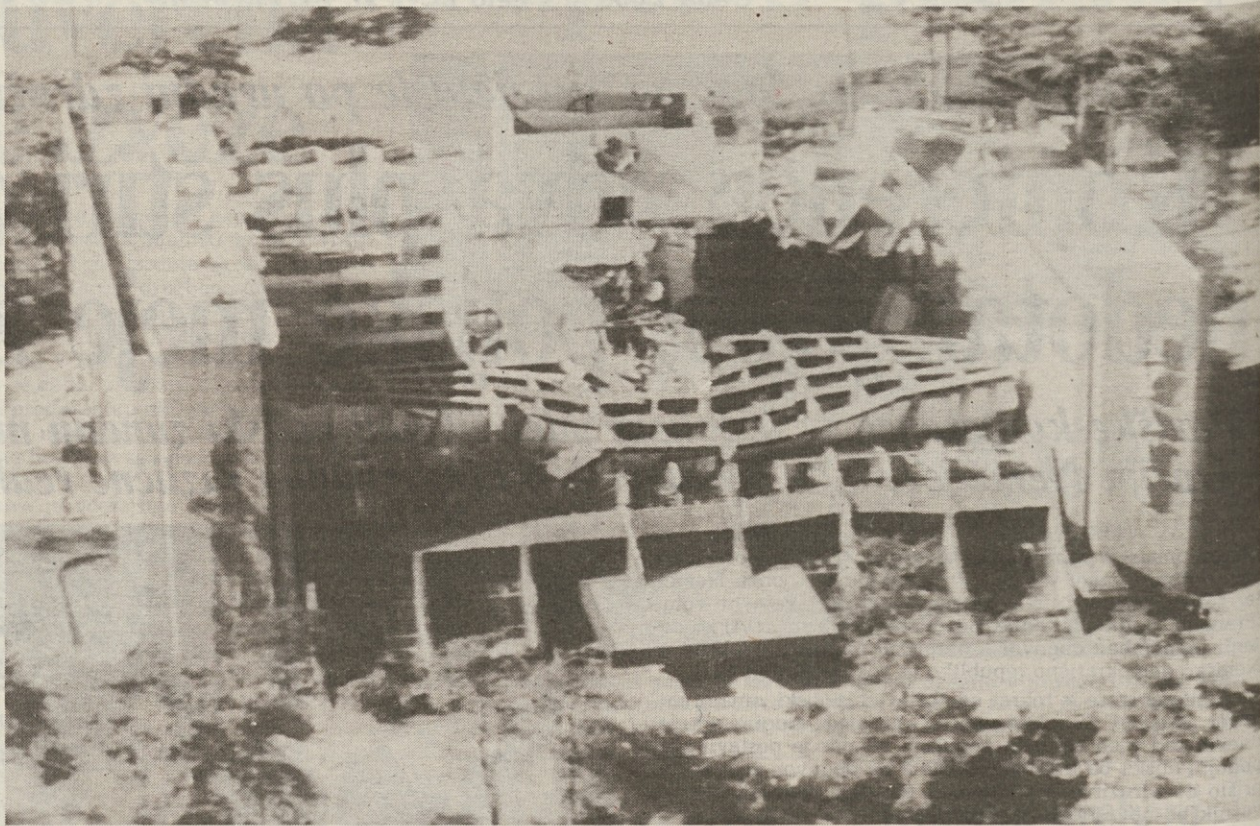
Epicenter potresa je bil vsekakor v kraju, ki je oddaljen približno 10 kilometrov od glavnega mesta pokrajine Nueva Ecija na Luzonu Cubantuan. V tem mestu se je porušila katoliška šola Philippine Christian School. Do sedaj so našli 53 trupel in rešili petdeset dijakov in učiteljev, vendar so priče povedale, da je bil na šoli takrat pouk, zato je bilo v poslopju več sto oseb. S pomočjo žerjavo so odstranili nekaj železobetonskih blokov, kar je omogočilo nadaljnjo reševalno akcijo, vendar je bila šola v petnadstropni stavbi in je zato malo verjetno, da so potresni sunki

preživele osebe, ki so bile v spodnjih prostorih.

Položaj je izredno dramatičen tudi v gorskem turističnem središču Baguio, kjer je veliko hotelov, ki so namenjeni izključno počitku in letovanju ameriških vojakov. Zaradi potresa se je pet večjih hotelov spremenilo v kup ruševin, kar 42 zgradb pa je bilo popolnoma uničenih. V velehotelu Hyatt je ostalo pod ruševinami zgradbe od 150 do 200 oseb.

Minister za turizem Narzalina Lim je dejala, da je bilo v letoviščarskem kraju več kot 2.000 turistov, od 300 žrtev, ki so jih do danes našli v Baguiu pa so bili le trije tuji državljani. Tudi v industrijski coni Baguia je potres žel svoje žrtve v velikih poslopjih, ki so se sesule kot bi jih kdo zgradil iz peska. Stavba, v kateri so bili vladni uradi, je pokopala več kot 800 uradnikov. Potres je težko poškodoval tudi državno cesto do Baguia, zato so jo zaprli, tako da se lahko reševalci podajajo na prizadeto območje le s helikopterji, ki jih pa žal nimajo veliko na razpolago.

Nekoliko manj dramatično je v Manili, kjer je potres terjal menda le deset žrtev, v glavnem osebe, ki jim je omagalo srce ali so jih pohodil v neverjetnem pouličnem kaosu. Številno ranjenih pa je v mestu izredno veliko, saj so največ »žrtev« povzročile šipe, ki so se vdale tresljamem.

Ruševine luksuznega hotela Hyatt v letoviščarskem kraju Baguio

(Telefoto AP)

Milošević predsednik SPS Marković pa rešuje vlado

LJUBLJANA — Po maratonskem zasedanju so v Srbiji včeraj končno ustanovili Socialistično partijo Srbije, ki pomeni združitev dosedanjih Zveze komunistov in Socialistične zveze delovnega ljudstva. Predsednik je postal Slobodan Milošević, ki je prejel 1228 glasov, njegov formalni protikandidat Radmila Andjelković pa je prejela komaj 66 glasov. Izvolili so tudi 111-članski izvršni odbor, v katerem so med drugimi Antonije Isaković, Bogdan Kecman, Dragotin Zelenović, Borisav Jović, Živorad Igić, Rahman Morina, Mihalj Kertes in drugi, med katerimi so nekateri dobili komaj zadostno število glasov.

Ob zaključku je Slobodan Milošević izjavil, da je ta stranka rezultat jugoslovanske krize, ki je pod pritiskom konzervativnih in separatističnih sil, zaradi katerih so v Srbiji morali organizirati stranko levo usmerjenih sil, ki naj ustvarijo družbo »brez gospodarskega izkoriščanja in brez politične hierarhije«.

Šesljevo četniško gibanje pa je v cerkvi na beograjskem Trgu republike poskrbelo za mašo zadušnico ob obletnici smrti četniškega vodje Draže Mihailovića. Po maši je kakih 1500 ljudi, med katerimi jih je bilo 50 v četniških unifor-

mah, priredilo na trgu pred cerkvijo zborovanje, na katerem je spregovoril Vojislav Šešelj.

Ob vsem tem pa predsednik vlade Ante Marković nadaljuje svoje potovanje po jugoslovanskih republikah in zbira podporo za izvajanje drugega dela reformskega programa. Včeraj je bil v Makedoniji, dan prej v Črni gori. Veliko vprašanje pa je, kako je sploh z njegovo vlado, kakšno podporo še uživa v vedno bolj razkrajajoči se Jugoslaviji in kakšen bo zaključek tega potovanja. Po Beogradu že krožijo govorice o možnosti, da vlada tudi odstopi. Vse pa je tesno povezano s Kosovom, kjer včeraj ni bilo večjih novic in se nastalo stanje postopoma utiruje.

Včeraj na Kosovu ni bilo organiziranih stavk, ker je alternativa oprezna in noče sprožiti vala stavk, ki bi lahko povzročil nered in omogočil milici, da ponovno na krvav način posreduje.

Osrednja vest dneva pa je bila na Kosovu zvišana cena kruha za 22 odstotkov, kar je v tamkajšnjih razmerah izredno resen udarec za veliko večino prebivalstva. Uradna obraziložitvev je bila, da je treba uskladiti cene kruha po celi republiki.

B. S.

Ministra Bernini in Slokar podpisala dogovor o sprostitvi železniškega tovornega prometa

BEOGRAD — Italijanski minister za prevoze Bernini in njegov jugoslovanski kolega Jože Slokar sta včeraj v Beogradu podpisala pomemben dogovor o sodelovanju med železnicama obeh držav. Odslej bodo pristojnosti nad upravljanjem železniškega prometa prešle neposredno v roke uprav jugoslovanske in italijanske železnice, in bosta tako obšli vse birokratske ovire meddržavnega značaja, ki so znatno otežkočale razvoj prometa.

Bernini in Slokar ter njuni sodelavci so nato proučili številne pobude, ki so v zvezi s prevozi in ki so že obrodile dobre sadove. V bodoče se bo sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo na tem področju še okrepilo, saj imata obe

državi pomembno vlogo v tovrnem prometu z Vzhodom. Po njihovih cestah in železnicah se namreč odvija večji del tega prometa. Bernini je govoril tudi o možnosti kombiniranega prevoza po železnici, cesti in morju. Prvi korak na tej poti je bil že narejen z Osimskim sporazumom o gradnji hitre ceste, ki bo povezovala jugoslovansko obmejno območje z avtocesto preko Ljubljane, Zagreba Beograda in Skopja do grške meje.

Minister za prevoze se je pogovarjal tudi z jugoslovanskim zunanjim ministrom Budimirjem Lončarjem, medtem ko je odpadlo njegovo srečanje z zveznim ministrom Markovićem. Bernini bo danes gost slovenske vlade.

Metropolit o premoženju ki so ga odvzeli Cerkvi

LJUBLJANA — Ob pogledu zbranih podatkov in dokumentacije o premoženju, ki je bilo po vojni odvzeto cerkvenim ustanovam, je bilo ugotovljeno, da gre za precejšnje premoženje. Ob tem se zastavlja vprašanje, kaj naj Cerkev od tega zahteva nazaj. V izjavi za sredstva javnega obveščanja je ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar med drugim sporočil, da Cerkev želi in pričakuje, da se popravi krivica, ki so ji jo storili z neupravičnim odvzemanjem premoženja. Cerkev se tudi zaveda, da ne more zahtevati nazaj celotnega premoženja in meni, da je treba vsak primer reševati zase, z neposredno prizadetimi in s pristojnimi ustanovami in osebami. Cerkev, pou-

darja nadškof Alojzij Šuštar, se nikakor noče obogatiti na račun ljudi, zlasti ne revnih in zato zavrača vsa podtikanja in sumičenja o kopičenju premoženja in bogastvu cerkev na Slovenskem. Cerkev želi v odkritem in strpnem dogovarjanju urejati vsa vprašanja svojega premoženja, svojih obveznosti do duhovnikov ter redovnikov in redovnic, cerkvenih ustanov in samostanov tre socialne in karitativne obveznosti. Nadškof Šuštar je poudaril, da se Cerkev noče okoristiti na račun nikogar, ne pozameznika, ne družbe, ne države in tudi ne pričakuje, da nihče, dokler ne bo premoženjsko vprašanje urejeno, ne bo zlorabljal ali izkoriščal cerkvenega premoženja. (dd)

Za sedaj ne bodo imenovali nove kosovske skupščine

PRISTINA — Podpredsednik izvršnega sveta skupščine SR Srbije Momčilo Trajković je na včerajšnji tiskovni konferenci izjavil, da za zdaj ni osnovnih pogojev za morebitno ustanovitev nove skupščine Kosova in pokrajinskega izvršnega sveta. Nujno oblikovanje, je pojasnil Trajković, bo odvisno od položaja, vendar kot kaže zdaj, bodo to najverjetneje storili po sprejetju nove republiške ustave in svobodnih večstrankarskih volitvah. Trajković je novinarje obvestil, da je v ključni fazi tudi utrjevanje pokrajinskih upravnih organov in da bodo že na prihodnji seji skupščine SR Srbije imenovali določeno število starešin ter organov. Člani sveta zveze svobodnih sindikatov Slovenije pa so včeraj sprejeli izjavo o Kosovu, v kateri so zapisali, da zaradi kršenja človekovih pravic, teptanja dostojanstva, kršenja svobode in demokracije, zaradi preziranja pravic delavcev preganjanja in sikaniranja stavkajočih in administrativne prepovedi njihovega delovanja, podpirajo in se solidarizirajo z aktivnostmi nedovisnega sindikata na Kosovu. Ta namreč skuša z legitimnimi sredstvi zavarovati človečanske vrednote, ki vzpostavljajo civilizirano in demokratično družbo in državo. (dd)

nadaljevanji s 1. strani - nadaljevanji s 1. strani

● Slovenijo čakajo

redu, saj so ji ponudili, da bi ostala med vrhovnimi slovenskimi sodniki.

Naslednje delikatno vprašanje se nanaša na slovenski tisk. V ponedeljek je Delo objavilo vest, da so združili funkciji glavnega in odgovornega urednika in da je to mesto prevzel sedanji odgovorni urednik znani časnikar Tit Dobršek, dosedanjí glavni urednik Božo Kovač pa je postal pomočnik. Sklep je sprejela skupščina, ki jo sestavljajo predvsem časniki, ki so prevzeli vlogo izdajatelja. To je omogočal dosedanjí zakon in menda je bilo vse v redu po črki in smislu zakona. Toda včeraj je vlada na zaprti seja odobrila popravek, po katerem naj bi nacionalizirali tisk in bi glavne in odgovorne urednike vseh medijev imenovala vlada za vse slovenske, za krajevene pa občinski izvršni sveti. Celoten slovenski tisk bi torej z jutrišnjim dnevom prišel trdno v vladne roke. Seveda je to še nepopolna informacija s seje vlade, ki je bila za zaprtimi vrati, povsem nepričakovano in izven dosedanje prakse.

Sporna je tudi nacionalizacija sredstev strank in dosedanjih družbenih organizacij, s čimer so pod udarom predvsem prenovitelji, pa tudi socialisti, liberalci in sindikati.

Osrednje sporno vprašanje predstavlja lastnina in predlogi, da bi jo v celoti nacionalizirali in nacionalizirano dosledno vračali lastnikom, katerim so jo nacionalizirali po drugi svetovni vojni. Še zlasti zapleteno je lastninsko razmerje do kmečke obdelovalne zemlje.

Zapletenih vprašanj z velikim političnim nabojem torej ne manjka, o večini teh je Demos razpravljal v soboto na svojih »duhovnih vajah«, nekakem zaprtem seminarju, ki je bil tokrat v prostorih skupščine. Na predhodnem podobnem seminarju, ki je bil v Novem mestu, se je »rodila« deklaracija o suverenosti Slovenije, tokrat pa je bil v ospredju predvsem vladni program in njegova resnična vsebina.

Slovensko predsedstvo je včeraj obravnavalo dve občutljivi vprašanji. Vladna prepoved sečnje je namreč čez noč postavila v stečajni položaj celotno slovensko lesno industrijo in gozdno gospodarstvo. Razpravljali pa so tudi o teritorialni obrambi, saj nista bila odstavljena poveljnika, ki sta oddala orožje, kar je slovensko predsedstvo zahtevalo. Ponovno gre za izredno delikatno vprašanje, povezano s splošno jugoslovanskimi grožnjami, da je treba izvajati zvezno ustavo in se pri tem »poslužiti vseh sredstev pravne države«, kot so že učinkovito naredili na Kosovu. Te grožnje so tokrat usmerjene proti Sloveniji in Hrvaški.

Svobodni slovenski sindikat je včeraj energično interveniral pri Kučanu in predsedniku skupščine Bučarju, ker je

že vsaki tretji zaposleni delavec tako slabo plačan, da je v resnici že revež. Navedli so, da devetdeset tisoč zaposlenih prejema komaj tri stare milijarde na mesec (dobrih tristotisoč lir), brezposelnost pa narašča. Napovedali so za 10. september splošno stavko.

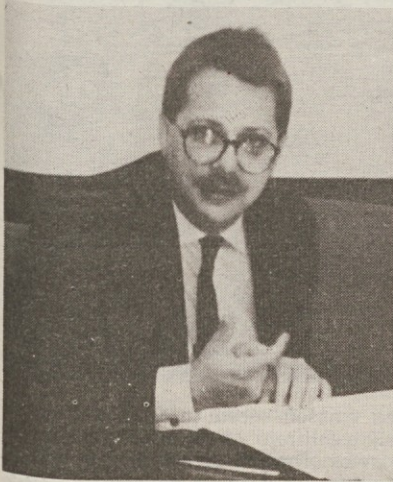
● Konferenca »2 + 4«

med kanclerjem Kohlom in Gorbačovom o opciji nove nemške države, da se priključi Severnoatlantskem paktu. Iz Washingtona prihajajo sicer optimistične ocene, iz zakulisja pa veje prizvok precejšnjega razočaranja. Bush se je včeraj po telefonu dolgo pogovarjal z Gorbačovom in Kohlom, šele potem je dal v objavo svojo oceno. V njej hvali »državniške vrline« Gorbačova, čigar privoljenje je v korist vse Evrope vključno s SZ. Do tu uradni del izjav Bele hiše. Odločno manjše pa je bilo zadovoljstvo vplivnega demokratičnega poslanca Leea Hamiltona, ki je z zaskrbljenostjo ugotovil, da sedaj Bonn kar sam razpreda niti sodelovanja med Zahodom in Sovjetsko zvezo. Hamilton je menil, da bi bilo zadoščenje popolno, če bi dogovoru o opciji Nemčije za NATO prisostvovali tudi Američani, ki so konec koncev prvi iznesli ta predlog.

Hamilton pa ni edini, previdne izjave prihajajo namreč tudi s strani washingtonskih poznavalcev evropskih razmer, ki so prepričani, da je Kohl toliko bolj močan, ker razpolaga s finančnimi sredstvi, s katerimi bo lahko še »omehčal« Moskvo. Presenečenje prihaja tudi s strani zunanjeje ministra Bakerja, ki je vest o opciji izvedel od novinarjev, ko je bil na poti v Pariz. Nejevoljo Bele hiše pa je povečal tudi način, s katerim je prišlo do dogovora: korektnost je bilo, če bi napoved o Gorbačovovem privoljenju dale vse štiri sile, ki se udeležujejo pariške konference.

Mimo ameriške »užaljenosti« prihaja do izraza tudi precejšnja previdnost, s katero so dogovor med Kohlom in Gorbačovom ocenili Poljaki in Vzhodni Nemci, medtem ko Japonci ocenjujejo predvsem njegove gospodarske posledice. Del poljskega tiska opozarja pred naraščajočo oblastjo Zvezne republike Nemčije in predvsem pred njeno bodočo težo v Evropi. Pripomniti pa je treba, da je Poljska od nekdaj podpirala potrebo po nevtralní Nemčiji, predvsem pa nekompromisnost njenih odločitev. Zadovoljstvo, a brez vsakega navdušenja, je izrazil tudi šef vzhodnonemške vlade De Maiziere. V televizijski politični tribuni je med drugim izjavil, da bi bila NDR bolj zadovoljna, če bi SZ ohranila vsaj nekatere pristojnosti in interese tudi po združitvi obeh držav in obžaluje, da je bila prav NDR tako le postranski dejavnik pri tej zgodovinski odločitvi.

G. Carbone predstavil smernice za deželni proračun '91

TRST — Programske investicije Dežele Furlanije-Juljske krajine so se povišale na 4.600 milijard lir, od katerih je 3.000 milijard lir namenjenih za izvajanje deželnega razvojnega načrta. Večja pozornost je bila namenjena socialnim storitvam in stanovanjski problematiki. Tako je včeraj v bistvu obrazložil deželni odbornik Gianfranco Carbone na tiskovni konferenci, na kateri je razčlenil dva dokumenta, na osnovi katerih bo deželna uprava pripravila proračun za leto 1991.

Obala: 2.000 delavcev ob delovno mesto

KOPER — Te dni bo ostalo brez zaposlitve še kakih 200 Tomosovih delavcev. Pravzaprav ni nenavadnega, saj je Tomos v stečaju in lahko v skrajnem primeru podobna usoda doleti prav vseh 1800 delavcev, kolikor jih je že zaposlenih. Tomos pa ni osamljen primer. V obalnem gospodarstvu prihaja do prave psihoze - skorajda že ni več podjetja, v katerem ne bi iskali »viškov« — preveč zaposlenih. Po ocenah, ki smo jih lahko slišali v predsedstvu Obalnega sveta sindikatov, je takih delavcev, ki naj bi jih v kratkem (ali najkasneje jeseni) odpustili, približno 200, oziroma šest odstotkov od 32 tisoč zaposlenih v Slovenski Istri.

Zaradi dogajanja v Tomosu in zaradi množičnih napovedi o odpuščanju delavcev, so funkcionarji Obalnega sindikata napovedali protestno demonstracijo, ki jo bodo organizirali 26. julija ob 15. uri na koprskem Titovem trgu. »Sindikat ne more biti vnaprej proti odpuščanju delavcev in torej ne ovira uveljavljanja tržnega gospodarstva. Vendar nismo zadovoljni z načinom, kako prihaja do teh odpustov. Nihče ne pove, kaj je z odpiranjem novih delovnih mest, kako je z rizičnimi skladi,

z zakonodajo o odpuščanju... Ne moremo dopustiti, da bi delavce pripeljali v brezizhodni položaj,« je noivnarjem izjavil Ciril Mezek, predsednik Obalnega sveta sindikatov.

Zaradi štirih stečajev, ki so jih imeli doslej na Obali, je na koprskem Zavodu za zaposlovanje še nekaj čez 700 nezaposlenih, sicer pa je v šestih južnoprimorskih občinah zdaj približno 3000 nezaposlenih. V številnih podjetjih zdaj šele razmišljajo o odpuščanju delavcev. Koliko natančno, še marsikje ni jasno. Toda zvedeli smo za nekaj števil, ki pa niso uradne in so včasih le ugibanja. V Tomosu naj bi odpustili kakih 500 delavcev, v Soči Koper 50 do 80 delavcev, v Hotelih Bernardin 100 (ne letos), v Cimosu 200 (pretežno v Buzetu), v Iplasu 200, v Mehanu Izola 300, v Lami Dekani 150, v Splošni plovbi 55, v Splošni bolnišnici Izola 100, v Drogi 100 itd. Seveda o odpuščanju razmišljajo še v vrsti drugih organizacij, tuji v trgovskih in turističnih podjetjih. Največ naj bi jih odpustili v koprski občini - računajo, da okoli 10 odstotkov zaposlenih.

BORIS ŠULIGOJ

Izola ima končno tudi izvršni svet

IZOLA — Kar delegatom izolske občinske skupščine ni uspelo v treh dosedanjih poskusih, so z veliko lahkoto in brez zapletov opravili na ponedeljkovi seji občinske skupščine; izvolili so najprej mandatara in ga zatem potrdili še za predsednika izvršnega sveta, s tretjim glasovanjem pa so potrdili tudi predsednikov predlog članov občinskega izvršnega sveta. Izolska občina ima torej od sinoči novo vladno. Predsednik IS je **Jože Cernelič**, 38-letni diplomirani ekonomist, dosedanji direktor zdravstvenega doma v Izoli. Podpredsednik IS je **Branko Andrejašič**, ki bo skrbel tudi za občo upravo in usklajeval delo upravnih organov, **Aleksander Lozej** bo skrbel za planiranje, urbanizem, stanovanjske in gradbene zadeve, **Dunja Komljanec-Štepanek** za finance in družbene dejavnosti, **Ivanka Krnel** za družbene prihodke in **Milan Pristov** za notranje zadeve in SLO. Vsi bodo funkcije opravljali profesionalno. Člani izvršnega sveta, ki bodo funkcije opravljali nepoklicno, so še **Marino Antolovič** za področje turizma, **Livio Cimador** za področje narodnosti, **Janko Gobbo** za drobno gospodarstvo, **Vinko Jereb** za finance, **Alojz Zorko** za gospodarstvo, na predlog delegatov pa bo predsednik izvršnega sveta v desetih dneh moral poiskati še dva neprofesionalna člana in sicer za področje obrtništva ter za področje ekologije in varstva okolja. I. U.

Dan vstaje v Sežani

SEŽANA — 22. julij - dan vstaje slovenskega naroda bodo na Sežanskem proslavili edinole v Rodiku in na Artvižah, kjer bo osrednja proslava v soboto, 21. julija. Prireja jo občinska organizacija ZZB NOV Sežana v sodelovanju s krajeveno skupnostjo Rodik in KS Artviže.

Na slovesnost, ki se bo pričela ob 17. uri pred spomenikom padlim v Rodiku, so vabljeni borci, partizani, aktivisti in vse strukture borcev kot tudi ostali občani in prebivalci, da se srečajo s soborci in obudijo spomine. Ta dan bodo obudili spomin na 21. 7. 1944. leta, ko so Nemci prav v Rodiku pobili 4 mladinke in enega mladince. Na žalni komemoraciji bo v kulturnem programu nastopil pevski zbor iz Divače ter mladi recitatorji iz Rodika. Ob 18.30 uri pa bo pred spomenikom žrtvam na Artvižah drugi del svečanosti, na kateri bo slavnostni govornik Emil Škrli, predsednik sežanske borčevske organizacije. Sledilo bo tovariško srečanje.

Hkrati bo to edina in osrednja proslava ob 22. juliju - dnevu vstaje v sežanski občini.

-oks-

Iz razprave s sobotne programske konference Slovenske kulturno-gospodarske zveze

Skrb za prenovitev organizacije

Danes objavljamo še preostale posege iz razprave s sobotne programske konference Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki je bila v Dijskem domu v Trstu.

SERGIJ LIPOVEC

Sergij Lipovec je opozoril na visoko konceptualno raven debate, ki se je razvila znotraj SKGZ. Dejal je, da je konfliktualnost čisto naraven pojav in vsaki družbi in da ravno iz take konfliktualnosti se porodijo najplodnejše zamisli za učinkovito delo. Pri vsem tem pa je važno, da se razpravljalci ne prepustijo strastem. Lipovec je opozoril, da SKGZ, čeprav ima tudi ta organizacija svoje grehe, je še vedno najbolj demokratična organizacija Slovencev v Italiji in da se zmeraj zastopa pretežno del zamejske civilne družbe. To pa so temelji, na katerih bi SKGZ lahko preuredili. Lipovec je predlagal, da naj bodo volilna baza SKGZ odborniki društev in ustanov, ki so vključeni v našo krovno organizacijo.

BARBARA GRUDEN

Prišla je na programsko konferenco, kot je sama dejala, s precejšnjo mero nezaupanja v njene morebitne sklepe in to iz dveh razlogov: ker so v SKGZ še vedno osebe, po njenih izjavah, ki iz bolj ali manj prikritih razlogov ne marajo nobene spremembe, po drugi strani pa, ker se boji, da bi se tudi ta konferenca sprevrgla v merjenje sil med različnimi strankami. Na osnovi ted njenih osebnih prepričanj je izrazila bojazen, da bi bila konferenca le fasada, ki jo narekujejo sedanja dogajanja vsepovsod po svetu. Izrazila je nato celo vrsto kritik na račun delovanja SKGZ in glede Primorskega dnevnika, kjer je sama zaposlena, in kjer se po njenih besedah zaradi očitne nedotakljivosti nekaterih položajev, ne dovolj profesionalnih šefov in poklicne pomanjkljivosti tistih, ki bi ga morali voditi, nič ni spremenilo.

FERRUCCIO CLAVORA

Poudaril je predvsem, da se Zveza slovenskih izseljencev ne strinja, da bi se SKGZ morala spremeniti, če se je nekaj spremenilo v Sloveniji in če to zahtevajo neki zunanji dejavniki. Svoj poseg pa je osredotočil predvsem na stališče videmskega pokrajinskega odbora glede te programske konference. To stališče, ki je bilo objavljeno tudi v našem dnevniku, je stališče le enega, sicer večinskega dela pokrajinskega odbora, je pa, po njegovih besedah, v manjšini med Beneškimi Slovenci. Ta predlog pomeni po mnenju Clavore le legalizacijo dosedanjega stanja, medtem ko je treba upoštevati tudi druge stvarnosti v videmski pokrajini. Zavzel se je vsekakor za rešitev treh med seboj povezanih problemov: pluralizma znotraj organizacije, legitimnosti

njenih članic in enakopravnosti vseh komponent, ki jo sestavljajo.

SERGIJ PREMUR

Zavzel se je za prenovljeno organizacijo, ne pa za vsako ceno. Opozoril je na veliko nevarnost lotizacij in dodal, da bi SKGZ za boljši pristop do italijanskih laičnih organizacij morala iskati tudi nove variante. Na tem področju je namreč veliko število argumentov, s katerimi je možno soočanje. Predvsem pa je Sergij Premur poudaril, da je potrebno iskati boljše kontakte z italijansko manjšino v Jugoslaviji (s tem v zvezi je predložil predlog, ki ga objavljamo spodaj v okvirju). Imamo pač veliko število skupnih in sorodnih interesov. In prav v reševanju le-teh lahko sklenemo marsikatero zavezanost. Enotne pobude imajo namreč veliko več možnosti, je poudaril Sergij Premur, da jih večinska skupnost sprejme. V to smer je zato potrebno vložiti čimvečji napor tudi zaradi tega, ker so pogoji sedaj izredno prierni.

DARIJ CUPIN

Vsi vemo, da je bila SKGZ organizacija, ki je odločala, ki je bila oblast. To pravico si je pridobila z leti in leti resnega dela, ki so ji ga vsi priznavali. Priznavali so ji ga vsi tako v manjšini, v večini in matični domovini. Zadnji dogodki pa so nekatere privedli do tega, da sedaj zahtevajo, da bi se center odločanja prenesel na drugo stran. Tako je uvodoma ugotavljal Dario Cupin, ki je nato z odločnostjo zavrnil neutemeljene kritike, ki jih je Barbara Gruđen iznesla že na občnem zboru v Čedadu, kjer je v bistvu govorila v prazno. Enostavno je ugotovil, da Barbara Gruđen ne priznava, da bi SKGZ lahko odločala. Bistvo pa je, čeprav se lahko kdo ne bo s tem strinjal, da bo odločanje v organizaciji SKGZ. Sploh ni problema, je poudaril Dario Cupin,

da bi danes to odločanje prenesli na drugo raven. Obstajajo pa druga vprašanja, kot na primer notranje reorganizacije. Težje odločanja je po njegovih besedah treba prenesti na članice, ko pa se izvoli vodstvo, ga je treba tudi spoštovati. V vseh teh razpravah je namreč potrebno in nujno medsebojno spoštovanje, je poudaril, sicer je vsakršna diskusija zaman!

DUŠAN KALC

Tajnik SKGZ je med drugim dejal: »Kot narodnostna skupnost smo v drugačnih zgodovinskih okoliščinah izoblikovali neke modele mišljenja in obnašanja, ki so nam kljub konfliktom, omogočali preživetje in določeni razvoj. Ti modeli so danes zaradi svetovnega razvoja zašli v krizo. Zato je treba nujno sprožiti neki kulturni proces temeljitega preverjanja in preoblikovanja vrednostnih lestvic, kritično pristopiti do naše preteklosti in se tvorno in kar se da strpno in enotno lotiti načrtovanja prihodnosti. K temu procesu pa moramo pristopiti vsi in ne le en del zamejskih Slovencev, kot da bi samo en del živel v zgodovinski zmoti. Aktivna zaščita Slovencev predpostavlja takšno organiziranost in enotnost pri zaščiti narodnostnih interesov, da pri tem ne more biti prostora za ozke strankarske, strujarske ali celo osebne interese. Našo bodočnost bomo morali graditi na tvorni in pozitivni dialektiki (...), ki terja kritično analiziranje preteklosti in opuščanje preživelih miselnih postopkov. Večkrat pomanjkljivo sodelovanje med zvezo in njenimi članicami je ena glavnih hib naše organizacije, ki potrebuje čim agilnejše pretakanje mnenj in informacij. V tem smislu bo tudi boljša in bolj pogosta povezava med glavnim in izvršnim odborom Zveze ter med posameznimi pokrajinskimi in področnimi odbori SKGZ odločilnega pomena tako pri načrtovanju kot pri uresničevanju raznih de-

javnosti, ki terjajo veliko napora. Pri vsem tem pa se bomo morali soočiti tudi z večinskim narodom, in v tem smislu nam potreba po razvijanju in utrjevanju kulture sožitja ne sme izveneti kot poceni fraza.«

BORIS SIMONETA

Boris Simoneta je podal nekaj predlogov za reševanje socialne problematike znotraj naše skupnosti. »Skrb za socialo,« je dejal govornik, »mora biti eden izmed temeljnih kamnov našega vsakodnevnega boja za preživetje in ohranitev narodnih korenin.« Simone-ta je podal podobo slovenskih socialnih struktur v zamejstvu. Da pa bi bile te ustanove še bolj učinkovite, je nujna reorganizacija vseh teh struktur.

BORIS PERIC

Predsednik goriškega teritorialnega odbora SKGZ Boris Peric je med drugim spregovoril o predlogu novogoriškega župana Pelhana o združitvi obeh Goric. Taka združitev bi bila za slovensko manjšino v Italiji zelo pozitivna, je menil Peric, ker bi tako naša skupnost lahko odigrala nezamenljivo vlogo posrednika, saj je edina organizirana skupnost, ki je domača tako v slovenski kot v italijanski stvarnosti.

PAVEL PETRIČIČ

Predstavnik Slovencev videmske pokrajine Petričič je v svojem posegu v polemiki s Ferruccio Clavoro zagovarjal predlog, ki ga je za reorganizacijo SKGZ dal videmski pokrajinski odbor zveze. Dejal je, da je povsem legitimno, da je bil ta predlog predstavljen kot predlog pokrajinskega odbora, čeprav so bili nekateri odsotni, ko se je o tem sklepalo. Lepo bi bilo, da bi vsi skupaj prispevali za skupen predlog, je poudaril, vendar pa do tega ni prišlo. Podprl je valorizacijo različnosti in se izrekel proti diktiranju predlogov s strani drugih komponent. V obrazložitvi predloga je odločno poudaril, da nikakor ne gre za rušenje enotnosti med nami, ampak, nasprotno, za njeno potenciranje. Petričič je vsekakor poudaril, da bodo Beneški Slovenci iskali poti za uveljavitev SKGZ in njenih dejavnosti, ne pa posameznih ljudi ali skupin.

DUŠAN UDOVIČ

Glavni urednik PD je uvodoma poudaril, da je ta konferenca prvo soočanje po občnem zboru zveze in pomemben prispevek za večjo učinkovitost organizacije. To pa nas ne sme privesiti do tega, da ne bi pravilno ovrednotili vsega dobrega, kar je zveza naredila v vseh teh letih in, nasprotno, potencirali, morebitne napake. Ni prav, je poudaril, da sprejemamo vulgarizirane ocene o SKGZ, ker so za temi ocenami samo politične računice. Glavni urednik PD je še dodal, da se zveza ne sme spreminjati zato, ker se

je nekaj spremenilo v Sloveniji in ker nekateri zaradi teh razlogov to tudi zahtevajo. Zaustavil se je nato pri nekaterih vprašanih reorganizacije zveze, predvsem pri novem volilnem sistemu in problemu individualnega članstva. Ob koncu svojega posega pa je vsekakor poudaril, da bomo skrbeli, da bo Primorski dnevnik avtonomen ne glede na to, kdo in kje komandira.

SILVIJ TAVČAR

Silvij Tavčar je spregovoril o samostojnosti organizacije. »Če bi razpustili SKGZ,« je dejal Tavčar, »bi nedvomno ugodili določenim političnim krogom, s tem pa bi obenem načeli organizirani razvoj Slovencev v Italiji. SKGZ bo tudi v bodoče odigrala svojo neobhodno potrebno vlogo v prid naše skupnosti, če bo predvsem uspela organizirano ohraniti in razvijati svoje kulturne, športne in gospodarske organizacije in lastno avtonomijo, če bo znala tudi z vplivom in ugledom svojih članic pogojevati odnos posameznih strank do naših vprašanj, ne pa obratno.« Tavčar je s tem v zvezi izjavil: »Če želimo še potencirati tvorni politični pluralistični dialog, ki bi bil potreben celotni slovenski narodnostni skupnosti, da bi bila učinkovitejša v odnosu z večinskim narodom, lahko ustvarimo, in ne v SKGZ-ju, ampak ob SKGZ-ju, novo slovensko laično gibanje. Vsi Slovenci te laične fronte bi morali namreč ovrednotiti iskanje dialoga in sodelovanja. Ustvariti pa bi bilo potrebno pogoje za ustanovitev takega gibanja.« Kar pa se striktno tiče programske konference, je Tavčar dejal: »Programsko konferenco moramo nadaljevati z načelom, da napredovati ne pomeni rušiti, kar je vrednega, dobrega, solidnega.«

SUZI PERTOT

Suzi Pertot je vprašala, zakaj odbor za vzgojo in izobraževanje, ki so ga ustanovili na zadnjem občnem zboru, ni nikdar zaživel. Predlagala je, da bi se tisti, ki so domači na tistem področju srečali in preučili kako rešiti morebitne organizacijske težave.

EDVIN ŠVAB

Ravnatelj Dijskega doma je menil, da se Slovenci v Italiji moramo povezovati z nam naklonjenimi silami. Porazno bi bilo, če bi se sami izolirali. Vloga SKGZ pa naj bo predstavniška. Ta organizacija pa mora postati družbeno priznana avtoriteta.

V včerajšnjem poročanju s programske konference je prišlo do napake. Na njej ni posegla Ana Kralj, temveč Damjana Kralj, predsednica Mladinskega odbora SKGZ, ki je med drugim izjavila, da se v okviru zveze večkrat pomembne stvari odločajo v zoženem odboru in da se zaradi neustreznosti organizacije zanemarija delo članic.

Za sodelovanje med manjšinama

Ena izmed značilnosti našega obmejnega prostora je obstoj dveh manjšin, ki sta s svojo prisotnostjo in vlogo že doslej ogromno prispevali k zblizevanju in odpravljanju mejnih pregrad. Razumljivo je, da je njuna vloga lahko toliko večja, kolikor bolj določene so pravice njunih pripadnikov, položaj enakopravnosti in uveljavljanje takih odnosov z večinskim narodom, ki so lahko trden branik pred asimilacijo.

Slovenska manjšina v Italiji in italijanska manjšina v Jugoslaviji živita in delujeta tudi v prostoru, ki ga bogatijo različne kulture in ki omogoča medsebojna vplivanja, kot najboljše sredstvo za medsebojno spoštovanje in spoznavanje.

Sodobni razvoj omogoča in zahteva uveljavljanje obeh manjšin na vseh področjih, položaj obeh manjšin in njuna vloga pa se lahko razvijata in uveljavljata toliko bolj, kolikor sta tudi obe skupnosti medsebojno povezani, razvijata medsebojno spoznavanje in sodelovanje na vseh področjih, ter s tem opravljata tudi pomembno vlogo v odnosu do svojih matic.

Ker imata obe manjšini tako sorodne probleme in potrebe, programska konferenca SKGZ smatra, da bi njun položaj moralo krepiti že začeto organizirano sodelovanje, zastavljeno na osnovi skupnih dogovorov, programov in pobud.

Biasuttijevo stališče o zakonu za obmejna območja Dežela je privolila v črtanje finančne postavke o manjšinah

Črtanje finančnih sredstev za našo manjšino in za italijansko v Jugoslaviji iz zakonskega osnutka za vsestranski razvoj obmejnih področij Furlanije-Juljske krajine je sprožilo polemike na seji deželne sveta in neobičajno ostro reakcijo predsednika Dežele Adriana Biasuttija. Zadevo je še pred koncem lanskega leta sprožil svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar, ki je pravzaprav iz tiska izvedel, da je vlada čez noč črtala iz zgoraj omenjenega osnutka finančno postavko za kulturne potrebe obeh manjšin, ki jo je skupaj s celotnim normativom s široko večino glasov že odobrila poslanska zbornica. Za črtanje tega člena in za morebitno predložitev ločenega predloga o tem vprašanju so se sredi lanskega novembra sporazumeli v Rimu na sestanku, ki ga je v vladnem imenu sklical podtajnik Nino Cristofori, udeležila pa sta se ga tudi Biasutti in podpredsednik Dežele Gioacchino Francescutti. Rimskemu sestanku je sledil popoln molk, zakonski osnutek (seveda brez postavke o manjšinah) pa je še ustavljen v senatu, kjer ni jasno ali se bo parlamentarni postopek sploh kdaj nadaljeval. To je spodbudilo Brezigarjev poseg in istočasno tudi poseg (seveda iz nasprotnih političnih vzgibov) melonarskega prvaka Gianfranca Gambassinija.

Biasutti je v skupnem odgovoru najprej podčrtal, da se je o slovenski manjšini, o njeni zaščiti in o pobudah za podporo njenih dejavnosti že večkrat govorilo na seji deželne skupščine. »Zato mislim, da ni koris-

tno, zlasti za poslovanje deželnega sveta, da se znova vračamo na ta argument in da konec koncev ponovimo iste misli, ki smo jih že izrekli in tudi že večkrat slišali,« je rezko nadaljeval predsednik, po mnenju katerega po vsaki razpravi prihajata do izraza dve stališči: tistih, ki menijo, da so posegi v korist slovenske manjšine pretirani, in drugih, ki nasprotno menijo, da so posegi nezadostni. Deželna vlada je vsekakor mnenja, da mora parlament uzakoniti »organsko« zaščito manjšine in ne soglašati s tistimi, ki se zavzemajo za popis manjšine, kot je v svoji interpelaciji zahteval listar Gambassini.

Biasutti je konec koncev izrazil zaupanje v parlamentarni postopek, za katerega predstavlja Maccanico osnutek primerno vsebinsko izhodišče, »tako da obstajajo pogoji, da bo lahko prišlo do uzakonitve premišljenega normativa, ki bo lahko uravnesil vse potrebe in probleme, ki jih ta argument nujno postavlja«. Glede zakona o obmejnih področjih pa je predsednik včeraj napovedal, da se rimska vlada nagiba k oblikovanju ločenega osnutka za finansiranje obeh narodnih manjšin ob italijansko-jugoslovanski državni meji. Kdaj bo ta osnutek pripravljen in predložen parlamentu, pa Biasutti ni povedal.

Za Brezigarja je bil Biasuttijev odgovor nezadovoljiv in nesprejemljiv. »Jaz nisem vprašal predsednika deželne skupščine za mnenje o zaščiti naše manjšine, ampak sem hotel samo zvedeti za usodo finančne postavke v korist obeh manjšin. Se-

daj sem končno uradno slišal, da so omenjeno finančno postavko dokončno črtali iz predloga za razvoj obmejnih področij, pri čemer izhaja, da Dežela v vseh teh mesecih ni v bistvu naredila nič, da bi ta postavka še dalje ostala v normativu, ki ga je svojčas odobrila poslanska zbornica,« nam je dejal svetovalec SSK.

V zvezi z včerajšnjim dogodkom pa se je oglašil tudi komunist Miloš Budin, po katerem je nevzdržno Biasuttijevo stališče, da je diskusija o Slovincih v deželnem svetu pravzaprav izguba časa. Nasprotno je treba ta vprašanja še dalje obravnavati povsem normalno, a tudi z vsoto potrebno občutljivostjo, ki jo zahteva objektivna situacija naše manjšine. Tudi za slovenskega svetovaleca KPI je vsekakor nesprejemljivo, da je Dežela politično podprla črtanje finančne postavke v korist manjšin, ki igrata, posebno na kulturnem področju, veliko vlogo za ureditev obmejnega sodelovanja v naših krajih. Zato Budin poziva deželno vlado in politične stranke, ki jo podpirajo, naj se sedaj konkretno zavzamejo, da bodo senatorji ohranili finančno pomoč obema manjšinam, ki mora tako znova postati sestavni del zakonskega predloga za obmejna področja.

S. T.

Pokrajinski sedež INPS v Trstu sporoča, da bodo njegovi uradi v obdobju od 28. julija do 1. septembra zaprti tudi ob sobotah.

Hude poletne preglavice Tržačanov Težko življenje v mestu zaradi razritih cest

Kakšno je življenje v teh poletnih dneh v našem mestu in okolici? Številne ulice v samem središču mesta in na periferiji asfaltirajo - torej je po njih promet ustavljen, kot je prepovedano parkiranje avtov. Drugod se vedno popravljajo kanalizacijo in plinsko ter telefonsko omrežje. Če k temu dodamo, da so v popravilu številna stanovanjska poslopja v samem središču, ki jih povsem obnavljajo (in morajo torej zaradi dovoza gradbenega materiala zapreti ulice in tudi cele mestne predele), potem lahko rečemo, da je življenje v mestu kar težavno.

K vsemu temu je treba dodati začetek razprodaj v raznih trgovinah. Tam, kjer so res ugodne, so zopet gneče, zopet naval domačih in tudi tujih kupcev.

In, kot bi vse to ne zadostovalo, je tu še poletna in turistična sezona. V zadnjih dneh so se proti Trstu, nato pa iz njega ven vile takšne vrste avtomobilov in avtobusov, da je človeka postalo strah. Na Trbiški cesti je bila na primer v soboto in nedeljo kolona avtomobilov in drugih vozil tja od odcepa za Zgonik pa vse do Trsta, oziroma do odcepa za Koper.

Trst in njegovo prebivalstvo pestijo medtem še gore smeti. Če jih je težko prenašati v spomladanskih in zimskih mesecih, postaja sedaj položaj prav moreč.

Ali je čudno, če hočejo vsi iz mesta, če si želijo preživeti nekaj oddiha ob morju, ali na Krasu? No, in kaj se zgodi potem? Da naletijo na tiste nepregledne kolone vozil, ki jim vzamejo še zadnjo iluzijo, da se bodo iz vsega tega kaosa rešili in zadihali resnično dober zrak ob morju ali na Krasu, do katerega pa je skorajda nemogoče, ali pa vsej zelo težko priti. Srečni tisti, ki jim to uspe! (nl)

Na sliki (foto Krizmančič): takšna je zaradi kanalizacijskih del že več tednov videti zelo prometna Ul. Rossetti.

Še o spornem predsedstvu tukajšnje luke

Novega predsednika tržaškega pristanišča (nekdanjega rektorja tukajšnje univerze) Paola Fusarolija je v skladu z zakonom neposredno imenoval ministrstvo za trgovsko mornarico, deželna uprava pa je samo dala povoljno mnenje za prodor te kandidate. Tako je na včerajšnji seji deželne sveta predsednik odbora Biasutti odgovoril na vprašanje komunističnih svetovalec Polija, Padovana, Travanuta in Perle Luse, ki so bili mnenja, da je bil Fusaroli imenovan na osnovi medstrankarskega sporazuma, pri čemer je strokovna plat te zadeve stopila na drugo mesto. Bivši rektor, ki se prepoznavna v Krščanski demokraciji in tudi v večinski komponenti, ki vodi tržaško stranko, je na čelu luke prevzel mesto dolgoletnega predsednika Micheleja Zanettija.

Predsednik Dežele je v odgovor komunističnim svetovalcem uvodoma naglasil, da pripada po zakonu imenovanje predsednika pristanišča državnemu poglavarju na formalni predlog ministra za trgovsko mornarico, ki mora pred tem zaprositi za mnenje ministrski svet in istočasno tudi deželno vlado. Minister Vizzini je zaprosil Deželo za mnenje v začetku lanskega decembra, po poglobljeni razpravi - kot jo je označil Biasutti - je odbor prižgal zeleno luč za Fusarolija. Njegovo imenovanje je naletelo na polemične ocene tudi pri sindikalnih organizacijah, ki so bile, podobno kot komunisti, mnenja, da je bil Fusaroli imenovan predvsem kot strankarsko opredeljena osebnost.

Pogovor s šentjakobsko podravnateljico Ondino Pavletič

»Z zapiranjem šol zgubljam o otroke«

Šentjakobska slovenska osnovna šola je pred dvema letoma praznovala 200-letnico ustanovitve, škedenjska je še starejša, obe sta po vojni šleli tudi več kot 300 učencev. Skupaj z osnovnima šolama pri Sv. Ani in v Ulici Donadoni spadata pod šentjakobsko didaktično ravnateljstvo, ki ga zadnjih osem let vodi Ondina Pavletič. K tem štirim šolam bi morali prišteti še peto: šolo Dragotin Kette v Ul. sv. Franciška, ki pa je žal — zaprla duri. Če brskamo po brošurah, ki so jih te šole izdale ob poimenovanjih, nam prav zastane dih. Kako temeljito so se stvari v nekaj desetletjih spremenile. Na slabše, seveda. Vsaj za nas Slovence.

Vse te četrti, nekoč pravzaprav vasi — Škedenj, Sv. Ana, Kolonkovec — so iz pretežno slovenskih krajev postale predmestna periferija, v kateri se slovenski predznak počasi staplja z dominantnim italijanskim. Slovenske šole ostajajo v marsikaterem primeru (Sv. Ana, Sv. Jakob) zadnja ali ena od zadnjih oporišč slovenske identitete. O tem, kako se bije ta boj, smo se pogovarjali s podravnateljico Pavletičevo, ki problematiko dobro pozna, saj je — pred nastopom nove službe — 25 let poučevala v škedenjski osnovni šoli.

»Bolje je, da odmislimo povojne številke, saj nas drugače napade depresija. Vedno manj nas je, to vemo. V zadnjih letih se na šentjakobski osnovni šoli število otrok suče okrog 40, v vrtcu pa okrog 20. Tu se še dobro držimo,

tudi zato, ker so avtobusne zveze z mestnim središčem dobre in starši brez hujših težav pripeljejo otroke. Zaradi skromnega števila vpisanih se število razredov na posameznih šolah spreminja iz leta v leto in je vsak otrok »dragočen«. Osnovna šola Ivan Grbec v Škedenju je letos šibka, toda vrtec si je opomogel, tako da bo verjetno prihodnje leto bolje. Žal mi je tudi, da kljub naporom nam na šoli pri Sv. Ani ni uspelo ustanoviti prvega razreda. Na seznamih šoloobveznih otrok smo na osnovi slovenskim primkov lahko hladnokrvno ugotavljali, koliko slovenskih staršev je vpisalo otroka v italijansko šolo, toda, kaj hočemo... Z razlastitvami in priseljevanjem so se nacionalne značilnosti Kolonkovca in Svete Ane popolnoma izničile. Da je ta pritisk veliko pogubnejši od fašističnega, nam zgovorno pokaže prav število vpisanih otrok po vojni in sedaj.«

Sedaj, na začetku devetdesetih let, je na slovenskih šolah največ otrok iz mešanih zakonov. To potrjuje tudi Pavletičeva. »Na šoli Karel Širok jih je večina, na drugih pa tudi precej. Na neki šoli imamo celo otroke iz popolnoma italijanskega zakona. Starša sta prepričana, da je zanj dobro poznati dva jezika, poleg tega pa jima zelo ustreza lokacija šole, ker je blizu materinega delovnega mesta.« Posebnih težav pri pouku otrok iz mešanih zakonov na šolah šentjakobskega didaktičnega ravnateljstva ni. »Učiteljice se

seveda morajo veliko več potruditi in otroku individualno pomagati. Včasih je potrebno celo prevajati, toda normalno nadarjeni otroci se kmalu naučijo obeh jezikov.« K temu pripomore tudi podaljšani pouk (otroci govorijo torej osem ur samo slovensko) in pozitivna plat problema, o katerem toliko diskutiramo — maloštevilčnost.

Glede tega vprašanja ima podravnateljica zelo jasno izdelano stališče. »Iz svojih izkušenj lahko trdim, da nudijo maloštevilčni razredi boljše pogoje za vzgojo in pouk, saj ima učitelj več časa, da se posveti posameznikom. Ne pozabimo, da so nekoč otroci bogatašev imeli svojega »osebnega« učitelja... Glede socializacijskega aspekta pa je treba upoštevati razvoj didaktike in pedagogike. Danes razredi niso več zaprti, otroci različnih starosti se skupaj udeležujejo v dejavnostih, kot so telovadba, petje, priprave na proslave ali prireditve.« Pri tem je naša sogovornica omenila tudi odprtost do drugih pobud in kot primer navedla skupno pustovanje z italijansko šentjakobsko šolo, sodelovanje na mladinskih igrah, na razstavah, ki so jih otroci priredili z italijanskimi vrstniki.

Kaj pa enorazrednice? »V Škedenju — če se čez poletje nič ne spremeni — bomo prihodnje šolsko leto prvič imeli enorazrednico. Starši so zaskrbljeni, vendar brez potrebe. Ker sta na šoli dve učiteljici, se bosta lahko tako organizirali, da bodo vsi otroci imeli svoje. Saj pravim, ker je otrok malo, se

da vse zadovoljivo urediti, še posebno, ker je učiteljski kader danes dobro pripravljen, se izpopolnjuje in dopolnjuje, tako kot učni načrti in pristop do otrok.« Bo že res, toda za šolo Kette so se starši bali, da bi otroci bili preveč osamljeni in poslopje je sedaj prazno. »Po nepotrebnem. Otroci so skupaj z drugimi hodili na zimovanja, v gledališče, vsi so imeli tudi priložnost, da se družijo z vrstniki pri drugih, denimo športnih dejavnostih, kratka, otroci danes niso izolirani. Moj strah je, da ko enkrat zapremo šolo, izgubimo otroke iz tistega okolja. Pomislimo za primer, kaj bi se zgodilo, če bi letos, ko je malo otrok, združili škedenjsko šolo z ono pri Sv. Ani. Direktno avtobusne zveze ni, ostaja torej le prevoz z avtomobilom. Koliko staršev (v glavnem sta zaposlena oba) bi bilo pripravljenih peljati otroke k Sv. Ani in nazaj? Ne le mladeži, tudi zavedni Slovinci bi klonili pred bližnjo italijansko šolo (kamor ga lahko pospremi tudi nana), glede slovensčine pa bi se tolažili, češ... saj jo bo otrok govoril doma. Ko govorimo o združevanju, ne smemo nikoli pozabiti na te praktične, a večkrat odločilne vidike. Osnovnošolski otroci niso avtonomni, treba jih je spremljati v šolo, in koliko staršev je pripravljenih ali jih ima sploh možnost, da otroka dvakrat na dan pelje skozi kaotični promet? To velja še posebno za mestne predele, toda tudi na Krasu je treba biti previdni. Šola ni le vzgojna ustanova, je tudi kulturna dediščina. Lahko jo je zapirati, odpirati pa ne. Proti asimilaciji se moramo boriti predvsem s kakovostjo pouka, z novimi pobudami, otrokom moramo nuditi čimveč zadovolčenja. To je naše orozje.«

Šolska kariera malčkov se lahko začne zgodaj, zgodaj. Za italijanske že v jaslih, za slovenske pa ne, ker jih enostavno ni. Ta problem zelo žali Ondino Pavletič, ki se že tri leta trudi, da bi v mestu Občina odprla slovenske otroške jasli. »Prošnjo s 40 podpisov staršev sem oddala aprila 1987, ko je bil odbornik za šolstvo Nereo Tomizza. Moram reči, da se je zelo zavzel za stvar, skupaj sva pregledala številna stanovanja in druge objekte, ki bi lahko služili namenu. Toda zaradi enih ali drugih razlogov (negativno mnenje o vili Tomažič je dala KZE, češ da so prostori nefunkcionalni za jasli, stroški za adaptacijo pa bi za občinsko upravo bili previsoki) zamisel ni poletela. Ko se je spremenila sestava koalicije, pa se je še bolj pogreznila. No, v zadnjih časih smo se slovenski predstavniki srečali z odbornikom Seghenejem in upati je, da se bo iz tega kaj izcimilo. Vprašanje slovenskih jasli je za nas zelo pomembno, kajti sama poznam več primerov slovenskih otrok, ki so iz italijanskih jasli prešli v italijanski vrtec in seveda tako naprej...«

N. F.

V Repnu bo le še do nedelje odprta razstava slik Zore Koren - Škerk

Silkarska razstava Zore Koren - Škerk v galeriji Kraške hiše v Repnu, ki je doslej doživela med obiskovalci veliko uspeha, bo odprta samo še ta teden po naslednjem urniku: danes, v četrtek in v soboto od 17. do 19.30, v nedeljo pa, ko bo zadnji dan razstave, od 10. do 12.30 in od 17. do 19.30. Gornja slika (foto Magajna) je z otvoritve.

pismo uredništvu

O slovenščini na zavodu Stefan

Da je D.P.Z.I.O. Jožef Stefan šola za na splošno slabe dijake, vedo tudi vrabci na stehi. Morda zato, ker potrebujemo tudi zamejci velemestnih mitov, morda izhaja ta običaj iz starejšega fašističnega, ko so bili liceji dostopni le »nekaterim«, »drugim« pa so se morali zadovoljiti s »strokovno« šolo.

Diskriminacija pa se ne da tako zlahka izkoreniniti, čeprav smo se dijaki D.P.Z.I.O. Jožef Stefan že večkrat dvignili nad raven drugih slovenskih zavodov in to ne le v športu ali elektroniki in informatiki.

Članek na 6. strani Primorskega dnevnika z datumom 28. 6. 1990 nas je zato neprijetno presenetil. Predvsem hudo nam je bilo, ko smo bili prisiljeni brati »Težave jim je povzročala slovenska slovnica in tudi njihov besedni zaklad ni bil ravno bogatejši« in stavek smo v glavnem ocenili kot grobo žalitev.

Sestavili smo zato pismo uredništvu, da bi razjasnili nekaj osnovnih stvari v zvezi s poučevanjem slovenščine in uspehom dijakov, pri tem pa smo si dovolili kritizirati članek in njegovega

avtorja, kateremu smo in še vedno očitamo številne napake, ki smo jih v prvem pismu pikolovsko našli, tokrat pa jih bomo iz obzirnosti izpustili.

Pisma nam niso objavili, povabili pa so nas na pogovor, kjer so nam očitali, da smo bili v pismu žaljivi do avtorja članka (ki je bil na žalost medtem na dopustu).

Oprijeli smo se zato poslednje možnosti, da izrazimo svoje stališče in pismo reformirali brez tistega, kar so na Primorskem dnevniku imenovali »osebna žalitev«.

Avtorju članka pa se opravičujemo za prvo (žaljivo) pismo in upamo, da bo v bodočnosti manj hudomušen in malce bolj obziren - na lastni koži je menda občutil, kaj pomeni, da te nekdaj (neopravičeno) žali.

V upanju, da nismo nikogar užalili (kaj, ko je prag občutljivosti tako nizko postavljen...) se zahvaljujemo uredništvu in bralcem Primorskega dnevnika za razumevanje.

S spoštovanjem
V. razredi T.K.I. T.M.I. T.E.E.I.
D.P.Z.I.O. Jožef Stefan

Župan naj bi postal Dario Locchi (KD) Nabrežina: ali smo že pred dogovorom?

Sinoči so se v Sestlanu na sedežu KD znova sestale delegacije devinsko-nabrežinskih občinskih sekcij Krščanske demokracije, Socialistične stranke Italije in Slovenske skupnosti, da (morda dokončno) preverijo možnosti za oblikovanje tristranske levsredinske uprave. Pred srečanjem sta tako KD kot SSK vztrajno zahtevali zase župansko mesto, med včerajšnjo sejo deželnega sveta pa se je razširila vest, da je tristranski sporazum z županom demokristjanom Locchijem dejansko tik pred podpisom, odprt pa naj bi bil le dogovor za porazdelitev odborniških mest. Neuradna potrdila, da je podpis sporazuma dejansko za vogalom, so prišla tako iz vrst KD kot PSI, medtem ko iz krogov SSK prihajajo za sedaj le odločni demantiji. V primeru takega sporazuma bi bil Dario Locchi prvi devinsko-nabrežinski župan italijanske narodnosti, SSK pa naj bi v zameno za to izvolitev med drugim dobila eno pokrajinsko odborništvo, predsedstvo neke pomembne javne ustanove ter zagotovilo, da bo novi deželni volilni zakon upošteval specifično slovenske stranke. To so sicer samo ugibanja, ki jih je nekajkrat objavil tukajšnji italijanski dnevnik, ne da bi jih kdo demantiral. Mi z naše strani lahko samo rečemo, da bi moral župan v narodnostno mešani situaciji kot je nabrežinska obvladati jezika obeh tam živčih skupnosti.

Če sodimo po poteku prve seje občinskega sveta lahko rečemo, da so si bila stališča KD in SSK glede župana zelo različna, glede PSI pa smo imeli vtis, da so že povsem pristali na Locchijevo kandidaturu. Načelnik svetovalske skupine SSK Martin Breclj je v razčlenjenem posredu znova utemeljil, kaj pomeni za devinsko-nabrežinski položaj slovenski župan. Ne gre za nacionalistične vzgibe, kot napačno ali v slabi veri tolmačijo nekateri, ampak je nadaljnje poročstvo, da se dosledno spoštujejo razne narodnostne pravice slovenskega prebivalstva, ki je v Devinu-Nabrežini v manjšini. V grobem in očitnem neupoštevanju ustavnih načel, a tudi mednarodnih obveznosti Italije je treba iskati poglobljeni razlog, zakaj se Slovenci tako krčevito držimo vsake pridobljene pozicije, pa naj bo to pisana norma ali mesto v krajevni upravi. Nam gre za narodnostno preživetje, je še dejal predstavnik SSK. Stranka se zavzema za nadaljevanje politike sožitja in razvoja, »žal pa moramo povedati, da smo v zadnjih časih na uradnih in neuradnih pogovorih o bodoči upravi priča zadržanjem, ki omenjeno bogastvo spravljajo v nevarnost. Priča smo torej miselnosti, ki nam je v tej občini dokaj tuja in ki je sicer tudi drugod rodila malo dobrega«. Kako naj bi pristali na sodelovanje - se je vprašal Breclj - v katerem bi ne uživali polnega spoštovanja za to kar smo in kar predstavljamo?

Komunist Giorgio Depangher je bil mnenja, da je levičarska uprava SSK-PSI-KPI edino jamstvo za uravnotežen razvoj občine in tudi, da bo župan še dalje slovenske narodnosti. Rekel je, da so jasne predloge o sestavi nove uprave doslej iznesli le komunisti in demokristjani, vsi ostali pa nekam

preveč slepomišijo, kar gotovo ne utruje zaupanja občanov v stranke in v krajevne uprave. KPI se ne boji opozicije, iz katere namerava vsekakor konstruktivno sodelovati za dobrobit celotne skupnosti, zahteva pa, da si tudi drugi (predvsem PSI in SSK) prevzamejo svoje odgovornosti pred volilci. SSK je med slovenskimi volilci postala prva stranka (z gesli o slovenskem županu) je pobrala precej glasov zlasti KPI), zato bi pomenilo res paradoks, da bi v teh pogojih prižgala zeleno luč za prvega italijanskega župana Devinu-Nabrežine. KPI se torej zavzema za takšno sestavo uprave: Slovenski skupnosti župana in eno odborništvo, socialistom namestnika župana in eno odborniški resor, komunistom dve odborništvu, odbornika pa bi dobila tudi Zelena lista s simbolom golobice.

Zeleni Andrea Wehrenfennig je imel na prvi občinski seji zelo oster politični poseg. Rekel je, da ga ne zanimajo politične formule, ampak da mu je pri srcu edinole reševanje konkretnih problemov, posebno tistih, ki ob blizu zadevajo zaščito okolja. Izrekel se je proti načrtovani »cementifikaciji« Sestlanskega zaliva, z ostrino pa se je obregnil tudi ob organizacije slovenske manjšine, češ da neupravičeno nasprotujejo ustanovitvi Kraškega parka. Stalno nasprotovanje parku predstavlja za Slovence v resnici nerodni »avtogol« s kvarnimi posledicami za Kras in za vso manjšino, je še dodal Wehrenfennig, ki vsekakor pozablja, da je prav avtohtono kraško prebivalstvo doslej največ prispevalo za zaščito tega teritorija, čeprav ostaja vprašanje parka vsekakor še odprto.

S. T.

Poglavitni razlog je premajhno število uslužbencev V poletnih mesecih bodo zaprti nekateri manjši tržaški muzeji

Na poletno zaprtje raznih javnih lokalov in drugih ustanov smo že navajeni, kljub stalnemu ugotavljanju in negodovanju, češ da nekaterih služb ne bi kazalo niti začasno zapirati. Ne glede na stalno privajanje na neljuba presenečenja, pa uradna napoved o začasnem zaprtju nekaterih tržaških muzejev le ne more neopazno mimo. Zaradi nezadostnega števila osebja je namreč uprava tržaških Mestnih zgodovinskih in umetnostnih muzejev odredila, da bo od večeraj do 20. avgusta zaprt Muzej Morpurgo, od večeraj do 27. avgusta občinstvo ne bo imelo vstopa v Zgodovinski in umetnostni muzej in Lapidarij v Ul. Cattedrale, od 20. julija do 27. avgusta bosta zaprta Muzej o italijanskem preporodu (Risorgimento) in Kostnica Oberdan, medtem ko bo knjižnica Mestnih muzejev v Ul. Cattedrale za publiko odprta ob delavnikih od 9. do 13. ure.

Kot je bilo ob začetku letošnjega poletja večkrat in zelo jasno rečeno na vsedržavni ravni, zapirati muzeje poleti, ko je velika večina ljudi na dopustu in naj bi zato imela več časa tudi za obisk takšnih ustanov, ni najbolj modra odločitev. Vendar pa gre največkrat, kot je tudi izjavila direktorica tržaških Mestnih zgodovinskih in umetnostnih muzejev Grazia Bravar, za edini možni izhod iz stiske. Razprava o nesmotnosti organizacije dela v italijanskih muzejih je bila v zadnjem času že večkrat na dnevnem redu, zaenkrat pa je predvsem razglabljala hibe javnega muzejskega sistema, ne da bi glavne težave rešila.

Do razrešitve ključnih vprašanj, ki se npr. nanašajo na sindikalne dogovore o delovnih pogojih za uslužbence in na možnosti najemanja začasnih

delovne sile, pa si pri posameznih ustanovah morajo pomagati sami. In navadno je rezultat preverjanja števila razpoložljivih uslužbencev in turnusov, ki bi jih bilo treba kriti v muzejih, sličen tržaškemu: vsi muzeji ne morejo ostati odprti, ker je premalo osebja. Upoštevat je še treba, da je poleti obisk množičnejši, kar zahteva večjo prisotnost uslužbencev, in da v poletnih mesecih razne ustanove pripravijo večje razstave, ki prav tako terjajo nadzor specializiranega osebja.

V okvir tržaških Mestnih muzejev sodi osem muzejev, od katerih pa sta dva - Gledališki muzej in Muzej o italijanski zgodovini (Museo di storia patria) - v bistvu zaprta za občinstvo. Uprava jih uporablja kot urade in archive, v katere zahajajo skoraj izključno raziskovalci. Nekateri pa so z vidika tržaške zgodovine, kot sta npr. Muzej na Gradu sv. Justa in Rižarna, tako velikega pomena, da bi bilo njihovo poletno zapiranje ali krčenje urnikov za ogled občinstva povsem nesprejemljivo.

Poleg vsega pa so letos Muzej Sartorio, ki tudi sodi v sklop Mestnih muzejev, vključili v okvir zanimive pobude o neoklasicizmu, kateremu so posvetili več razstav. Povsem pravilno je, je poudarila direktorica Grazia Bravar, da imajo takšne razstave za občinstvo »dostojen urnik«, kar pomeni, da so odprte vsak dan, in sicer dopoldne in popoldne. To pa seveda v konkretnem še dodatno bremeni Mestne muzeje, ki so morali Sartoriu nameniti posebno pozornost, kar pomeni, da so mu morali dodeliti dovolj osebja.

Za vse muzeje, ki so v njeni oskrbi, pa je imela uprava v povprečju na

razpolago osemnajst stalnih uslužbencev. »Kjerkoli smo začeli šteti, je na koncu zmanjkalo oseb. Zato je bila odločitev o začasnem zaprtju nekaterih manjših muzejev nujna,« je izjavila direktorica, ki se med drugim zavzema, da bi lahko za poletne mesece najemali začasno delovno silo, npr. tudi študente, ki bi jih ustrezno usposobili na posebnih tečajih.

Resnici na ljubo je treba priznati, da so muzeji, ki bodo letos poleti zaprti, v splošnem precej slabo obiskani. Po njenem mnenju tudi zato, ker so odprti samo dopoldne. Omejen urnik imajo zaradi nezadostnega števila uslužbencev, osebja pa ni več, ker so razpoložljiva sredstva omejena. In tako je začarani krog sklenjen. Nujno je zato po oceni dr. Grazie Bravar iskati takšne rešitve, ki muzejskih ustanov ne bi preveč bremenile, istočasno pa bi omogčale, da bi urnike muzejev skladneje prilagodili željam ljudi.

Kljub precejšnjim težavam, ki uprave muzejev sili k sprejemanju nepopularnih odločitev, pa v poletnih mesecih prihaja tudi do prijetnih pobud, o katerih sicer širše občinstvo ni podrobno seznanjeno. Tako je npr. Grazia Bravar izrecno poudarila, da je ob četrtek in petkih Muzej Sartorio z vrtom odprt od 10. do 22. ure. Uredili so namreč tudi vrt, kamor gre lahko vsakdo, ne da bi moral plačati vstopnico za ogled razstave. S to pobudo, ki je seveda prvenstveno namenjena prebivalcem predela, v katerem je muzej, se je uprava Mestnih muzejev želela vključiti tudi v splošnejša prizadevanja za boljše kvaliteto življenja. (bip)

V okviru letos precej razširjene ekološke odprave

Ekološka jadrnica Helios Re bo v soboto priplula v Trst

V soboto bo priplula v naše mesto jadrnica Helios Re, ena izmed treh, ki sodelujejo v letošnji peti ekološki akciji »Zeleni škuner« (Goletta verde). Odpravo, ki se je začela konec junija, sta kot ponavadi organizirala Liga za okolje in tednik Espresso, letošnja novost pa je v tem, da bo akcija krepko preseгла italijanske morske meje in segla na francosko in na del španske obale, do Malte in Krfa, povrh pa bo zajela tudi istrsko obalo.

Konec junija so na tako podaljšano pot odpule jadrnice Anoelle, Highlander in Helios Re. Prva, stara skandinavski ribiška ladja, se je odpravila vzdolž tirenske obale od Fiumicina do Saint Tropeza, španskega Baleskega otočja, Sardinije in Korzike. Dvojbornik Highlander je vzel pod drobnogled južna morja, in sicer obalo Sicilije, Malte in Krfa ter Jonsko morje in Otrantski preliv. Analiza jadranske obale od Otranta do Istre pa je zaupana jadrnici Helios Re, ki bo odsek med Riminijem in Trstom, kjer so učinki onesaženja reke Pad najmočnejši, preplula kar štirikrat.

V naše mesto bo torej Helios Re priplula v soboto, v nedeljo pa bo odrinila proti Istri, kjer se bo mudila do torka, 24. julija. Kot poročajo koprskje Primorske novice, pripravljajo tokrat (za razliko od lanskega leta, ko so »Zelenega škunerja« uradne oblasti v Portorožu sprejele neprijazno in z nezaupanjem) ekološki odpravi gostoljubnejši sprejem.

Na včerajšnji sindikalni skupščini kritično o ukrepih vodstva

V tovarni Stock dodatno število delavcev v dopolnilni blagajni

V podjetju Stock bodo poslali v dopolnilno blagajno še dodatno število uradnikov: tako je sindikalnim predstavnikom uslužbencev sporočila uprava podjetja, ki na ta način skuša rešiti vprašanje odvečne delovne sile. V skladu z načrtom o reorganizaciji podjetja, ki so jo začeli izvajati že pred dvema letoma, naj bi bilo še trideset oseb več od predvidenih uslužbencev.

Včeraj zjutraj je bila v podjetju množično obiskana skupščina, na kateri so se zbrali delavci, ki so že dalj časa ali pa bodo odslej v dopolnilni blagajni in pa še polno zaposleni uslužbenci. Pogovarjali so se o nastalem položaju, ki seveda z vidika zaposlitvene ravni ni preveč razveseljiv. Ob tem pa so poudarili, da se vodstvo to-

varne pri določanju oseb, ki naj bi šle v dopolnilno blagajno, poslužuje lastnih kriterijev.

Uprava podjetja namreč zagotavlja, da še ni izdelala dokončnega staleža, ne glede na dejstvo, da bi morali načrt izvesti do 14. februarja prihodnje leto. Na osnovi te trditve vodstvo pošilja v dopolnilno blagajno uslužbenke, ki so zaposlene part time, sindikaliste in vse, ki ne soglašajo z načrtom o reorganizaciji podjetja.

V obdobju, ko se v podjetju še večja število delavcev v dopolnilni blagajni, pa se vodstvo poslužuje »izrednih delovnih doprinosov« in to tudi v tistih oddelkih, ki naj bi jih reorganizirali, kar je v nasprotju z zakonskimi predpisi.

V posebnem tiskovnem sporočilu sindikalne organizacije CGIL-CISL-UIL poudarjajo, da vodstvo tovarne Stock ne more večino svojih težav zvrtni na rame zaposlenih ali celotne skupnosti. Zato bodo sindikalne organizacije na osnovi mandata, ki jim ga je poverila skupščina delavcev, v naslednjih dneh zaprosile za vrsto sestankov z raznimi javnimi ustanovami in z Deželo. Na teh srečanjih bodo predvsem pregledali možnosti za prehod delavcev iz enega podjetja v drugo, ker se število uslužbencev, ki jih pošljejo v dopolnilno blagajno in za katere ni verjetno, da bi jih spet polno zaposlili, zaskrbljujoče večja.

Skupen nastop sindikatov upokojencev CGIL-CISL-UIL

Problem povezave med plačami in pokojninami je bil v ospredju včerajšnjega srečanja pokrajinskih vodstev sindikatov upokojencev CGIL, CISL in UIL, ki so še enkrat obsojili ommahljivost vlade ob tem vprašanju in sklenili, da se bo njihov boj za doseg te povezave nadaljeval.

Že sinoči pa je v Rim odpotovala delegacija sindikalnih zastopnikov upokojencev iz naše dežele, ki je v prestolnici ponesla 114.750 podpisov pod zahtevo po povezavi med plačami in pokojninami, ki so jih zbrali v FJK. V Rimu se bodo danes zbrali sindikalni predstavniki upokojencev iz vse Italije, ki bodo združili več kot 2,5 milijona podpisov, zbranih po vsej državi in jih predali parlamentu.

Druga točka na dnevnem redu včerajšnjega tržaškega sestanka pa je zadevala deželni zakon št. 33 o socialno-asistencnem načrtu naše dežele, pri katerem sindikati upokojencev kritizirajo predvsem točko, ki se nanašajo na oskrbo ostarelih. Sklenili so, da bodo tudi glede tega problema nadaljevali s svojimi zahtevami, še zlasti tistimi, ki zadevajo ustanovitve centrov za neavtonomne ostarele občane.

Prav v zvezi s tem vprašanjem pa bo danes ob 11.30 sestanek, na katerem se bodo zbrali tržaški občinski svetovci, predstavniki političnih strank in sindikatov upokojencev ter občinski odbornik za skrbstvo Berce in predsednik Krajevne zdravstvene enote Rossini. V ospredju razprave bo vprašanje vzdrževalnice in izboljšanja storitev za ostarele v zavodu Gregoretti.

Privreaga Deželni urad za delo in zaposlovanje Strokovno srečanje o novostih na področju zakonodaje dela

Seznaniiti periferne urade ministrstva za delo, ki so prisotni v deželi Furlaniji-Juljski krajini, z zadnjimi novostmi na področju vsedržavne in deželne zakonodaje in upravnih posegov: to je osnovni namen strokovnega srečanja, ki ga danes na sedežu deželnega odborništva za industrijo v Ul. Trento 2 prireja Deželni urad za delo in za čim večjo zaposlitev. Na posvetu, ki se pričinja ob 9.45, bodo o raznih specifičnih vprašanjih govorili deželni odborniki in odgovorni za razne specializirane urade.

Današnje srečanje bo uvedel in zaključil direktor Deželnega urada za delo Benito Risino, ki bo govoril tudi o izvajanju raznih oblik dopolnilne blagajne in o povezovanju s pokrajinskimi uradi za delo. Deželni odbornik za industrijo Ferruccio Saro bo predstavil nekakšen pregled ekonomsko-industrijskega položaja v deželi s posebnim ozirom na razne krizne situacije, medtem ko bo deželni odbornik za delo, kooperacije in obrtništvo Giancarlo Cruder govoril o raznih posegih deželne uprave in posebej o projektu št.14. Cesare Pironi, direktor Deželne agencije za delo, pa bo orisal triletni program agencije, izrecno pa bo govoril o posegih, ki so namenjeni takoiimenovanim šibkejšim slojem kot so npr. ženske, za delo nesposobni in emarginirani. Pironi pa bo med drugim govoril tudi o načinih povezovanja in nujnega sodelovanja, ki mora veljati med uradi za delo, na deželni in pokrajinskih ravneh, in med Deželno agencijo za delo.

Danes zasedanje generalnega sveta tržaške zveze CGIL

V hotelu Europa pod Nabrežino se bo danes ob 9. uri začelo celodnevno zasedanje razširjenega generalnega sveta pokrajinske sindikalne konfederacije CGIL, ki se ga bo udeležil tudi predstavnik vsedržavnega sindikalnega vodstva Gaetano Sateriale.

Na dnevnem redu zasedanja je razprava o sporazumu z zvezo zasebnih industrijcev Confindustrio, s posebnim ozirom na obnovo delovnih pogodb kovinarskih in kemijskih delavcev. Bolj splošno bodo na srečanju analizirali tudi vse tiste delovne pogodbe, ki bodo zapadle konec leta (npr. za sektor javnih služb, industrije, zavarovalnic, gradbeništva, tekstila itd.).

Generalni svet tržaške CGIL bo danes začel tudi razpravo o reformi pogajanj za delovno pogodbo, o reformi plače in o notranji demokraciji in reprezentiranosti sindikata. Te, kot vidimo skrajno zanimive teme bodo seveda predmet nadaljnjih širokih razprav, saj zadevajo prav vse zaposlene ne glede na to, ali so vpisani v sindikat.

Malezijski državljani skrival v aktovki 4 kilograme heroína

V sodelovanju s kolegi iz Milana so finančni stražniki v našem mestu aretirali malezijskega državljanja, ki je pripadal tolpi prekupčevalcev mamil. Malezijska (to je 30-letni Alagasu Sivakumaran) so prijeli po daljšem zasledovanju, pri sebi pa je imel več kot štiri kilograme heroína. Mamilo je po vsej verjetnosti prethotopil iz Malezije, od koder je prejšnje dni prispel z letalom. Sivakumaranu so finančni stražniki sledili vse od Milana, kjer so dokrili, da je mamilo skrival v osebni aktovki.

Poleg Malezije so finančni stražniki iz Milana aretirali še štiri osebe, tri Italijane in enega državljanja iz Venezuele. Tolpa je imela sedež v Milanu, njeni člani pa so si mamila redno priskrbeli v tujini. Več o tem na 12. strani.

Vojaka iz Masse Carrare kradla pri Briščkih

Je šlo za pobalinski »podvig« ali za načrtno prilasčanje tuje imovine? O tem bo moral odločati danes pretor, ki bo sodil 20-letnemu Robertu Fialdiniju in 21-letnemu Carlettu Menconiju. Oba sta iz Masse Carrare in služita vojaški rok v kasarni pri Zgoniku. Predsinočnjim malo pred polnočjo so ju pri Briščkih zasačili agenti železniške policije, ki so se po opravljeni službeni dolžnosti peljali mimo vasi. Ker so blizu parkiranih avtomobilov opazili sumljive sence, so se poskrili in kmalu ugotovili, da gre za avtomobilske miši. Ker so Fialdinija in Menconija zasačili med krajom, so ju pri prič aretirali.

Usodna odločitev

Zdravstveni delavci, ki opravljajo svoje delo v tesnem stiku s prebivalstvom (reševalci Rdečega križa, zdravniki, psihiatri) iz izkušnje vedo, da so določena obdobja, ki zelo negativno vplivajo na sicer že razrahljano človekovo psiho. V taka obdobja sodijo prazniki (predvsem božični in novoletni), pa tudi poletni meseci. Morda je ta zunanja okoliščina vplivala tudi na depresivno stanje 68-letnega trgovca Sergia Cittarra, ki si je včeraj, na dvorišču svoje hiše v Ul. Romagna 73, vzel življenje s strelom v sence. Ženi in hčerki je pustil pismo, v katerem navaja kot razlog za usodni korak prav nevzdržno depresijo. Sergio Cittar je bil z bratom Attiliom solastnik trgovine z moško konfekcijo v Ul. Teatro Romano.

Fotokronika poletnih prireditev po naših vaseh

V Podlonjerju in v Trebčah se vaška praznika nadaljujeta

V nedeljo je bilo po naših vaseh res veliko praznikov in šager, tako da nismo mogli vseh zabeležiti že včeraj. Danes zato objavljamo še dve sliki našega fotoreporterja Maria Magajne. Zgornja je bila posneta v športnem centru na Padričah, kjer je priredilo svoj praznik gropajsko KD Skala in kjer je nastopil znani koprski ansambel MI. Spodnja pa kaže prenovljene objekte Ljudskega doma v Podlonjerju, ki so jih v nedeljo predali namenu ob priliki vaškega praznika. Praznik v Podlonjerju se vsekakor nadaljuje danes in jutri s "poletnim pustom", v petek bodo imeli "gastronomski večer", v soboto in nedeljo pa bo praznik dosegel višek z že tradicionalno "šagro mandrjerjev".

Nadaljuje se tudi praznik tiska in športa v Trebčah, kjer bo danes ob 19. uri na sporedu nogometni turnir, pol ure kasneje pa javna razprava o političnem položaju v Jugoslaviji in posledicah za slovensko manjšino v Italiji. Zvečer bo ples z ansambлом Happy Day.

Sporočilo KGS lastnikom malih trgovskih podjetij

Predsednik Kraške gorske skupnosti sporoča, da lahko lastniki malih trgovskih podjetij, ki so vodena družinsko ali osebno, dejanske družbe, osebne družbe in zadružne oblike z največ dvema nameščenima in ki delujejo na ozemlju Kraške gorske skupnosti v okrogih, ki dne 25. 10. 1981 niso presegli 500 prebivalcev, lahko predstavijo prošnje za prispevek, ki znaša največ 50% na porabljeno sredstvo, za znižanje stroškov tehnično-gospodarske konzulentne službe s posebnim ozirom na vodenje knjigovodstva za leto 1988. Prošnje na kolkovanem papirju je treba predstaviti v tajništvo Kraške gorske skupnosti v Sesljanu št. 56/B do vključno 12. ure dne 20. julija 1990, v nasprotnem primeru prošnje ne bodo sprejete.

Prošnje morajo vsebovati sledečo dokumentacijo:

- upravno dovoljenje za prodajo;
- potrdilo o vpisu v Seznam podjetij, ustanovljen pri pristojni Zbornici za trgovino, industrijo, obrt in kmetijstvo;
- nadomestno izjavo izpričevalne listine, izdano na podlagi 4. člena zakona št. 15 z dne 4. 1. 1968, ki potrjuje pravno naravo trgovskega obrata, oziroma številno nameščenec;
- izjavo župana občine v kateri deluje mali trgovski obrat, ki potrjuje delovanje slednjega v kraju, ki dne 25. 10. 1981 ni presegel 500 prebivalcev;
- izplačane fakture stroškov za tehnično-gospodarsko konzulentno službo za leto 1989, s posebnim ozirom na vodenje knjigovodstva.

Družabnost v Dolini po uspelem prazniku Unità in Dela

Sinoči so se na skupni večerji zbrali vsi tisti, ki so s svojim delom pripomogli, da je letošnji festival komunističnega tiska v Dolini dobro uspel. Udeležili so se je tisti, ki so sodelovali pri programu, vsi, ki so v kioskih prodajali, ostali, ki so pripravljali hrano in pijačo, in še vsi tisti, ki so pomagali pripraviti in nato tudi počistiti prostor.

Vzdušje je bilo veselo in prijetno. Še bolj prijetna je bila ugotovitev, da je festival, ki ga je priredila sekcija KPI dolinske občine, uspel kljub temu, da so prav v teh dneh potekale še druge podobne poletne prireditve. Sve-tovno nogometno prvenstvo je namreč kar za nekaj tednov povsem paraliziralo delovanje naših društev in ustanov, ki niso utegnile speljati raznih šager in praznikov, ki so sicer ob tem času vedno na programu.

No, lepo vreme je dalo pravzaprav zadoščenje tudi vsem ostalim. In tako tudi delo za pripravo takšnih praznikov ni bilo zaman. (nl)

Primorski dnevnik

Vsa razna obvestila in objave sprejemamo vsak dan od 8. do 13. ure po tel. 7796-611

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Marij Čuk

S TREBUHI ZA KRUHI

Režija Jože Babič

Danes, 18. t. m., ob 21. uri v KRIŽU - Ljudski dom
V nedeljo, 22. t. m., ob 21. uri na OPČINAH - Prosvetni dom

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

SATIRIČNI
POLETNI KABARET

BANANA HA WAI

Ali kako sta BORIS KOBAL in SERGEJ VERČ sklenila zapustiti svoj rodni kraj in se za vedno naselila na Hawaie med opice, palme, banane in ... bananovke.

V petek, 20. t. m., ob 21. uri v Repnu - Pokrajinski muzej

koncerti

VERDI

Festival operete - Trst

Danes, 18. t. m., ob 21. uri bo v dvorani Tržaškega Lloyda recital tenorista Nikolaja GEDDE ob klavirski spremljavi Natascie Kersevan. Na sporedu bodo skladbe Giega, Masseneta, Duparca, Donizettija, Rossinija, Čajkovskega, Straussa, Zellerja in Leharja.

razstave

V foyerju Tržaške kreditne banke, Ul. F. Filzi 10, je na ogled razstava DRAGA DRUŠKOVIČA.

V repenski Kraški galeriji je do 22. t. m. na ogled razstava slikarke ZORE KOREN SKERK.

Na Gradu sv. Justa - Bastione fiorito - je do 30. t. m. na ogled razstava ruskega slikarja Ertēja. Urnik: vsak dan od 10. do 19. ure, tudi ob praznikih.

Na sedežu letoviščarske ustanove v Miljah je do 21. t. m. na ogled razstava slikarke SILVIJE OSOJNIK.

izleti

Društvo slovenskih upokojencev v Trstu organizira enotedensko bivanje v dveh izmenah v Domu Mangart v Žabnicah od 8. do 15. septembra in od 15. do 22. septembra. Vključeni so enodnevni in poldnevni izleti. Vpisovanje in informacije do 30. julija na sedežu društva v Trstu, Ul. Cicerone 8/B, tel. 360324.

SKD Vigred iz Šempolaja prireja 8-dnevno potovanje od 24. do 31. avgusta v Barcelono in Costo Bravo. Cena 350.000 lir. Na razpolago je še nekaj prostih mest. Za vpisovanja tel. na št. 200150 (Škrk Franka) do 19. do 21. ure najkasneje do 31. t. m.

razna obvestila

Slovenska kulturno-gospodarska zveza obvešča, da so uradi odprti do 31. avgusta samo v jutranjih urah.

kino

ARISTON - 21.30 Scandal II - caso Profumo, VB 1989, r. Michael Caton Jones.

EXCELSIOR - Zaprt.

EXCELSIOR AZZURRA - 17.45, 22.00

Batman, i. Jack Nicholson, Michael Keaton, Kim Basinger.

NAZIONALE I - 16.30, 22.15 Kickboxer 2, i. Jean Claude Van Damme.

NAZIONALE II - 16.30, 22.15 Il sole buio, □

NAZIONALE III - 16.20, 22.10 Desiderio carnale, porn., □□

NAZIONALE IV - 16.30, 22.30 Il male oscuro, r. Mario Monicelli, i. Stefania Sandrelli, Giancarlo Giannini, □

GRATTACIELO - 17.30, 22.15 Senti chi parla, i. John Travolta.

MIGNON - Zaprt.

EDEN - 15.20, 22.00 Lussuria e depravazione, porn., □□

CAPITOL - 17.30, 22.00 Nightmare V. - Il mito, □

LUMIERE - 20.00, 22.15 Nuovo cinema Paradiso, r. Giuseppe Tornatore, i. Philippe Noiret, Salvatore Cascio.

ALCIONE - 18.30, 22.00 Scandalo segreto, r. i. Monica Vitti, i. Elliott Gould, Catherine Spaak.

RADIO - 15.30, 21.30 Voglia di lei, porn. □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □

- 18. letom □□

PRAZNIK ŠPORTA V TREBČAH

pri nogometnem igrišču
do 23. julija

Program: turnir v malem nogometu

Ples z ansambлом

KRAŠKI TRIO s pevkami.

Vabljeni!

gledališča

GLEDALIŠČE VERDI

Festival operete - Trst

Jutri ob 20.30 bo v gledališču Verdi na sporedu ponovitev Leharjeve operete DEŽELA SMEHLJAJA v italijanski verziji Maria Nordia. Dirigent Tiziano Severini, v glavnih vlogah nastopajo Daniela Mazzucato, Giuseppe Sabbatini, Ugo Maria Morosi in Sabina Macculli.

Grad sv. Justa

Danes, 18. t. m., ob 21.15 PREGLED Z OSKARJEM NAGRAJENIH FILMOV 1990.

Nocoj bo na sporedu ENRICO V.

Miramarski park

Poletna prireditev LUČI in ZVOKI
Jutri ob 21.30 bo predstava v nemščini, ob 22.45 pa v italijanščini; ob sobotah staobe predstavi v italijanščini.

Kavarna San Marco

V petek, 20. t. m., ob 18. uri bo v kavarni San Marco RECITAL sopranistke Milene RUDIFERIA iz Gornjega Poadižja. Predprodaja vstopnic od jutri dalje pri blagajni gledališča in v kavarni sami.

Gledališče Miela

Danes, 18. t. m., ob 18. uri bo v okviru zasedanja o Richardu TAUBERJU govori Michael ASPINAL o "Richardu Tauberju, čarodeju in virtuozu". Ob 21. uri bodo predvajali film LAND WITHOUT MUSIC Walterja Fordeja.

včeraj - danes

Danes, SREDA, 18. julija 1990

FRIDERIK

Sonce vzide ob 5.33 in zatone ob 20.49
- Dolžina dneva 15.16 - Luna vzide ob 1.13 in zatone ob 17.44.

Jutri, ČETRTEK, 19. julija 1990

ARSEN

PLIMOVANJE DANES: ob 2.00 najnižja -45 cm, ob 8.57 najvišja 14 cm, ob 13.17 najnižja -2 cm, ob 19.21 najvišja 41 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 28 stopinj, zračni tlak 1018,2 mb ustaljen, brezvetrje, vlaga 65-odstotna, nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 22,5 stopinje.

SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 16., do sobote, 21. julija 1990

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30

Ul. Oriani 2, Trg Venezia 2, Ul. F. Severo 112, Ul. Baiamonti 50.

BOLJUNEC (tel. 228124), SESLJAN (tel. 414068), MILJE - Mazzinijev dvored 1 (tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30

Ul. Oriani 2, Trg Venezia 2, Ul. F. Severo 112, Ul. Baiamonti 50, Ul. Roma 15, Ul. Ginnastica 44.

BOLJUNEC (tel. 228124), SESLJAN (tel. 414068), MILJE - Mazzinijev dvored 1 (tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30

Ul. Oriani 2, Trg Venezia 2, Ul. F. Severo 112, Ul. Baiamonti 50, Ul. Roma 15, Ul. Ginnastica 44.

BOLJUNEC (tel. 228124), SESLJAN (tel. 414068), MILJE - Mazzinijev dvored 1 (tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpriznična od 14. do 20. ure in priznična od 8. do 20. ure.

menjalnica

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1208,600	1190.—
Nemška marka	732,210	725.—
Francoski frank	218,410	215.—
Holandski florint	649,370	642.—
Belgijski frank	35,545	35.—
Funt šterling	2186,200	2140.—
Irski šterling	1963,900	1930.—
Danska krona	192,510	189.—
Grška dramma	7,489	7.—
Kanadski dolar	1045,100	1000.—

čestitke

ALEKSANDER BRANKO LOZAR, stanujoč v Ljubljani, praznuje svoj rojstni dan. Vse naj, naj mu želijo soletniki iz Bazovice.

Na tehnični agrarni šoli v Gradišču sta uspešno maturirala MARTIN PERTOT in ANDREJ ANTONIČ. Iskreno jima čestitata in želita novih uspehov Livio in Nineta.

Danes praznuje TATJANA TURCO rojstni dan. Vse najboljše ji želijo vsi, ki jo imajo radi.

prispevki

Ob 10. obletnici smrti predragega Karla Križmančiča se ga spominjajo žena Antonija, Silvano in Boža z družinama ter darujejo 50.000 lir za KD Skala iz Gropade.

V spomin na Vlasto Kosmač vd. Družina daruje Milka Žerjal 20.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

Namesto cvetja na grob Franca Košute daruje Ema Kerševan 10.000 lir za Društvo slovenskih upokojencev.

Pod geslom "Tujega nočem" daruje N. N. 200.000 lir za Zadržni center za socialno dejavnost, 50.000 lir za Združenje aktivistov in invalidov NOB in 41.560 lir za politične preganjance (VIZAPP).

V spomin na Jasmino mamo daruje Franka 15.000 lir za Skupnost družina Opčine.

V spomin na Ernesto Jagodic ter Slavo in Franca Košuto darujeta Franka in Franc 45.000 lir za Društvo slovenskih upokojencev.

V spomin na starše Elde, Vide in Darja darujeta Mira in Erika Fonda 60.000 lir za malega Giulia Vidalija.

Ob obletnici smrti Rudija Wilhelma daruje žena z družino 50.000 lir za gradnjo Ljudskega doma na Opčinah.

V isti namen daruje sestra Ivanka 50.000 lir za Sklad Dela.

V spomin na našo drago Pino Perhaučevo daruje D. K. 100.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

Namesto cvetja na grob Pine Perhauca darujeta Rudi in Marija Mikeš 50.000 lir za Dijško matico.

V spomin na teto Pino darujejo Majda, Sergij in Anka 200.000 lir za Dijško matico.

Ob 1. obletnici smrti drage sestre Dane Krošelj daruje sestra Sonja 20.000 lir za barkovljansko cerkev.

Ob 1. obletnici smrti drage tefe Dane Krošelj daruje nečakinja Mara 30.000 lir za MePZ M. Pertot.

V spomin na Franca in Slavo Košuto darujeta Ljudmila in Boris Jogan 20.000 lir za malega Giulia Vidalija.

mali oglasi

OSMICO je odprl Ladi Rebula (Bajta). OSMICA je odprta - Zajčja farma v Repniču.

OSMICO ima odprto Ivan Terčon iz Mavhinj. Toči belo in črno vino in reže domač pršut.

OSMICO je odprl v Štandrežu (Gorica) Stanko Marušič. Toči belo in črno vino ter nudi domač prigrizek.

PEDIKERKA KLAVDIJA, Ul. sv. Frančiška 11, obvešča svoje cenjene stranke, da je njena nova telefonska številka 370436.

NA KORČULI so na razpolago prosti apartmani, razen za obdobje od 27. julija do 19. avgusta. Interesenti naj telefonirajo na št. 228878 ob delovnih urah.

PRODAM plug in obračalnik za traktor baggioli 10 za 450.000 lir. Tel. 200760.

PRODAM ford escort 1300 ghia, letnik '82, plave metalizirane barve, petero vrat. Tel. v popoldanskih urah na št. 226519.

PRODAM avto fiat duna, letnik 1988, prevoženih 28.330 km, v odličnem stanju. Tel. od 13. do 14. ure na št. (0481) 520092.

V OKOLICI Opčin se je izgubila tri mesece stara psička pasme belgijski ovčar, črne barve z belo liso na prsih. Odgovarja na ime Vindi. Tel. 414668.

BELGIJSKEGA OVČARJA (Groenndael) z rodovnikom podarim ljubitelju živali. Tel. 200834.

ŠPORTNA TRGOVINA išče vajenke.

Tel. 212717 v večernih urah.

POŠTENA GOSPA lepe zunanosti išče poldnevno zaposlitev kot prodajalka v trgovinah čevljev, galanterije ali konfekcije, pa tudi v trgovinah kuhinjske posode. Govori slovensko in srbohrvaško. Tel. od 13.30 do 14.30 ali zvečer od 20. do 21. ure na št. 828976.

PROFESSIONAL SPORT, Ul. Udine 45/a, tel. 418315, obvešča, da ima do 21. avgusta sezonsko razprodajo s pustimi do 50%.

V TRENTI, dolinici v osrčju Triglavskega narodnega parka, vam nudimo lepo in sodobno opremljene apartmaje. Po želji vam organiziramo tudi gorsko vodništvo in druge atraktivne dejavnosti. Gotour, tel. (003865) 81166.

ATH

ADRIATHERM s.r.l.

DOLINA 445 (Trst)
Tel. (040) 228800 - 228000
Telefax (040) 228053 - Telex 461105

UVOZ - IZVOZ - REEKSPORT

REPROMATERIALI - BLAGO ŠIROKE POTROŠNJE

BCKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Telef.: Sedež 040/67001
Agencija Domjo 831-131
Agencija Rojan 411-611

»Škrat iz Minneapolisa« spet prelisičil časnika

običajni (ali skoraj) turist na potepu po rimskih ulicah v spremstvu neznanke svetlolepe lepote iz Amerike, na kar se je namestil v hotelu Hilton, kjer ima na razpolago - kot naročeno - klaviature, aparat hi-fi in stroj za dviganje uteži. Danes popoldne ob 15. uri bo Prince preizkusil ozvočenje na stadionu Flaminio, sinočni večer pa je posvetil igralki Francesci Delleri, tako je vsaj povedal njegov italijanski promotor Francesco Sanavio. »Škrat iz Minneapolisa« baje občuduje Delleri, igralka pa je tudi potrdila, da bo nocoj prisotna na Princevem koncertu, kaj več pa seveda ni hotela povedati.

Medtem se organizatorji koncertov v Italiji trudijo, da bi zadovoljili vse zahteve rock zvezdnika: od 250 brisac do vsemogočih sokov in čajev, sadja in meda. Čeprav pravijo, da Nude Tour ne bo tako faraonski kot prejšnje turnee, njegove zahteve niso prav skromne. Nekaj preglativ ustvarja, denimo, zahteva po širih stalno razpoložljivih zdravnikih. Zvezdnika spremlja dvanaestčlanski ansambel, v katerem so klavirist Matthew Fink, kitarist Miko Weaver, basist Levi Sacer, ki že nekaj let igra s Princeom. Celotno spremembo pa sestavlja še 97 organizatorjev, tehnikov in delavcev.

Organizatorji so nadvse zadovoljni s predprodajo vstopnic za koncert v Rimu. Že včeraj popoldne je bilo prodanih 10.000 vstopnic. Svojo prisotnost na koncertu so poleg Francesce Delleri potrdili že Lucio Dalla, Lorella Cuccarini in Antonello Venditti.

Prince, ki je že večkrat pokazal, kako ne ljubi časnika (zadnji intervju s njim je star 6 let), je še enkrat uspel prelisičiti vse tiste, ki so ga nameravali pričakati na letališču. S prvim letalom je namreč dospel že včeraj zjutraj ob 8. uri na letališče Ciampino, njegov prihod pa je bil napovedan za 16. uro na Fiumicino, kjer so pristali le člani skupine, ki ga bo spremljala na koncertih v Italiji (nocoj v Cavi dei Tirreni, v petek v Turinu in 30. julija v Vidmu).

Jutro je Roger Nelson preživel kot

Pol milijona gledalcev manj v kinodvoranah

Med svetovnim prvenstvom v nogometu, in torej od 8. junija do 8. julija, je bilo v italijanskih kinodvoranah znatno manj gledalcev: v manjših mestih kar za 33,21 %, v večjih pa za 32,76 %. Prvo mesto neobičajne lestvice je zasedla Catania z -66,45 % gledalcev, zadnje pa Genova, kjer je bilo samo za 10,76 % manj gledalcev. Z drugimi besedami (ali bolje številkami) bi lahko rekli, da se je kinodvoran v tem obdobju izognilo pol milijona gledalcev. Podatke so računali na osnovi primerjave z isto dobo v preteklem letu.

ženska in njena stvarnost

breda pahor

Aids prodira med žensko populacijo

V naslednjih dveh letih bo za aidsom zbolelo 200 tisoč žensk in že leta 1994 se bo število žensk, ki so seropozitivne, povsem izenačilo s številom okuženih moških. Tako na osnovi opravljenih raziskav in raznih tehtnih pokazateljev napoveduje Svetovna zdravstvena organizacija. »Bolezen stoletja«, kot nekateri označujejo aids, je namreč doslej pokazala izredno sposobnost prilagajanja: v začetku so bili najbolj izpostavljeni homoseksualci in mamilaši, medtem ko se bodo morale s hudimi posledicami te bolezni soočiti ženske.

Omenjene zaskrbljujoče napovedi in verjetne izračune obolelih je treba namreč primerjati s trenutnimi podatki: v zadnjem desetletju je za aidsom zbolelo »vsega« 150 tisoč žensk (malo, če jih primerjamo z napovedanim trendom), medtem ko je še danes na tri seropozitivne moške samo ena ženska okužena. Sicer pa je bilo tri leta od tega razmerje za ženske še ugodnejše, in sicer 5 na 1.

Napovedane spremembe, ki že prihajajo do izraza, pa gre pripisati neverjetni metamorfozi, s katero je »kuga tega stoletja« že večkrat neprijetno presenetila raziskovalce, ki so že upali, da so odkrili učinkovito zdravilo proti aidsu. Zadnja sprememba se nanaša na način prenašanja okužbe, saj se bo aids v prihodnje razširjal pretežno preko heteroseksualnih odnosov: napovedi pravijo, da bodo okužbe preko »normalnega« spolnega občevanja prešle s sedanjih 60 odstotkov na 80.

V kratkem bo aids spremenil tudi zemljepisne meje okužbe žensk: zaenkrat je namreč največ seropozitivnih žensk (50 % na celotno žensko populacijo) v centralni in vzhodni Afriki, medtem ko se bodo okužbe v naslednjih letih bliskovito razširile med celotno svetovno žensko populacijo. Iz ZDA že prihajajo več kot zaskrbljujoče vesti, saj je aids že glavni povzročitelj smrti žensk starostne kategorije med 18. in 44. letom. Za Italijo strokovnjaki napovedujejo, da se bo število obolelih žensk podvojilo vsakih 12 mesecev: trenutno jih je 1.240, leta 1992 pa jih bo že 5.000.

Takšne napovedi, ki seveda slonijo na verodostojnem dokaznem gradivu, so pretresle znanstvenike in zdravstvene delavce. Na nedavnem mednarodnem simpoziju o aidsu, ki je bil 23. in 24. junija v San Franciscu, je bilo predstavljanih veliko raziskav o prenašanju virusa s spolnimi odnosi in o nevarnostih, katerim so izpostavljene ženske. Svetovna zdravstvena organizacija se je med drugim odločila, da bo mednarodni dan boja proti aidsu, ki bo prvega decembra letos, posvetila ženskam. Ženskam oziroma razširjanju virusa med ženskim prebivalstvom pa bo namenjen tudi obsežen del že napovedane mednarodne konference o aidsu, ki bo junija prihodnjega leta v Firencah.

Razlogov, da je ženska bolj izpostavljena okužbi z virusom HIV, je več: tako je, denimo, dokazano, da seropozitivni moški okuži svojo partnerko v povprečju na četrti odnos, medtem ko je v nasprotnem primeru možnost manjša, saj okužena ženska »preda« virus HIV partnerju na vsako dese-

to občevanje. Gre predvsem za biološke razlike: v spermi je veliko večja količina virusa kot v vaginalnih izcedkih. Istočasno pa ženska med spolnim občevanjem »izpostavi« večjo površino mukoze in na njenih spolnih organih je večkrat veliko skoraj nevidnih ranic, ki možnost okužbe neverjetno povečajo.

Zato je tudi v primeru, da par med občevanjem uporablja kondom, ženska bolj izpostavljena nevarnosti okužbe. Glede tega vprašanja pa so italijanski raziskovalci naleteli na vrsto nepredvidenih in neprijetnih odkritij: zelo malo parov, tudi če je eden od partnerjev seropozitiven, uporablja kondom, istočasno pa zlasti moški zelo neradi priznajo svoji stalni partnerki (tudi ženi in materi svojih otrok), da so se okužili. Ker pa s statističnega vidika na tem področju še niso izdelali dovolj verodostojnih podatkov, so lahko ocene o psihološkem odnosu italijanskih parov do kondoma samo približne.

Ob tolikih zaskrbljujočih vestih v zvezi z bojem proti aidsu, pa pozitivne note prihajajo iz znanstvenega sveta. Kljub velikim težavam, ki jih predstavlja virus HIV zaradi svojega nenehnega spreminjanja, so nekateri vidnejši znanstveniki mnenja, med temi je tudi nobelovec Salk, da bo čez nekaj let končno nared učinkovito zdravilo proti trenutno nezaustavljivemu aidsu.

Priročnik za žensko preživetje

V pričakovanju na učinkovita zdravila strokovnjaki priporočajo vsem previdnost. Vsedržavno združenje za boj proti aidsu Anlaids pa je v sodelovanju z Združenjem za zdravje žensk izdelalo priročnik za ženske, v katerem naglašajo pomen preventivnih ukrepov.

Zato opozarjajo ženske:

- naj previdno izbirajo svoje partnerje;
- če ne gre za stalnega partnerja, naj zahtevajo uporabo kondoma;
- naj ženske posvečajo čim več pozornosti zdravju svojega telesa in »zdravi« spolnosti;
- partnerja naj opravi pregled o seropozitivnosti, ki ga zastoj in ob spoštovanju anonimnosti opravijo pri vsaki KZE;
- pregled, kateremu se morata podvreči oba partnerja, je pred zanositvijo vsekakor obvezen in več kot priporočljiv glede na odgovornost do otroka, saj se virus HIV lahko prenese z matere na otroka.

Med pomembnimi pravili, ki jih postavlja priročnik, pa je tudi priporočilo, naj vsi ostali obravnavajo ženske, ki so bolne ali okužene, kot osebe, ki potrebuje pomoč in solidarnost.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1	RAI 2	RAI 3	TV Ljubljana 1	TV Koper	RADIO TRST A
9.00 Daniel Barenboim izva- ja Beethovna 9.30 Nad.: Santa Barbara 10.15 Film: Pensiero d'amore (kom., It. 1969, r. Mario Amendola) 11.55 Vreme in kratke vesti 12.05 Nan.: Mia sorella Sam 12.30 Dok.: Juha in lešniki 13.30 Dnevnik 14.00 Variete: Ciao fortuna 14.15 Film: Gangsters in ag- guato (krim., ZDA 1954, i. Lewis Allen) 15.30 Mladinska oddaja: Big! 16.30 Risanka: Tao Tao 16.55 Stik z umetnino 17.15 Nadaljevanka: Camilla (r. Sandro Bolchi, i. Giu- lietta Masina) 18.10 Danes v parlamentu 18.15 Nan.: Cuori senza età 18.45 Nad.: Santa Barbara 19.40 Almanah in dnevnik 20.40 Film: Il ritorno di Des- perado (western, ZDA 1988, r. E. W. Swackha- mer, i. Alex McArthur) 22.15 Dnevnik 22.25 Atletika, kolesarstvo 24.00 Dnevnik in vreme 0.15 Rubrika opolnoči 0.35 Urban Jungle - Rolling Stones v Italiji	9.00 Nanizanka: Lassie, nato risanke in zanimivosti 10.00 Dokumentarec: Occhio sul mondo - Pot svile 11.00 Nadaljevanki: La quinta stagione, 11.55 Capitol 13.00 Dnevnik 13.30 Rubrika o gospodarstvu 13.45 Nadaljevanka: Beautiful 14.30 Nan.: Saranno famosi 15.15 Variete: Ghibli 16.35 Nanizanka: Mr. Belve- dere 17.00 Film: La tortura della freccia (western, ZDA 1956, r. Samuel Fuller, i. Rod Steiger, Brian Ke- ith) 18.25 Iz parlamenta in špor- tne vesti 18.45 Nanizanka: Le strade di San Francisco 19.45 Dnevnik in šport 20.30 Atletika: Golden gala (prenos iz Bologne) 22.05 Glasbena oddaja: Il nuovo Cantagiro, vmes (23.00) dnevnik 0.15 Dnevnik, vreme in ho- roskop 0.30 Film: I peccatori guar- dano il cielo (dram., Fr. 1958, r. Georges Lam- pin, i. Jean Gabin)	12.00 Kolesarstvo (ženske) 12.20 Polo (iz Grosseta) 12.50 Variete: L'estate di Ma- gazine 3 13.20 Mit tega stoletja: Kla- virski genij Glen Gould (Bach, Beethoven, Schönberg) 14.00 Deželne vesti 14.10 Kolesarstvo: Tour De France, vmes (15.00) Off shore (iz Ravenne) 16.45 Film: Il diavolo è fem- mina (kom., ZDA 1935, r. George Cukor, i. Katha- rine Hepburn, Cary Grant) 18.15 Dancing to the Hits 18.45 Športna rubrika: Derby (vodi Aldo Biscardi) 18.55 Vreme in dnevnik 19.30 Deželne vesti 19.45 Drobci 20.00 Aktualno o otrocih: Da- našnji svet v očeh jut- rišnjih odraslih 20.30 Film: Rosso nel buio (dram., Kan.-Fr. 1978, r. Claude Chabrol, i. Do- nald Sutherland) 22.00 Dnevnik - nocoj 22.05 Nadaljevanka: Heimat - Il piccolo Herman 0.25 Nočni dnevnik	9.00 Spored za otroke in mlade: Medvedov Go- drnjavček, 9.20 nan. Ali- ce in njena družina, 9.35 Pamet je boljša kot žamet - Nova obleka za staro železo 9.40 Mozaik. TV drama Križ in težave (pon.), 10.40 nadaljevanka Oče bom (zadnji del, pon.) 15.45 Video strani 16.25 Poletna noč (pon.) 18.00 Dnevnik in poslovne in- formacije 18.10 Dokumentarec: Po sle- deh napredka 18.40 Spored za otroke in mlade: Moja družina in ostale živali (3. del) 19.10 Risanka in TV okno 19.30 Dnevnik in vreme 20.00 Film: Ženska ali dve (kom., Fr. 1985, r. Daniel Vigne, i. Gerard Depar- dieux, Sigourney Wea- ver) 21.35 Dnevnik in vreme 22.00 Poletna noč, vmes nad. Dragi John (3. del) in Dokler se ne snideva spet (1. del) ter dok. Zlo- čini stoletja 0.50 Video strani	13.45 Nogomet - angleško pr- venstvo (pon.) 15.30 Teniški turnir Masters v New Yorku 89: srečanja Becker-Gilbert in Bec- ker-Agassi (pon.), vmes (19.00) Odprta meja in (19.30) TVD Stičiče 20.30 Košarka prvenstvo NBA: Detroit Pistons- Portland Trail Blazers (2. tekma, pon.) 22.30 TVD Novice 22.45 Kolesarstvo: Tour de France (posebna oddaja o 17. etapi) 23.15 Rubrika: Beach Volley (vodi Lorenzo Dallari) 24.00 Nogomet - argentinsko prvenstvo (pon.)	7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Kolesarček; 8.00 Deželna kro- nika; 8.10 V Evropo in nazaj; 8.40 Revi- val; 9.10 Nadaljevanka: Stopinje po zraku (2. del); 9.30 Instrumentalni solisti; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Z opernega reperto- arja; 11.30 Južnoameriška folklorja; 12.00 Intervju; 12.20 Orkestralna glasba; 12.40 Naši zbori: Mešani zbor Primorec Tabor; 13.20 Melodije; 13.40 Oblaki so rudeči; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Poletni mo- zaik; 16.00 Svet Boga, Bog sveta; 16.50 Potpuri; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album: Franz Joseph Hyden; 18.00 Med zemljo in sanjami; 18.25 An- sambli; 19.20 Zaključek.
					LJUBLJANA
					5.00, 6.00, 6.30, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 17.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 8.05 Počitnice; 8.30 Instrumenti; 9.05 Glasba; 9.35 Turistični napotki; 10.05 Posebna oddaja; 11.05 S poti po domovini; 11.30 Danes smo izbra- li; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetij- ski nasveti; 12.40 Glasba; 13.38 Do 14.00; 14.05 Mehurčki; 14.20 Iz dela Glasbene mladine; 14.40 Merkurček; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Melodije; 17.00 V studiu; 18.05 Jazz; 18.30 Na ljudsko temo; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Studio 26; 20.00 Koncert; 22.25 Z našimi interpreti; 21.05 Knjižni trg; 21.30 Iz operne literature; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Melodije; 23.05 Literarni nokturno.
CANALE 5	RETE 4	ITALIA 1	ODEON		RADIO KOPER (slovenski program)
8.30 Nanizanke: Dragnet - L'- allodola, 9.15 Vegas - Uc- cidete Dan Tanna, 10.00 Mannix 10.45 Aktualno: Forum 11.30 Kviza: Doppio slalom, 12.00 O.K. Il prezzo è giu- sto 13.00 Superclassifica Show 14.00 Film: A braccia aperte (kom., ZDA 1964, r. Jack Lee Thompson, i. Shirley MacLaine, Peter Usti- nov) 15.45 Nanizanke: I Campbell - La legge è la legge, 16.15 Un dottore per tutti, 16.45 Marcus Welby M.D. - Amiche per la pel- le, 17.45 Diamonds, 18.45 Top Secret 19.35 Odkrivanje planeta otrok: Dire, fare, baciare, lettera, testamento 19.50 Kviz: Quel motivetto... 20.30 TV film: Conquisterò Manhattan (2. del) 23.15 Variete: Maurizio Co- stanzo Show Estate 1.10 Film: Sette cadaveri per Scotland Yard (krim., It. 1972, r. José Luis Madrid, i. Paul Naschy)	8.30 Nanizanka: Bonanza 9.30 Film: Bufere (dram., It. 1952, r. Guido Brignone, i. Jean Gabin) 11.00 Nadaljevanki: Aspettan- do il domani, 11.30 Così gira il mondo 12.00 Nanizanka: Lou Grant 12.45 Otroška oddaja: Ciao ciao in risanke 13.40 Nadaljevanka: Sentieri 14.30 Nanizanka: Falcon Crest 15.30 Nadaljevanka Veronica, il volto dell'amore, 16.30 Amandoti, 17.30 Andrea Celeste, 18.30 La valle dei pini 19.00 Danielin horoskop 19.05 Nanizanka: General Hospital 19.35 Nad.: Febbre d'amore 20.30 Film: Il marchese del Grillo (kom., It.-Fr. 1981, r. Mario Monicelli, i. Al- berto Sordi, Paolo Stop- pa) 23.35 Film: Il carnevale dei ladri (r. Russel Rouse, i. Stephen Boyd, Yvette Minieux) 1.30 Horoskop (pon.) 1.40 Nanizanka: Cannon - Passaggio fatale	8.30 Nanizanke: Superman, 9.00 Ralph Supermaxie- roe, 10.00 Boomer, cane intelligente, 10.30 Skip- py il canguro, 11.00 Rin Tin Tin, 11.30 Flipper, 12.00 La famiglia Ad- dams, 12.30 Appartamen- to in tre, 13.00 Tre cuori in affitto - Letto diletto, 13.30 Benson, 14.00 Gior- ni d'estate 14.15 DeeJay Beach in Ibiza 15.00 Nanizanke: I forti di For- te coraggio - Cercasi eroe, 15.30 Mork & Mon- dy, 16.00 Licia dolce Li- cia, nato risanke 18.00 Nanizanke: Batman, 18.30 Supercopier, 19.30 La famiglia Brady - C'è un dottore, prego? 20.00 Risanke 20.30 Film: King Kong II. (fant., ZDA 1986, r. John Guil- lermin, i. Brian Kerwin, Linda Hamilton) 22.30 Nanizanki: I Robinson, 23.00 Cin Cin - Il dubbio 23.35 Rubrika: Ai confini dello sport 0.05 Sport: catch in boks 1.35 Nanizanka: Benson	9.30 Nanizanka: Arthur, re dei britanni 12.15 Rubrika: Ciao Italia 13.00 Risanke 15.00 Nadaljevanka: Rosa sel- vaggia, 16.15 Colorina, 17.15 Avenida Paulista 18.00 Benny Hill Show 18.30 Nanizanka: Quattro don- ne in carriera 19.00 Rubrika: Ciao Italia 19.30 Risanke 20.00 Benny Hill Show 20.30 Film: Maciste contro i mongoli (pust., It. 1964, r. Domenico Paolella, i. Mark Forrest, José Gre- ci) 22.30 Film: Il sergente York (vojni, ZDA 1941, r. Ho- ward Hawks, i. Gary Co- oper) 0.30 Aktualno: Chic (pon.) 1.00 Rubrika: Ciao Italia		15.00 Film: Dolci vizi al foro (glas., VB 1966, r. Richard Lester, i. Zero Mostel) 16.50 Risanke: Snack 18.00 Nanizanke: Provaci an- cora Lenny, 18.30 Segni particolari, genio, 19.00 Petrocelli 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Film: Il colpo grosso del marsigliese (krim., Fr. 1975, r. Pierre Grasset) 22.05 Glasbena oddaja: Huey Lewis 23.00 Večerne vesti 23.15 Večerni šport: Tour de France (povzetki), atleti- ka - Golden Gala
					RADIO KOPER (italijanski program)
					8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.05 Almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 6.50 Simfonija zvezd; 7.35 Polet- na oddaja; 8.00 Razglednica; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vsega po nekaj; 9.00 Okoli sveta; 9.15 Clit, 9.35 Popevke; 10.00 Pre- gled tiska; 10.10 Superpass; 10.35 Druži- na; 11.00 Srečanja; 11.30 Italiana; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Cestitke; 14.33 Pesem tedna; 14.45 Edig. Galletti; 15.00 Živio poletje; 16.00 Igre; 16.20 Poletje v živo; 17.00 Kultura in šola; 17.05 Hot Hits; 18.00 Puzzle; 18.30 Popevke; 19.00 Souve- nir d'Italy; 20.00 Nočni program.
					RADIO OPČINE
					7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Dobro jutro; 17.00 Klepet ob glasbi; 18.00 Zme- nek s psihologom; 19.00 Glasba po že- ljah; 20.30 Pogovor z odvetnikom in Os- tali Trst, nato Nočna glasba.

Rajonska sveta v Pevmi in Podgori začela z delom v novem mandatu

V Podgori tečaj slovenščine za italijanske rajonske svetovalce

Rajonski sveti se v teh dneh sestajajo, da bi izdelali programe dela in se dogovorili o izrabi sredstev za vzdrževalna dela ter druge dejavnosti, s katerimi razpolagajo. V petek se je pod vodstvom predsednika Silvana Primosiga sestal svet za Pevmo, Oslavje in Štmaver. Seja je potekala na dan, ko so se v Trstu spomnili 70-letnice požiga narodnega doma. Svetovalci KPI Pintar, Sossou in Vendramin so se obletnice spomnili z izjavo, ki so jo osvojili tudi drugi predstavniki in se glasi: »Podpisani člani skupine KPI rajonskega sveta Pevme, Oslavja in Štmavra opozarjamo, da poteka danes, 13. julija 1990, 70. obletnica kar so tolpe fašista Francesca Giunte prvič v Trstu začele vrsto požigov delavskih sedežev, ki so zajeli pozneje vso Italijo. Začeli so namreč s požigom Narodnega doma 13. 7. 1920 v Trstu: to barbarsko dejanje naj bi bilo izraz njihove vrlosti (iz "Almanacco Triestino", 1955). Upošteva jo, da požig Narodnega doma predstavlja za slovenski narod "kresno noč", predlagamo predsedniku in rajonskemu svetu, da bi se primerno spomnili na ta dogodek.«

Na seji so omenjeni svetovalci KPI predstavili še dve resoluciji, dve pa je predstavila tudi svetovalka zelenih Nadja Valentinsig. S prvo predlagajo komunisti, naj rajonski svet nabavi publikacijo o Soči, ki so jo predstavili pred enim mesecem na Pokrajini. V njej je govor o jezui, ki naj bi ga gradili čez Sočo ter o bodočem Soškem parku: o teh vprašanjih naj bi

tudi razpravljali na sestanku z občinsko upravo in predstavniki drugih rajonov. Druga resolucija KPI vsebuje kritiko na račun publikacije "Gorizia 1985-90", ki prinaša obračun delovanja vseh občinskih organov v prejšnji mandatni dobi, v njej pa je slovenska prisotnost le bežno omenjena, niti vrstice pa ni v slovenščini. Publikacijo so finansirali goriški davkoplačevalci, med njimi tudi Slovenci, zato je po mnenju podpisnikov nesprejemljivo, da je bila slovenska komponenta povsem spregledana.

Predstavnica zelenih je predlagala, naj bi tako kot v drugih rajonih jeseni tudi na območju Pevme, Oslavja in štmavra posadili sto novih dreves. Z drugo resolucijo je predlagala namestitev novih posod za zbiranje stekla, papirja, pločevink in drugega odpadnega materiala. O vseh teh predlogih bodo sklepali na prihodnji seji, ko bodo tudi podrobneje razpravljali o programu ni uporabi sredstev rajonskega sveta. V petek so sicer že razpravljali o nekaterih zamislih, dogovorili pa so se, da naj bi do prihodnjega zasedanja svetovalci podrobneje izdelali in predstavili posamezne predloge.

V ponedeljek se je sestal tudi rajonski svet za Podgoro. Na predlog predsednika Maligoja so oblikovali tri delovne komisije, ki bodo pobližje sledile raznim vprašanjem: prva komisija se bo ukvarjala s kulturo, športom in problemi mladih, druga z zdravstvom in socialno oskrbo, tretja z urbanistiko in prometom.

Tudi v Podgori je predstavnik zelenih Livio Semoli predstavil resolucijo o ločenem nabiraju odpadkov ter o posaditvi sto dreves. Zlasti slednji predlog so odločno podprli tudi drugi svetovalci in se dogovorili, da do prihodnje seje preverijo možne lokacije. S tem v zvezi so v razpravi iznesli tudi marsikatero kritiko na račun občinskih služb, ki da sploh ne skrbijo za vzdrževanje zelenja v Podgori. Poleg tega želijo rajonski svetovalci, da bi Občina zbrala in posredovala javnosti točne podatke o onesnaževanju zraku in Soče, ki ga morebiti povzročajo podjetja na območju nekdanje predilnice.

S seje v Podgori gre zabeležiti še najnovejši sicer spodbudni razplet v polemiki o rabi slovenščine med svetovalcem zelenih Semolijem in nekaterimi svetovalci italijanske narodnosti. Semoli dosledno posega v slovenščini in nato (ob pomanjkanju prevajalca) sam prevede smisel posega tudi v italijanščino. Na prvih sejah je to povzročilo hudovanje nekaterih italijanskih svetovalcev, češ da slovenščine ne razumejo, da gre za izgubo časa itd. Na ponedeljkovi seji pa so se dogovorili, naj bi rajonski svet priredil tečaj slovenščine za italijanske svetovalce (in seveda druge možne interese). Predlog je res hvalevreden in zgleden glede reševanja konfliktov na narodnostno mešanem območju. Želeti je, da ga bodo uresničili.

Pomemben uspeh tovarne HFE V ponedeljek izdelali pettisoči kontejner

Oznaka LTU 2392110 IT 2210 IC 83 — lastnik Tržaški Lloyd. To so razpoznavni znaki kontejnerja št. 5000, ki so ga v ponedeljek izdelali v tovarni HFE v goriški industrijski coni. Dogodek so v podjetju, ki je prevzelo proizvodne prostore in naprave pred dobrim letom, primerno obeležili. V kratkem nagovoru je senator Arduino Agnelli poudaril pozitiven razvoj gospodarske pobude HFE, ki je v letu dni uspela oživiti podjetje, ki je prej dolga leta života-

rilo. Še več, HFE že danes sodi med svetovne proizvajalce tovrstne opreme. Pomemben delovni uspeh je pozdravil tudi predsednik Združenja goriških industrijcev, medtem ko je nadškof Bommarco podelil blagoslov. V podjetju, kjer so lani ustvarili za osem milijard lir dohodka, načrtujejo zdaj razširitev proizvodnje, oziroma lansiranje novih izdelkov.

Tako že delajo na projektu kontejnerjev — hladilnikov. Podjetje zaposluje trenutno 180 delavcev, v kratkem jih bodo zaposlili še dodatnih 40.

Na sliki (foto Visintin) pettisoči kontejner je pripravljen za izročitev.

Komemoracija ob 75-letnici bojev na Kalvariji

Ob 75-letnici hudih bojev med prvo svetovno vojno na Kalvariji, kjer so sodelovali oddelki karabinjerskega korpusa, bo danes in jutri vrsta slovesnosti s polaganjem vencov in izkazovanjem vojaških časti. Jutri ob 9. uri bo vrhovni poveljnik korpusa, general Viesti položil vence na kostnici na Oslavju, na pokopališču v Mošu in vrh Kalvarije. Osrednja slovesnost bo ob 10.15 v vojašnici 13. karabinjerskega bataljona na Tržaški cesti.

Drevi ob 20.30 bo karabinjerska godba igrala na Travniku.

Trideset pohodnikov s Kekca na Triglav

Planinsko društvo Nova Gorica je tudi letos pripravilo že tradicionalni pohod s Kekca nad Novo Gorico do Triglava. Trideset pohodnikov, planincev se bo na pot podalo danes ob 12. uri izpred gostišča Kekca, ki je tudi pokrovitelj te akcije. Pot bo udeležence vodila prek Lazne kjer bodo prvo dan prenočili, Porezna, Bohinjske Bistrice do Kredarice, kjer naj bi bili v soboto proti večeru. Tu se bodo srečali tudi z zamejskimi planinci iz Števerjana.

Na naš najvišji vrh pa naj bi se povzpeli v nedeljo dopoldne, nato pa bo sledil sestop prek Dolčiča v Trento. Z avtobusom se bodo od tam spet vrnili na Kekca, kjer bo zaključek te tradicionalne in prijetne akcije novogoriškega planinskega društva.

Ervin Čurlić

kino

Gorica

VERDI Danes zaprto. Jutri: 18.00-22.00 »4 pazzi in libertà«.

VITTORIA 17.30-22.00 »Superfemmine in calore«. Prep. ml. pod 18. letom.

Nova Gorica

SOČA (Kulturni dom) 18.30 in 20.30 »Štiri pesti proti Riu«.

SVOBODA Šempeter Ni predstave.

pogrebi

Danes v Gorici ob 9.30 Lojzka Bernik, vd. Cassan iz splošne bolnišnice v stolnici in na glavno pokopališče, ob 12.30 Giovanni Michelli iz splošne bolnišnice v cerkev in na pokopališče v Pevmi.

Društvo športnih ribičev Vipava izreka Egonu Peteaniju sožalje ob izgubi mame.

Mednarodni promet prvič večji od maloobmejnega Junija rekorden promet oseb na mejnih prehodih na Goriškem

V juniju so na goriških mejnih prehodih zabeležili nov rekord v obsegu prometa. Skozi oba mednarodna in maloobmejnega prehoda v goriški pokrajini je namreč v tem mesecu potovalo milijon 381 tisoč potnikov. To je največji mesečni obračun, kar so jih zabeležili v zadnjih letih. Prejšnji rekord je bil postavljen pred komaj dvema mesecema, aprila letos, ko so na meji na Goriškem našli milijon 350 tisoč potnikov.

Poleg rekorda, ki potrjuje postopno vendar konstantno rast prometa čez mejo na goriškem območju, velja opozoriti na drug podatek, ki je tudi po svoje "zgodovinski". V zadnjem mesecu je namreč prvič, kar pomnimo, obseg mednarodnega prometa presegel število prehodov maloobmejnih upravičencev. Doslej smo namreč bili ob prebiranju mesečnih statistik mejne policije vajeni ugotavljati, da je bilo število prehodov maloobmejnih upravičencev s prepustnico precej večje od števila prehodov potnikov s potnim listom (včasih je bilo razmerje celo 2:1). Tokrat se je razmerje obrnilo pa čeprav za komaj nekaj tisoč potnikov. Število potnikov v mednarodnem prometu je tako junija doseglo 696.690 (to je skoraj sto tisoč več kot mesec prej), maloobmejni promet pa je bil tokrat nekoliko manjši kot sicer, saj so junija našli 684.333 potnikov s prepustnico.

Občuten porast mednarodnega prometa gre najbrž pripisati raznim dejavnikom. V poletnem času se vsako leto poveča turistični promet, zato lahko ocenimo, da so potovanja prvih dopustnikov prispevala svoje k mesečnemu obračunu prometa na meji. Nadalje je treba upoštevati odpravo potrebe po potnem listu za italijanske državljane, ki že približno dva meseca lahko potujejo v Jugoslavijo kar z osebno izkaznico. Ta ukrep maja še ni učinkoval na promet na meji, sodeč po junijskih podatkih (ko se je pri mednarodnem prometu število prehodov italijanskih državljanov povečalo v primerjavi z mesecem prej kar za 86 tisoč) pa je prispeval k nadaljni spros-

titvi prometa čez mejo. Čeprav nekoliko manj se je povečalo tudi število tujih državljanov. V Italijo jih je junija pripotovalo 130 tisoč (od teh 121 tisoč Jugoslovancev), odpotovalo pa 118 tisoč (110 tisoč Jugoslovancev).

Omenili smo rahlo zmanjšanje maloobmejnega prometa, ki je tokrat dosegel 684 tisoč prehodov, medtem ko je v vseh zadnjih mesecih potovalo čez mejo nekaj čez 700 tisoč upravičencev povprečno na mesec. Manj je bilo tokrat potovanj italijanskih upravičencev (junija 375 tisoč, medtem ko jih je maja bilo 396 tisoč), dokaj konstantno oz. še nekoliko večje pa je bilo število prehodov maloobmejnih upravičencev z jugoslovanske strani (junija 309 tisoč, maja 306 tisoč).

Zelo živahen promet so na mejnih prehodih zabeležili tudi v prvi polovici julija, zato je upravičeno pričakovati, da bodo konec meseca zabeležili ponoven rekord.

Odziv na Pelhanove predloge o skupni Gorici

Predsednik CONI Ferigo za sodelovanje z Novo Gorico

Zamisel novogoriškega župana Sergija Pelhana o skupni Gorici, ki je imela velik odmev tudi med italijansko javnostjo tostran meje, rojeva nove predloge o tesnejšem sodelovanju na športnem področju. Predsednik olimpijskega odbora CONI za goriško pokrajino Elvio Ferigo je pred nedavnim čestitil Pelhanu ob izvolitvi za župana in se pri tem zavzel, da bi v duhu bratskega prijateljstva med prebivalstvom na obeh straneh meje skušali v okviru športnih dejavnosti s konkretnim sodelovanjem že danes uresničevati skupno Evropo brez meje.

V odgovoru je Pelhan poudaril pomen, ki ga je šport imel pri zbliževanju narodov nasploh v svetu in še posebej med našima sosednjima mestoma. Ob priznanju Ferigu za dosledno zavzemanje v tej smeri se je obvezal, da bo tudi sam podpiral ta prizadevanja s ciljem zbliževanja med mestoma. Tudi šport lahko namreč prispeva k temu, da bi Gorica in Nova Gorica postali eno mesto v vsakem pogledu. Dosedanji razvoj upravičuje nadaljne korake proti temu cilju in lahko zato začnemo graditi novo Evropo leta 1992 v "moji in vaši Gorici", je Pelhan napisal Ferigu.

Predsednik CONI je to sporočilo že posredoval vsem športnim federacijam, ki so včlanjene v olimpijski odbor, ter deželnemu delegatu CONI dr. Emiliju Fellugi. Ferigo priporoča vsem odgovornim za posamezne športne panoge, naj pozorno ocenijo možnost začetka, razvoja ali poglobitve vsakršne oblike konkretnega sodelovanja s sorodnimi športnimi zvezami v Novi Gorici, ki naj privedejo do skupnih manifestacij v imenu univerzalnosti športa, miru in prijateljstva. »Vabim vse naj dajo svoj tudi majhen vendar dragocen prispevek v potrditev že dolgo dokazane volje tukajšnjega prebivalstva, ki je prišla do izraza prav in predvsem preko športa, da se utrdijo hotenja miru, mimo vsake meje ali politične delitve in ob spoštovanju medsebojnih razlik,« zaključuje Ferigo.

Skupina je ženci odnesla pet milijonov lir

Aretirali četverico nomadov

Agenti letkega oddelka kvesture so predsinoti aretirali štiri nomade poljskega porekla in jih prijavili sodstvu zaradi kraje. Skupina naj bi kake pol ure pred aretacijo okradla priletno ženo v Svetogorski ulici, policija pa domneva, da utegne biti četverica odgovorna še za vrsto podobnih tatvin v Gorici in okolici.

Izvidnica letkega oddelka v avtomobilu brez policijskih oznak je v ponedeljek nekaj pred 19. uro opazila lancio beta z milansko registracijo, v kateri so se štiri osebe peljale proti Majnici. Policija jim je sledila in jih ustavila, ko so pri Fari zapeljali na avtocestni odcep. Iz okenca lancie so takrat odvrgli zavojček, ki so ga policisti s sodelovanjem gasilcev kasneje na-

šli v jarku ob cesti. V njem je bilo pet milijonov lir v bankovcih po 100 in 50 tisoč lir.

Približno ob tisti uri se je na kvesturi javila 70-letna Evgenija Stolja iz Gorice, Svetogorska 100, in prijavila krajo petih milijonov lir. Povedala je, da sta jo okrog 18. ure obiskali dve ženski, ki prosili za kozarec vode, potem pa ji začeli razkazovati srajčke, prte in drugo blago, ki da sta ga prodajali. Ko sta ženski odšli, je upokojenka odkrila, da ji je iz predala izginila ovojnica z denarjem, ki ji ga je najbrž izmaknila tretja pajdašica. Policisti so komaj aretirano četverico pokazali okradeni ženci: med njimi je prepoznala ženski, ki sta jo obiskali dobro uro prej.

Aretirani so 27-letni Jamuse Kwiatkowski, 25-letna Wali Pekni, 28-letna Jola Herbato in 32-letna Wiwi Bilek. Vsi so rojeni na Poljskem, živijo pa v nomadskem naselju Comasina v Milanu. Tja bi se v ponedeljek vrnili, ko jih ne bi prestregla policija. Četverico je včeraj zasilal državni pravdnik

pri preturi dr. Finazzer Flori, ki bo skušal ugotoviti, ali je skupina zagrešila tudi druge kraje.

Prav v ponedeljek je namreč 82-letna Bianca Sandrigo, Ul. Baiamonti 16, prijavila tri neznanke, ki da so ji hoteli razbrati bodočnost z roke in ji prodati blago, v resnici pa so jo okradle. Zenica, ki je sicer bila precej zmedena, je prijavila, da ji je izginilo kar 30 milijonov lir. Policija sumi, da je tudi ta kraja delo aretirane četverice, ki pa ji niso našli denarja razen omenjenih petih milijonov in ji bodo zato (po vsej verjetnosti že danes) sodili samo zaradi kraje v Svetogorski ulici.

Neznanci so v prejšnjih dneh obiskali tudi stanovanje v Slovrencu. Krajo naj bi izvedli že v soboto na domu Uga Visintina v Ul. D'Annunzio 40. Tatovi so odnesli za okrog 6 milijonov lir blaga, predvsem zlatnino, nakit in dragocene predmete. V teku je preiskava.

Na slikah (z leve) aretirani nomadi Jamuse Kwiatkowski, Wali Pekni, Jola Herbato in Wiwi Bilek.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Marij Čuk

S TREBUHI ZA KRUHI

Režija Jože Babič

PREDSTAVE NA PROSTEM

JUTRI, 19. julija, ob 21. uri v Podgori pred sedežem KD "A. Paglavac".

V petek, 20. julija, ob 21. uri v Števerjanu pred osnovno šolo.

V ponedeljek, 23. julija, ob 21. uri v Sovodnjah pri Kulturnem domu.

Slovenicum kot uvod poletja v Križankah

Po kratkem premoru, ki je sledil zaključku Opernega poletja, je Festival Ljubljana v soboto odprl vrata svojim poletnim prireditvam. In bil je res začetek v lepem slogu z več dogodki hkrati, ki so vsi opozarjali na večerni otvoritveni koncert. Tako je najmlajše pred Magistratom razveselil že ob enajsti uri Radovedni slonček Lutkovnega gledališča, samo pol ure kasneje je pred Filharmonijo igrala Godba milice, ko je bilo sonce na zenitu je na Plečnikovem trgu ponudila živahne gorenjske plesne Folklorne skupine Tine Rožanc, Akademski kvartet trobil pa je uro kasneje zaigral pred Frančiškansko cerkvijo.

Seveda je vrhunec dnevnega dogajanja predstavljala večerni koncert v predvečerju Križank, ko je bil glavni in edini protagonist komorni orkester Slovenicum z dirigentom Urošem Lajovicem, ki je tudi umetniški vodja ansambla od njegovega nastanka leta 1988. Častni gost večera je bil kitarist Alirio Diaz, ki sodi ob Andresu Segoviji, pri katerem se je tudi izpopolnjeval, med največje sodobne mojstre klasične kitare.

Na samem začetku sporeda je ansambel Slovenicum zaigral zanimivo in prijetno Serenado Johanna Josepha Fuxa (1660-1741), pri kateri je kot solist nastopal trobentar Stanko Arnold. V novejšem obdobju spada Rodrigov Con-

certo Aranjuez za kitaro in orkester, pri katerem je glavno besedo imel seveda gost-kitarist Alirio Diaz. V drugem delu sporeda seveda ni mogel manjkati Mozart in to iz dveh razlogov: Slovenicum je na Mozarta še posebno navezan, saj je začel svoje delovanje prav s ciklusom salzburskega genija, v znaku bližajoče se obletnice skladateljeve smrti pa tudi ne more manjkati prisotnost vsaj enega njegovega dela. Tokrat je bila na vrsti Simfonia v D-duru KV 385 ali Haffnerjeva.

Kljub odličnemu in kot vedno skrbnemu podajanju orkestra in solistov v karseda sugestivnem okolju moramo tudi tokrat kaniti kapljo pelina: razen morda začeta, ko je trobenta kar lepo zazvenela, je bil celoten spored nekoliko »medel«, za kar moramo pripisati krivdo neakustičnemu prostoru. Najbolj je bila zaradi tega oškodovana Rodrigova skladba, a tudi Mozart ni izžvenel, kot smo pri tem orkestru navajeni. Zato pa je bil toliko bolj prijeten televizijski prenos.

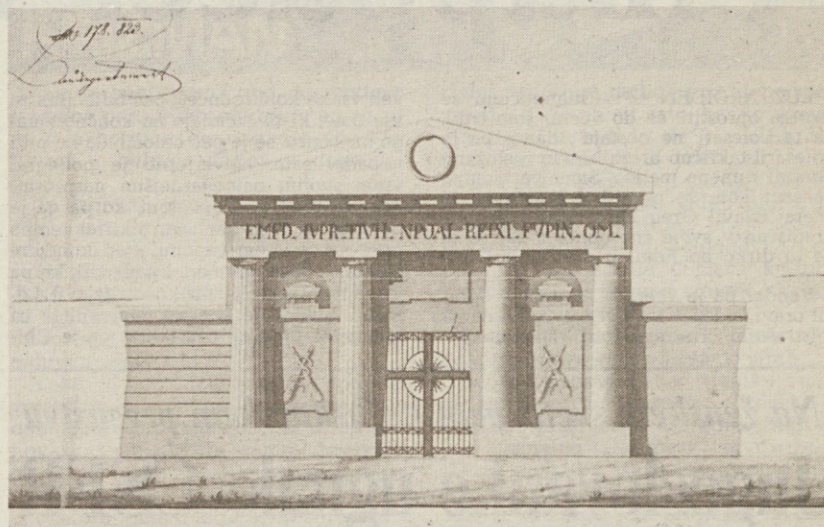
Praznično vzdušje je podčrtal tudi kratek priložnostni nagovor direktorja Festivala Vladimirja Vajde, prijetna novost pa so bili bengalski ognji, ki so za nekaj trenutkov razsvetlili stebre in oboke vedno mogočnih Plečnikovih Križank.

(nak)

V Trstu odprli veliko razstavo o neoklasicizmu Sodobnost in zgodovina

V soboto, 14. julija, so v Trstu ob navzočnosti predsednika senata Spadolinija in pod pokroviteljstvom Odpora za kulturo tržaške Občine otvorili razstavo pod skupnim imenom Neoklasicizem — sodobnost in zgodovina v Trstu. Razstava bo na ogled vse do 1. decembra letos, uokvirjata pa jo dve glavni prizorišči — muzej Revoltella in vila Sartorio — in dve spremljajoči razstavi v anglikanski cerkvi in v občinski galeriji na Trgu Unità. Štirje kraji razstavnega dogajanja so razdeljeni predvsem tematsko: podnaslov razstave v vili Sartorio je Neoklasicizem: umetnost, arhitektura in kultura v Trstu, v prenovljenem muzeju Revoltella je na ogled Aktualnost neoklasicizma: vizualne umetnosti, arhitektura, design, v anglikanski cerkvi je razstava Potovanje, potniki, neoklasicizem, v občinski galeriji pa je postavljena zbirka Načrti za cesarja, ki bo na ogled le do 15. septembra.

Razstava je po besedah župana Ricchetti dosežek večletnih prizadevanj in interdisciplinarnih raziskav, ki so obrodile že kar nekaj plodov: tematski vodič neoklasicistične gradnje v Trstu, audiovizualni projekt o Trstu v neoklasičnem obdobju in simpozij o interdisciplinarnih razsežnostih te tematike. Po drugi strani pa pričujoča razstava ni le cilj, ampak tudi izhodišče za obsežnejši načrt o neoklasicizmu v Trstu. Razstavo bodo dopolnjevali tudi koncerti, ekskurzije in ogledi raznih arhivov in stalnih razstav, ki zadevajo neoklasicistični duh mesta.

Vhod na katoliško pokopališče pri Sv. Ani

Dve temeljni polji razstave sta na eni strani sam neoklasicizem 18. in 19. stoletja in na drugi strani povratek k neoklasicizmu, ki je nastopil kot reakcija na modernistične težnje v začetku našega stoletja in ga zato nekateri teoretiki uvrščajo že med postmodernistične struje. Modernistični tokovi med obema vojnama so večinoma poudarjali funkcionalnost, tehnološki napredek, nove materiale. Vse to je skušal oživljeni neoklasicizem relativizirati in problematizirati; zlasti v arhitekturi

je tehnologijo, uporabnost in racionalnost napredka nadomestila dekorativnost in povratek k nefunkcionalizmu in estetičnosti.

V Vili Sartorio lahko občudujemo dela znamenitih umetnikov tržaškega neoklasicizma, denimo Gatterija, Bisona in Tominza, ogledati pa si je moč tudi arhitektonsko razstavo in dokumentarno gradivo, ki zadeva literaturo oz. nastanek Mestne knjižnice. Prireditelji niso pozabili niti znanstvene in tehnične kulture tistega obdobja, posebna zanimivost pa je računalniška baza podatkov o neoklasični arhitekturi mesta, iz katere lahko obiskovalec dobi informacije o svojem domovanju ali o znamenitih stavbah v Trstu. V muzeju Revoltella pa so razstavljena dela sodobnih umetnikov, ki so se odzvali povabilu organizatorjev; med temi so Lewitt, Byars, Hamilton Finlay, Merz, Paolini, Fabro, Buhl, Barbara Bloom, Eckart, Horndash in Anne in Patrick Poirer, ter arhitekti, kot so Rossi, Grassi, Celli, Semerani, Tamara, Stirling, Piano, Stella, Vandenhoove, Ando, Maki, Krier, Voth, Ressler, Grashorn, Iniquez, Ustarroz in skupine Grau, SITE, Haus-Rucker itd. Razstavljenih je tudi kakih 60 predmetov sodobnega designa, ki je vezan na skupno neoklasicistično izročilo, anglikanska cerkev pa gosti imaginarno potovanje med Milanom, Brescijo, Verono in Trstom.

Cene vstopnic za vsako izmed obeh nosilnih razstav je 4000 lir (s popustom 2000), karta pa velja tudi za vstop v anglikansko cerkev; vstopnica za občinsko galerijo stane 2000 oz. 1000 lir.

(aš)

JANEZ POVŠE

Pesniška zbirka Franja Frančiča Klovnova obzorja Poezija v iskanju srečnejše resnice

Tudi ob pesniški zbirki "Klovnova obzorja", ki jo je Franjo Frančič izdal v Kopru "v skladu s programom literarne revije Fontana", ni mogoče razen njegove tihe misli in lahko tudi čustva, upa v sprožitve bralčevega razmišljanja v daljšem, vplivnejšem razmišljanju. Poezija je pač posebna dejavnost, posebna tvornost namenjena raziskovanju duše in srca, sebe - se pravi avtorja - posledično pa tudi drugih, se pravi vseh, ki se jih je bistveno dotaknila.

Vsaj za obdobje ali dve nazaj je veljalo, da je širše občinstvo odklanjalo

širših, praktičnih razlogov - to postane.

Tudi Frančičeva pesniška zbirka je primer resnične poezije, poezije, ki se kar uvodoma odtrga od otipljive realnosti in želi prodirati v realnost duševnosti, doživljanja, misli in čustvovanja, kar je seveda bistvena razlika. In zanimivo je, da je eden temeljnih motivov poezije samota, človekova osamljenost, tišina v njej, globlja resnica te osame, ki velja mnogokrat kar za mračno postavko, mimo katere želi človek zbežati čim dlje in čim hitreje. Seveda osamljenost, osama, dejstvo, da je človek v svojem bistvu vendarle posameznik, ki se povezuje z drugimi posamezniki, seveda ta osama ni pokazatelj pesimistične narave poetov, pač pa dejstva, da imamo opraviti s temeljno človekovo resnico, ki jo velja osmisliti, se z njo soočiti, nikakor pa bežati pred njo. Pesnik zagledal ugotavlja, da je "srce samo, srce brez oči", ter da je "za tem svetom še en svet", kar pomeni lahko mnogo stvari, med drugimi pa tudi to, da prav gotovo nedober realen svet ni isto kot svet svetlobe v vsakem človeku. Brez sanj smo pravzaprav brodolomci, to resnico poezija na razne načine ugotavlja vedno na novo, in tudi te sanje bi utegnile biti tisti lepši svet, ki ga pravi pesnik ne prodaja in ne izda za nobeno

stvar, pa če še tako mukoma doživlja kontrast med objektivno in subjektivno resnico. Po vsej verjetnosti se tukaj, v doživljanju dvet svetov, poezija rojeva, kar pa ne pomeni, da te razpolovljene resničnosti ne doživljajo tudi množice ljudi, ki jim pesnikovanje niti na misel ne pride.

To dvojnost na tak ali drugačen način doživljamo vsi, pesnik jo zna pomenovati, pesnik je eden izmed tistih, ki ne popusti in vztraja v svoji veri sanj in lepote. »Sam si na palubi,« pravi Franjo Frančič in pesniški utrinek mu zveni uravnoteženo, umirjeno, se pravi blizu resnični resnici, ki vedno s pomirjenostjo nagradi vsakogar, ki se je dotikal do nje in jo priznal kot resnico.

V drugem delu Frančič opeva Istro, "Istra, imej me rada!", raziskuje svojo ljubico z vso iskreno strastjo predvsem pa z nežnostjo, ki je razpoznavni znak vsake pristne ljubezni. Predaja se tej svoji Istri, potuje po njej, odkriva njene zatajevalne lepote, želi si odziva, roti jo, naj se mu odzove, naj mu vrne ljubezen, ki je v njem močna in mestoma vročična, neučakana. »Tako malo časa je za ljubezen in sovraštvo,« se zave pomembnosti bistvene stvari, ki nam uhaja iz rok, ki ji ne namenjamo osrednje in središčne pozornosti. Tako malo časa je - za vse bistveno,

medtem ko se pehamo s tisočimi opravili iz dneva v dan, svoja temeljna doživljanja pa pogojujemo z neštetimi vzroki in opravičili, predvsem pa jih izničujemo z odločitvijo, da jim točno odmerimo mesto, kraj in čas, medtem ko bi lahko našli pravo pot le, če bi jih postavili daleč pred vse. Središče temeljnih stvari je nedvomno ljubezen, kjer Frančič kar presenetljivo opiše svojo stisko, svoj strah, da ne bi iz bistvene lege zdrsl v pogubne obrobosti in poenostavitvenosti, namreč "strah, da se ne bi razšla, strah, da se ne bi srečala, strah, da nisva znala nikdar ljubiti".

Primorska srečanja št. 110

Pred nami je stodeseta številka Primorskih srečanj, ki jo uvaja blok kulturnopolitičnih zapisov. Med temi so posebno zanimivi intervju s profesorjem tržaške ekonomske fakultete Ermannom Pitacomm, zapis Metke Lovrič o tržaškem SLORI in predstavitev soustanovitelja tržaške Glasbene matice Viktorja Šonca izpod peresa Alenke Peric. V leposlovnem delu objavljajo prozo Sonja Votolen, Edo Torkar, Marta Ržek, Boris Jukič, Jure Čeh in Maja Pišot, poezijo pa Vlado Šav, Angelca Šušter, Mia Škvarča, Tomi Ramadanović, Nadja Rebec, Željko Jugovič in Sanja Kovšca. Preberemo si lahko dva krajša prevoda, zgodbi Rolanda Toporja in Ivana Gorana Kovačiča.

Številko zaključijo prgišče krajših zapiskov in recenzij, popestrena pa je s fotografskimi prilogami Luciana Kleve.

Chagallove litografije

V ponedeljek so v Galeriji Cankarjevega doma odprli izjemno zanimivo razstavo: Sto litografij k La Fontainovim basnim Marca Chagalla.

Rusko-judovski umetnik, ki se je v dvajsetih letih udomačil v Franciji, je eden najpomembnejših likovnih ustvarjalcev dvajsetega stoletja. Chagallove poetične podobe, polne fantazij in fantazmagorij, na neposnemljiv način spajajo svet sanj in budnosti, realnega in irealnega. V Chagalovih kompozicijah zaman iščemo elemente logike in vzročnosti; zanje ne veljajo zakoni težnosti, proporcij in perspektive: v tem smislu je umetnik predhodnik nadrealizma, ki ga dopolnjuje z edinstvenim smislom za grotesknost in lirčnost. Chagallovo slikarstvo se ne izogiba naracije, zato je razumljiv njegov interes za ilustracijo. Poleg ilustracij za La Fontainove basni je zasnoval obširne cikle na temo Biblije, pripovedk iz zbirke Tisoč in ena noč, Gogoljevih Mrtvih duš itd.

vsake vrste poezijo, ki se ni obračala nanj z jasnimi, razumskim jezikom, oziroma kar konkretnimi predlogi, ki naj ločujejo prave stvari od nepravih. Lahko da je takšno pričakovanje občinstva še vedno navzoče, toda velja pripomniti, da je tovrstna dimenzija poezije pravzaprav zelo revna in "ne-poetična", ponavljajoč znane in pojasnjene stvari. Ugovori se sklicujejo, namreč ugovori, da bi bilo takšno razumevanje poezije lahko zelo zoženo, na klasiko, ki je del posebnih narodov zakladnice. Na klasiko, ki jo vsi razumevamo in bi morala biti vzgled vsem (mladim) pesnikom. Toda tudi ti ugovori ne držijo, zakaj dovolj je prelistati strani zgodovine, pa ugotovimo, kako je sodobnost odklanjala Prešerna, Gregorčiča, Cankarja, Levstika, Kocbeko itd. Poezija pač ni reprodukcija realnosti, čeprav lahko kasneje - zaradi

Znane operete na filmskem platnu

V gledališču Miela Reina se je začel ciklus »operete v filmu«, ki bo trajal do konca meseca. Gre za sugestivni prikaz, kot kažeta tudi zgornja posnetka

Zbornik prispevkov natečaja Istranov

Za nami je že dvaindvajseti natečaj za umetnost in kulturo Istria nobilissima, ki ga prirejaata Skupnost Italijanov Istre in Reke in Ljudska univerza v Trstu, pred nami pa je rezultat natečaja: cvetober lani nagrajenih del. Uvodnik je napisal urednik prof. Bruno Maier, govori pa o književnosti italijanske manjšine v Istri in na Reki. Sledijo nagajenci za poezijo Loredana Bogliun, Giacomo Scotti, Ester Barlessi in Mario Schiavato ter pohvaljeni Lidia Delton, Romina Floris in Ugo Vesellizza ter prvenca Alessandre Rogič in Guida Climicha. Za prozne prispevke so bili nagrajeni oz. pohvaljeni Nirvana Ferletta, Nelida Milani Kruljac, Gianna Dallemulle Ausenak, Silvio Forza in Evelina Biasiol Brkljačič. Prvo nagrado za odrski tekst je prejel Vlado Benussi, drugo pa tandem Boris Brussich-Miriana Pauletič. Antologijo zaključuje blok likovnih prispevkov, ki so jih ustvarili Aleksandar Garbin, Bruno Paladin, Gianfranco Miksa, Mauro Stipanov, Claudio Frank, Ingrid Čikeš, Alberina Lukšič Lettis, Valter Pergolis, Virgilio Giuricin in Licio Debeljuh.

Isti založnik je izdal zunaj omenjenega konteksta tudi deseti in enajsti zvezek zbirke Biblioteca Istriana. Gre za potopisno-dnevniške zapiske Romana Farine pod naslovom Itinerari Istriani, ki jih krasijo tudi fotografije obiskanih krajev, in pa za narečno pesniško zbirko Dala Fersora ale Bronse puljskega pesnika Stefana Attilia Stella, ki je umrl leta 1984.

Na včerajšnji najtežji etapi Toura de France Chiappucci zdržal!

LUZ ARDIDEN — »Chiappucci se moram oprostiti: še do včeraj sem trdil, da ta kolesar "ne obstaja", danes pa je kolesaril taktično brezhibno in zaslužen ohranil rumeno majico. Sicer pa menim, da sem Tour že osvojil...« Ta stavek je včeraj izjavil Greg Lemond, ker je pač prepričan v svoje sposobnosti, saj se je na to dirko po Franciji prav dobro pripravil.

Vendar pa je včeraj Chiappucci opravil pravi čudež. Ker je vedel, da bo etapa s "strašnim" Tourmaletom, vzponom "iz-

ven vsake konkurence", pač odločilna za vse tiste, ki še računajo na končno zmago na Touru, se je pač odločil, da bo prvi napadel sam. Neverjetno je pobegnil vsem svojim najnevarnejšim nasprotnikom že pred Tourmaletom, ko pa ga je Lemond ujel, je kar sam diktiral tempo prav na zadnjem vzponu pred končnim ciljem. »Nisem ga mogel napadati, ko pa je napadal on!« je ob koncu izjavil Lemond. Slednji je končno pobegnil le tri kilometre pred ciljem, takrat pa je Chi-

appucci uresničil tisto, kar je na predvečer dejal: napredoval je s svojim ritmom do cilja ter... ohranil rumeno majico. Zaslužil je celo nekaj dragocenega časa nad Bugnom in Breukinkom, kar ga varuje pred presenečenji (Lemond je namreč razred zase).

Praktično nemogoče je, da bo Chiappucci osvojil ta Tour, vendar pa je dokazal, da je eden "velikih" na tej dirki. Po vsej verjetnosti bo na koncu v Parizu osvojil drugo mesto, saj so ostali favoriti le predaleč na skupni lestvici. Lemond je namreč trenutno v etapah na kronometer nepremagljiv, Tour pa se bo praktično zaključil v soboto prav s tako etapom, ki je bila že lani usodna za Fignon. Takrat je namreč Lemond osvojil Tour le s 8" prednosti pred tem "antipatičnim" Francozom...

Vrstni red 16. etape: 1. Indurain (Šp.) 7:04'38" s povprečno hitrostjo 30,379 km na uro; 2. Lemond (ZDA) po 6"; 3. Lejarreta (Šp.) 15"; 4. Martinez Torres (Šp.) 59"; 5. Parra (Kol.) 1'18"; 6. Conti (It.) 1'24"; 7. Crielion (Bel.) 1'36"; 8. Delgado (Šp.) 1'38"; 9. Boyer (Fr.) i.č.; 10. Delion (Fr.) 2'00"; 11. Chozas (Šp.) i.č.; 12. Philipot (Fr.) i.č.; 13. Hampsten (ZDA) 2'13"; 14. Chiappucci (It.) 2'25" itd.

Lestvica: 1. Chiappucci (It.) 69:27'50"; 2. Lemond (ZDA) po 5"; 3. Delgado (Šp.) 3'42"; 4. Breukink (Niz.) 3'49"; 5. Lejarreta (Šp.) 5'29"; 6. Bugno (It.) 7'48"; 7. Chozas (Šp.) 7'49"; 8. Crielion (Bel.) 8'40"; 9. Hampsten (ZDA) 9'34"; 10. Pensac (Fr.) 11'12"; 11. Parra (Kol.) 11'30"; 12. Alcalá (Meh.) 11'48"; 13. Indurain (Šp.) 13'09" itd.

Ob zaključku medconskega šahovskega turnirja Zmaga mladih

MANILA — Na nedavnem medconskem šahovskem turnirju za naslednji cikel boja za naslov svetovnega prvaka je zmagala... Mladost. Zmagovalca Gelfand in Ivančuk, ki že sedaj zavzemata tretje mesto na svetovni šahovski lestvici (po Kasparovu in Karpovu seveda) imata 22 oz. 21 let in torej pred sabo bleščečo šahovsko kariero, svetla točka tega turnirja pa je prav gotovo nastop jugoslovanskih šahistov, ki so tokrat doživeli svoj preporod. Tridesetletni jugoslovanski vele mojster Predrag Nikolić se je uvrstil med prvo enajsterico, kar seveda vodi v kandidatske dvoboje, za las pa nista uresničila svoj veliki sen Damjanović in Ljubojević.

Nikoliću je torej v tretje uspelo. Že pred tremi leti se mu je v Zagrebu izmuznila uvrstitev med kandidate le za pol točke, tokrat pa je igral naravnost divje odločno in borbena. Oddal je le dva remija, ostalo pa je igral na vse ali nič, to pa se mu je še kako obrestovalo. Nikolić je tako tretji jugoslovanski šahist, ki se uvrsti v končnico boja za svetovni naslov, po Gligoriću, ki je bil med kandidati kar trikrat (zadnjič leta 1968, ko ga je tesno premagal takrat odlični Talj s 5,5:4,5), in Ivkovicu, ki je bil le enkrat med kandidati, a je takoj zapustil prizorišče.

Prav jugoslovanska šahista Damjanović in Ljubojević sta prvi tragični figuri tega turnirja. Mladi Damjanović je bil praktično cel turnir na začetju, uvrstitev pa se mu je izmuznila le v zadnjem kolu,

Kaj razmišlja Anand?

(AP)

ko je remiziral z... Ljubojevićem. Damjanović je slovitega nasprotnika popolnoma nadigral, nato pa žrtvoval trdnjavo, misleč, da bo matiral nasprotnika, a se mu je ta izvil v remi. Vsekakor ima Damjanović še dosti priložnosti pred sabo, čeprav se taka ne bo več tako hitro ponovila.

Vsekakor moramo poudariti korekten boj med tema dvema jugoslovanskima šahistoma: kdor bi zmagal, bi se uvrstil med kandidate, remi pa bi izločil oba. In prav to se je zgodilo.

Kaj pa Ljubojević? Tokrat je igral še kar trezno, morda še preveč, saj je celo preveč zaupal v napake drugih, ki pa niso prišle. Že dve desetletji najboljši jugoslovanski šahist se je udeležil že šest kandidatskih ciklusov in čeprav je bil dolga leta tretji šahist na svetu, se ni nikoli uvrstil med najboljše. Škoda, ker med te prav gotovo tudi spada.

Kaj je dokazal ta medconski turnir? Da se hitro uveljavlja mlada garda, vendar pa nekateri starejši šahisti vseeno vztrajajo na svojih položajih. Zmagovalca Gelfand in Ivančuk sta kljub mladosti že zelo uveljavljena šahista (menda bo treba nekoliko spremeniti teorijo, da šahist doseže svoj igralski višek med svojim 35. in 40. letom), največje presenečenje turnirja pa je komaj dvajsetletni indijski šahist Anand, ki je že osvojil mladinski svetovni naslov. Anglež Short je po igralškem stažu veteran, čeprav ima le 25 let, med najmlajše pa spada še 21. letni Dreev. Neverjetno se drži 60-letni »Železni Viktor« (Korčnoj), srednja generacija pa ima med kandidati kar pet zastopnikov (Nikolić 29, Dolmatov in Judasin 31, Sax 39 in Hübner 42 let).

Končna lestvica: Gelfand, Ivančuk 9; Anand, Short 8,5; Dolmatov, Dreev, Hübner, Korčnoj, Nikolić, Sax in Judasin 8; Georgiev, Hjartarson, Damjanović, Ehlvest, Gurević, Ljubojević, Khalifman, Seirawan, Širov 7,5; Arams, Džindžihašvili, De Firmian, Ftačik, Guljko, Rechlis, Spasov, Stohl 7; Adgestein, Illescas, Lautier, Lputjan, Marin, Miles, Sokolov, Sunye, Talj, Torre, Ivanović 6,5; Čabrilo, Lobron, Peturson, Popović, Rechels, Sparrgett, Ye, Zapata 6; Kamsky, Lin Ta, Portisch, Rogers, Smislov, Vaganjan 5,5; Arenciba, Chandler, Mascarinas, Van Riemsdijk 5; El Taher, Juarez 4; Afifi, Hmaid, Piasetski 3.

Na ženskem svetovnem košarkarskem prvenstvu Jugoslovanke ugnale ČSFR

KUALA LUMPUR — Jugoslovanska ženska košarkarska reprezentanca nadaljuje z zmagovitimi nastopi na svetovnem prvenstvu. Včeraj je v prvem kolu polfinalne skupine premagala Češkoslovaško z rezultatom 81:66 (45:44). Kljub visoki zmagi pa trener Mihailo Vuković ni bil povsem zadovoljen z igro svojih. Čehoslovakinje so bile vse do rezultata 55:55 trd oreh za »modre«, ki se morajo zahvaliti predvsem odličnemu centru Razi Mujanović za zmago. Jugoslovanke se bodo danes v drugi tekmi srečale z Avstralkami.

Po izločitvi iz polfinalne skupine je Italija v prvi tekmi tolažilne skupine doživela pekoč poraz. Po enem podaljšku jo je premagala »nizka« Japonska z 81:78 (35:40, 71:71). Najboljši v italijanskih vrstah sta bili Pollinijeva (23 točk) in Zanottojjeva (21). Danes bo Italija igrala proti Zairu.

IZIDI: POLFINALNA SKUPINA A: Bolgarija - Kanada 65:61, ZDA - Kuba 87:78. **LESTVICA:** ZDA in Bolgarija 2 točki, Kanada in Kuba 0.

POLFINALNA SKUPINA B: Jugoslavija - ČSFR 81:66, SZ - Avstralija 70:60. **LESTVICA:** Jugoslavija in SZ 2 točki, Avstralija in ČSFR 0.

Velikanska zmeda slabe tri tedne pred začetkom 1. jugoslovanske zvezne lige Prvenstvo z 18, ali... 19 klubi?

Le še slabe tri tedne je do štarta jugoslovanskega nogometnega prvenstva pa še vedno ni znano, ali bo v I. ligi igralo 18 ali 19 klubov, ali bo izpadlo Sarajevo ali Velež... Tudi po včerajšnjem srečanju Zdrženja prvoligašev, na katerem bi se bili morali domeniti o vodenju tekmovanja, ni še znano, kaj bo na to rekla Nogometna zveza Jugoslavije, katere konferenca bo konec tedna.

Zdrženje prvoligašev je nekoč že vodilo tekmovanja, potem pa mu je znameniti Šajber zaradi afer odzvel to pristojnost. Ligaši bi zdaj radi po tujih zgledih uvedli institucijo »komisarija« s sedežem v Beogradu, eden izmed kandidatov za to vlogo pa je tudi ljubljčan Peter Žagar, ki uživa v nogometni Jugoslaviji velik ugled. Nogometna zveza noče o tem niti slišati, zagrozila je celo z bojkotom sodnikov, toda združenje že ima rešitev tudi za tak primer: sodili naj bi sodniki iz sosednjih držav.

Zmedo okrog tega, ali bo liga štela 18 ali 19 klubov ter Sarajevo ali Velež, je zakuhala NZJ, katere arbitraž je odločila, da naj bi Sarajevo in Dinamo (registrirana je bila z 0:3, ker je sodnik Petrović med odmorom dobil v glavo pločevinko piva, izgreznika pa

niso našli) odigrala tekmo še enkrat. Če bi se to zgodilo, bi Sarajevo skoraj zanesljivo vknjižilo zmago in iz lige bi moral Velež. Mnenja v Jugoslaviji so deljena, čeprav je očitno, da tu ne more biti nobenega dvoma: izpusti mora Sarajevo. Toda to je vpliven klub, ki je bil dvakrat prvak. Funkcionarji NZJ so nemočni in zmedeni, generalni sekretar Ante Pavlović si je celo zamislil tako »športno« rešitev, da bi prizadeta kluba (Sarajevo in Velež) odigrala novo tekmo na nevtralnem terenu.

Medtem ko večina prvoligašev že igra tekme in se pripravlja doma in na tujem, pa vsi z veliko nestrpnostjo pričakujejo sejo predsedstva in konferenco NZJ konec tedna, ko bo beseda stekla tudi o Ivici Osimu. Ali bo ostal na krmilu tudi za bližnje kvalifikacije za EP ali pa bo odšel v tujino? Osim se še ni izjasnil, namignil pa je, da bo — če bo ostal — zahteval vse drugačne pogoje in trdno socialno varnost. Ivica Osim sicer še bojkotira časopisne novinarje in ne daje intervjujev, toda v nedeljo se je le pojavil pred TV kamerami in »globalno« razložil SP v Italiji.

Med »mondiale« se je iztekel tudi prestopni rok, v katerem ni bilo sen-

Generalni sekretar NZJ Pavlović

zacionalnih prestopov, če seveda odštejemo prestop prvega YU-zvezdnika Stojkovića v Marseille. Ljubljanska Olimpija je izgubila Djukića (Turčija) in Židana (Dinamo), mladi Novak, za katerega so se klubi najbolj pulili, pa je demonstrativno odšel k vojakom. Ljubljancani so dobili Komočarja, ki se je vrnil iz Dinama, povrhu pa še D. Bobana (znanega po slavnem bratu) in Topića iz Dinama ter splitskega

vratarja Varvodića, od vojakov pa se je vrnil Vončina. Olimpija kar uspešno igra v Intertoto pokalu, v soboto bo v ZRN igrala z Bayerjem iz Uerdingna, ima pa celo možnost za prvo mesto v skupini. V seštevku pa bo Olimpija bržčas šibkejša kot v zadnji sezoni, ko sta igro »nosila« napadalna branilca Židan in Novak.

Med velikimi ni bilo veliko sprememb. C. zvezda je ob Stojkoviću izgubila še Kanatlarovskega, izmed bolj znanih igralcev pa dobila le Jugovića iz Rada. Trenerja Šekularca je zamenjal mlajši in sposobnejši Petrović. Hajduk je dobil Kozniku iz Prištine, še vedno pa se bori za mariborskega reprezentanta Baumana. Partizan se je okrepil z Jokanovićem iz Vojvodine in Višnjićem iz Radničkega, novi trener pa je Miloš Milutinović, mož zelo spornih kvalifikacij in sposobnosti. Dinamo je ob Židanu angažiral še Rečana Peršona in Titogračana Petrovića, kapetan Boban, ki je kaznovan, pa bi rad odšel v tujino, najraje v ZDA. Rijeka je s Peršonom veliko izgubila, angažirala pa je Punišića iz Niša in Nestorovića iz Rada. (F. B.)

Lepa dosežka motociklistov Primotor kluba na dirkališču v Monzi Solidna nastopa Kosmača in Brainija

Na nedeljski izvenprvenstveni dirki v Monzi sta se odlično plasirala tekmovalca Primotor kluba Andrej Kosmač (aprilia 125) in Peter Braini (honda 600). Preizkušnja je bila dobra priložnost za trening, saj bo že to nedeljo v Monzi zaključna dirka za kvalifikacijo v finale italijanskega prvenstva Sport Production.

Kosmač se je uvrstil na 22. mesto od skupno 130 prijavljenih tekmovalcev v tem razredu. Lahkota, s katero se mladi pilot prilagaja novim program, je nedvomen dokaz njegove nadarjenosti za ta šport. Plasman je dosegel s pre-

cejšnjo lahkoto, čeprav je v tej dirki izboljšal za celih 7 sekund čas, ki ga je dosegel na prejšnji preizkušnji v Monzi. Zasluga za to gre delno tudi spremstvu profesionalca Maria Rapotca, ki mu je za to dirko priredil motor.

V razredu do 600 ccm Sport Production je tudi Peter Braini dosegel 22. mesto, čeprav je bil Goričan oškodovan in je za storjeno krivico vložil samim predstavnikom FMI uradno pritožbo. Braini je bil namreč »žrtev« absurdne napakeorganizatorjev, ki so dvema motociklistoma dodelili isto

številko (19). Pri uradnih poskusnih vožnjah so se naši takoj zavedli napake in pravočasno obvestili direktorja dirke in kronometrsko službo, a zaman. Braini je bil tako primoran, da štarta iz zadnje vrste. Po štartu se je preril do 15. pozicije, vendar je moral nekaj krogov pred ciljem znižati ritem, ker so mu začele gume popuščati in ni hotel tvegati padca.

Oba pilota imata vsekakor dobre možnosti, da na nedeljski dirki dosežeta plasman, ki bi jima omogočil uvrstitev v finale. D. K.

Na sliki: Andrej Kosmač na svoji aprilni 125. Ob njem spremljevalec-mehanik Mario Rapotec

obvestili

ODBOJKARSKA KOMISIJA PRI ZSSDI

obvešča, da so še v teku vpisovanja za odbojbarski tečaj za začetnike, ki bo od 5. do 15. septembra 1990 na Stadjonu 1. maj v Trstu (za mestne otroke) in v Športnem centru v Zgoniku (za otroke iz okolice). Zainteresirani se lahko prijavijo v uradu ZSSDI v Trstu, Ul. sv. Franciška 20, tel. 767304 ali pri matičnih društvih.

ŠZ JADRAN obvešča, da bo tudi letos košarkarski tečaj v Pulju pri IBA (International Basketball Academy). Prva izmena (letniki od 73 do 76) od 19. do 26. 8., druga izmena (letniki 1977/78/79) od 26. 8. do 2. 9. 1990. Interesirani naj se telefonsko javijo na urad ZSSDI, tel. 767304, v dopoldanskih urah.

Smučarji kriške Mladine Resco od danes na poletnih pripravah

Na osnovi programa smučarskega odseka Športnega društva Mladina Resco bo danes popoldne ob 18.30 na odprtem igrišču društva v Križu na vrsti prvi suhi trening šestnajstih smučarjev tekmovalne ekipe društva pod vodstvom trenerja Andreja Žvaba. Program predvideva uvodoma enkrat tedensko vadbo, že avgusta pa bodo smučarji trenirali po dvakrat na teden, tako da bodo že v dobri formi, ko se bodo v začetku septembra podali na štiridnevne priprave na ledenik Mölltaler v Avstriji. Za novo sezono se je Mladina Resco zelo okrepila z novimi kvalitetnimi smučarji in trenerji.

S smučarji (na sliki) se bodo priprav na odprtem igrišču v Križu udeležili tudi rolkarji društva, ki bodo pozimi tekmovali v smučarskih tehik. Rolkarjev je približno petnajst. Po velikem uspehu, ki so ga dosegli v lanski sezoni na tržaškem prvenstvu, na katerem so osvojili veliko število naslovov, je vodstvo društva sklenilo, da bodo letos merili moči tudi na deželni ravni. Pojavlja se vprašanje, ali ne bi bilo koristno, če bi v okviru meddruštvene združene smučarske tekmovalne ekipe MZSTE, imeli tudi odsek za nordijske discipline.

Upajmo, da bo Mladina Resco z resnim delom odbojnikov, trenerjev in tekmovalcev v novi sezoni dosegla še boljše rezultate kot lani.

Prispevek Oda Kalana na programski konferenci SKGZ O odnosih ZSSDI z ostalimi članicami in strukturami SKGZ

Danes objavljamo prispevek, ki ga je na sobotni programski konferenci prebral predsednik ZSSDI Odo Kalan.

Predvsem bi si ogledal današnjo strukturo SKGZ: imamo 26 članic; nekatere so enocelne (to pomeni, da je samo eno društvo član SKGZ) druge so večcelne, na primer ZSSDI, SDGZ, ZSKD itd. Če se ozremo še nekoliko nižje v tej strukturi vidimo, da so večje članice sestavljene iz društev, klubov, podjetij itd. V okviru sej glavnega odbora je bila večkrat poudarjena šola in njene strukture, a vendar je vse ostalo nedorečeno.

Naj pojasnim svojo misel. Športno društvo: to so objekti, odborniki, trenerji, tekmovalci, rekreativci, dijake, osnovnošolske otroke in seveda njihove starše. Isto lahko rečemo o podjetjih: so upravni odbori, ravnatelj in potem pridejo službenici. A tu se ta navpična analiza zaključuje, saj smo prišli do človeka, do slovenskega človeka, ki je v tej strukturi bistven element. In ravno o teh poedincih, o njihovih težnjah, željah, pogledih na življenje smo premalo govorili, premalo smo se nanje ozirali.

Tu pa tam smo jih omenili kot številke, kot maso, ki lahko predstavlja večjo ali manjšo težo neke članice. Nad temi ljudmi preko članic obstoja še glavni odbor in ob zaključku še izvršni. Vsi dobro poznamo dosednji sistem volitev teh vodstvenih organov, kjer dejansko ne članice, ne same osebe in tudi ne delegati niso imeli velikih možnosti. Tudi zadnje volitve, ki naj bi predstavljale neko prelomnico, so dokazale, da je bilo na tem področju bore malo storjenega.

Izhajajoč iz tega stanja pridemo do ugotovitve, da je bilo skoraj vse vnaprej določeno, kar je po svoje oteževalo možnost konstruktivnega sodelovanja z ostalimi članicami. Nekolikokrat so bile izrečene deklarativne besede, a vse je ostalo pri tem. In tako ni prišlo do skupne politike, ki bi vsekakor morala upoštevati prav Slovenca kot subjekta, kot tvorca naše sedanosti in naše bodočnosti. Torej vsak je gojil svoj vrtiček, a vendar smo mnogokrat prišli v stik z istimi ljudmi, ki so aktivni v raznih članicah.

Pomanjkanje skupne politike je delno ohromelo delo članic in seveda tudi vpliv SKGZ na okolje, v katerem deluje in za katerega bi morala delovati. Tako niso bile članice soustvarjalke skupne politike; ni bilo pretoka zamisli in informacij. In prav zaradi tega je ZSSDI že več let zapored zahtevala možnost sodelovanja v načrtovanju našega razvoja, saj smo se prav dobro zavedali, da imamo opravka s Slovenci vseh starosti in da zaradi tega smo do njih stoodstotno odgovorni. Skušali smo sami ustvariti neko politiko, a vendar nismo bili vedno prepričani, da je le-ta v skladu s politiko izvršnega odbora SKGZ; morda prav zaradi te odtujenosti smo dosegli določene uspehe, saj smo storili vse, kar je bilo v naši moči, da se je sleherni Slovenec znašel v našem okolju.

Zgrešeno bi bilo trditi akritično, da je SKGZ odprta vsem, ki želijo sodelovati. Najprej si moramo postaviti vprašanje: kaj smo storili, da bi politiko SKGZ prilagodili težnjam tukaj živčnega Slovenca; smo dosegli cilj, da bi

Odo Kalan

bila SKGZ dejanski vse slovenski "sindikar" (uporabljam ta izraz v smislu, ki mu ga je dal prof. Bratina)? Ne, tega nismo storili in tako smo se počasi zapirali sami vase in smo se dejansko oddaljevali od realnosti, ki nas obdaja. Torej moramo spremeniti naš način delovanja, če hočemo biti uspešni. Občasne akcije ne zaležejo, ostanejo sicer v analih v arhivih, a ne rodijo sadov. Torej, če dejansko želimo, da bi bila SKGZ odprta vsem, moramo sproti prilagajati svoje delovanje željam in potrebam ljudi. Upoštevati moramo, da se te želje spreminjajo, da so sami ljudje različni, od generacije do generacije.

Tak pristop je imelo in ga še danes ima ZSSDI in ni naključje, torej, da so pod okriljem ZSSDI vsa društva — razen enega, ki sicer že razpravlja o morebitnem pristopu. V naših društvih ni prišlo do lotizacije, kar bi bilo pogubno, ni prišlo do povpraševanja o politični pripadnosti ali do pregledovanja svetovnonazorskih načel. Pri sestavi odborov in drugih organov smo iskali le osebe, ki smo jih smatrali za sposobne in ki so bile pripravljene delati in žrtvovati svoj prosti čas. Tudi ko je sam odbor moral sestavljati kandidatno listo — prej smo se obrnili na vsa društva in jih spraševali za predloge — smo upoštevali isto načelo. Pred zadnjim običnim zborom SKGZ, ko so imele članice pravico predlagati — takrat še pogojno nekaj kandidatov za glavni odbor — smo v Trstu sklicali vse predstavnike društev, da smo skupaj izsledili osebe, ki naj bi zastopale ZSSDI. In tudi ta skromna demokratična pobuda je zbudila začudenje, češ, da ni bila dosedanja navada.

Oglejmo si nekaj nedemokratskih določil starega statuta. Glavni odbor izvoli razne odbore, a izvršni odbor jim je določil pristojnosti. Torej IO je krojil obseg delovanja teles, ki so jih drugi imenovali. Imel je torej v rokah škarje in platno, da je lahko zaviral ali pospeševal delovanje nekega organa glavnega odbora. Določeno je bilo tudi, da mora predsednik neke članice obvezno biti član nekega odbora, ki naj bi obravnaval slične problematike. Torej članica ni imela niti pravice, da sama določi, kdo jo bo zastopal. Na tak način smo odtujevali mnogo ljudi, saj smo imeli občutek, da je vse vnaprej določeno in da nimajo kaj sklepati ali razpravljati. Če želimo torej obnoviti delovanje, moramo usmeriti našo pozornost v več smeri. Predvsem so

potrebni določeni tehnični prijem, da bi lahko uvedli nov način volitev in odločilno vlogo članic. Potrebna je torej sprememba statuta, saj smo že prejeli določene predloge, a ravno tako svojstvene zamisli so bile objavljene pred dnevi v Primorskem dnevniku. Na tak način bo omogočeno soočanje zamisli in pogledov na vse probleme, ki stojijo pred Slovensko skupnostjo v Italiji. Naloga Izvršnega odbora je, da pozorno upošteva predloge, ki pridejo preko članic do vrha piramide; na tak način bo tukajšnji Slovenec postal subjekt in se bo zavedal, da je upoštevan, da sodeloval. Ko bodo izdelana načela, bo moral IO stopiti v stik s političnimi strankami; živimo namreč v takem sistemu, kjer stranke odločajo o vseh zakonskih in upravnih zadevah, od občin pa tja do osrednje vlade. To pa ne pomeni, da moramo v okviru SKGZ govoriti o lotizaciji, saj bi tudi v te organe prenesli misli strank. Mi si moramo sestaviti naša stališča in jih moramo predložiti strankam: ne moremo dovoliti, da bi nas stranke pogojevale, mi jim moramo vsiliti naša načela in tako bomo sproti ugotavljali, če so dejansko pripravljene podpreti naše težnje k razvoju in obstoju.

Da bi izkristalizirali stališča, je potrebno tesno sodelovanje med IO in tudi med članicami samimi. Navedel bom le dva primera, ki nazorno dokazujeta kam lahko privede odtujenost. SKGZ oziroma IO je večkrat podala svoja mnenja o zakonskih predlogih za globalno zaščito Slovencev. Omenjena je bila šola, kultura, a telesne kulture ni bilo nikjer.

Skromen stavek o telesni kulturi sem izsledil le v nekem zakonskem osnutku Slovenske skupnosti. In tako moramo sedaj sami iskati tista uradna priznanja, ki že obstojajo v odločilih italijanske zakonodaje. Ko so se pripravljale razne spomenice in sestavljale delegacije, smo bili vedno postavljeni na stranski tir, kljub temu da smo najštevilnejša organizacija in da je naše delovanje osredotočeno prav na mladino. Drugi še težji primer. Ko se je pripravljala mednarodni sporazum med Italijo in Jugoslavijo o priznanju visokošolskih diplom (v okviru Osimskih sporazumov) ni nihče pomislil, da bi tudi mi morda imeli kaj za dodati. Avtomatično so sedaj priznane razne fakultete, a ne fakulteta za telesno vzgojo, saj ni bila vključena v seznam. Zopet smo poskušali sami rešiti to zadevo in moramo priznati, da smo imeli srečo. Na roko nam je šel deželni predsednik CONI in tako smo dobili neko pot, ki se sicer lahko prej ali slej zapre. In vendar prav profesorji telovadbe delajo z našo mladino tudi izven šolskih prostorov in jih lahko privajajo — če že drugega ne — na slovenske strokovne izraze.

To so dokazi, kam lahko privede zaprtost, preskromen pretok informacij, ki morajo sicer potekati v obe smeri. Ponavljam torej: pri reorganizaciji strukture moramo upoštevati Slovenca, ki tu živi, moramo dovoliti demokratičen in brez predsodkov pristop slehernega človeka, da je kandidat in da je tudi izvoljen, ne glede na to, kdo ga predlaga ali če dobi kjerkoli potrebno podporo. Strankarstvo nima mesta v SKGZ oziroma ga ne sme imeti, če dejansko želimo, da bomo lahko zaobjeli vse tukaj živeče Slovence.

ODO KALAN

"...y le suplicamos que no enviase letrados porque en entrando en la tierra la pornia en revuelta con sus libros, y habria pleitos y disensiones."

(In zaprosili smo ga, naj nam ne pošilja izobražencev, ker bi s svojimi knjigami rinili deželo k uporu, povzročali spore in nezadovoljstvo.) Tako so pisali vojaki Hernanda Cortesa španskemu kralju malo po vojaški zmagi nad mehiškim poglavarjem Cuauhquemotoc.

Teklo je leto 1521, preprosti španski vojaki pa so po dveh letih spopadov z domačini jasno razumeli, da se bo njihova oblast utrdila samo, če bodo ostali domačini v primitivnem kulturnem stanju.

V skoraj petsto letih se ni spremenilo ničesar. Španske conquistadorje so v Latinski Ameriki zamenjali gringos in yankis, skrivnost vladanja pa je ostala v zaostlosti avtohtonega prebivalstva.

Komaj sem se vrnil s potovanja po Mehiki in Gvatemali, in opažam, da je o tem potovanju veliko težje nekaj napisati kot pred leti o tistem po ZDA. Ne da bi primanjkovalo zemljepisnih, spomeniških in človeških elementov ter potovalnih dogodivščin. Razlika je v odnosu do različnih stvarnosti obiskanih krajev.

V ZDA pride Evropejec s tovorom svoje bogate kulture in tisočletnih tradicij. Brez obznanosti lahko vso tamkajšnjo stvarnost gleda zviška. Manjše domačinov so največkrat otročje. Kljub bogastvu, ki ga obkroža, je evropejski obiskovalec gladko nad vsem kičem in se ob vsakem koraku zaveda, da je kljub manjšemu številu kalorij Amerikanec (v smislu kakovosti življenja) pravzaprav on. In zaveda se tudi, da mu status Evropejca z vitamini napihne yankeeje zavidajo.

»Maldido Gringo« pred poletom na mehiški notranji progi

Vse to izgine v Srednji in Južni Ameriki, kamor se res lahko potuje tudi samo zaradi pogleda na slovesne spomenike iz starih časov, kjer pa se z manj omejenim programom obiska otipajo tudi velike tragedije, ki jih ta del sveta doživlja vsakodnevno in brez kakšnega posebnega upanja na bolj znosno bodočnost.

V novih pogojih postane državljanu razvite dežele nerodno. Ob vsej mate-

riadni razliki ga najbolj prizadene spoznanje, da je on sit zato, ker so domačini lačni. In tudi to, da je v očeh domačinov predstavnik tistih, ki so še vedno kruti gospodarji sužnjev. Ko bi v gringosih domačini videli tudi uničevalca njihove kulture, bi obiskovalec umrl samo zaradi pogledov. To pa odpade, ker je bila domača kultura brezobzirno in že pred stoletji izbrisana in ni več živo prisotna.

Iz oči mesticev in rasno čistih rdečekožcev seva vedno in samo strah.

Moja dejanska pot v Mehiko se je začela skoraj neslovesno v Trevisu. Z mehiško prestolnico na drugi strani je bilo neznatno letališče v Trevisu žalitv za moj 13 ur in pol dolg polet, po kratkem uvodu pa je bil Amsterdam tisti iz katerega sem primerno izvedel skok čez Veliko lužo.

Po Mehiki in Gvatemali sem potoval mesec dni. Kaj je bilo najlepše? Letenje! Ob 18. uri sem odtelil iz Evrope in se opolnoči istega dne že znašel v Mehiki. Res tudi s sedmimi urami časovne razlike, emotivno pa ta ni štela.

Pristanek v Ciudad Mexico je doživetje. Letališče je na vzhodnem delu mesta, že od zelo daleč pa se ponoči opazi sij, ki se dviga iz morja luči. Največji mestni aglomerat na svetu ponuja sliko grozljivih razsežnosti. Očitno je razkošno razsvetljenega bolj malo, površini, ki jo pokriva mreža cest, pa ni videti konca.

Stik z bolečo stvarnostjo je izven letališča zgradbe neizbežen. Uradni in priložnostni taksiji, hoteli čevljev, ponudbe za izlete, hotele, predstave in zabave vseh vrst.

Priznati moram, da sem se moral pošteno zbrati, preden sem ukrepal. Policije skoraj nisem videval in skrb za osebno varnost je bila primarna. Imel sem že negativne izkušnje iz sličnih krajev. Da bi po 23 urah potovanja lahko zaspal, nisem upal. Ob živčni razdraženosti je nastopila tudi časovna razlika, saj bi moral ob tistem času doma komaj vstajati.

Sklenil sem, da se nekam zatečem. Da se vsaj zleknem in uredim misli. Časa sem imel ta dan do zgodnjega popoldneva, ker sem moral čakati na novo letalsko zvezo.

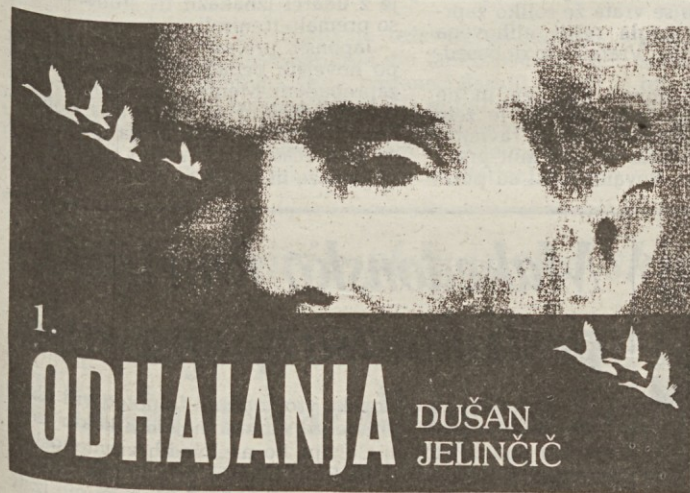
Iz nahrbtnika sem potegnil nož in si ga spravil v žep. Še nikoli v življenju se nisem resno s kom udaril. Ne vem kaj bi zmoget, če bi me kdo profesionalno napadel. Nož pa mi je vseeno dajal nekaj duševne opore.

V množici taksijev sem izbral enega za uradno registracijo in iz parkirišča tik pred izhodom z letališča. Pogodba s šoferjem je vsebovala prevoz do cenenega hotela. »Barrato y seguro«, je dodal šofer. Cenenega in varnega!

Je res treba upoštevati tudi v hotelih aspekt varnosti? »Tu v Mehiki je vse možno,« je povedal šofer in seveda povečal moje skrbi. Nekaj minut smo se vozili po avtocesti, nato pa vedno bolj po dokaj temnih ulicah.

Dokaj napet sem dvakrat vprašal, kdaj bomo prišli do cilja in mož je razumel, da se bojim. Če je on bil red taksist, to še ni pomenilo, da bi nas nekdo prestregel in mene oropal. Ciudad Mexico, ali samo Mexico, je mesto z zelo lepo urejenim in za tuje varnim središčem, obkroženo pa je od ogromnih naselij (colonias), kjer kakih 10 milijonov ljudi živi prej kot iz dneva v dan, iz ure v uro.

(Se nadaljuje)

1. ODHAJANJA DUŠAN JELINČIČ

Svetloba in blišč

Jutro se je izzarelo, tako da je nastopila neusmiljena tropska vročina, polna vlage in sončnega škemenja v očeh. Naposled sem se znašel sam v periferiji vele mesta. Čimprej hočem od tod. Preveč energije imam v sebi, da bi miroval. Stopim na prvi avtobus, ki me popelje točno tja, kamor sem si želel, in sicer na avtobusno postajo. Nagonsko se napotim proti razdrapanim, zbledelim, razpadajočim okencem posameznih avtobusnih društev, da bi si izbral najprimernejši avtobus za nadaljevanje poti. Okrog mene skakljajo otroci, ki me vlečejo za roko ter ponujajo storitve svoje avtobusne družbe, ki me bo v trenutku na najbolj udoben način pripeljala točno tja, kjer je moj cilj. Scena je torej običajna in vse je v najlepšem redu. Vendar nagonsko čutim nevarnost, kot lovski pes, ki zavoha svoj plen, čutim jo v zraku, in tej

neznosni vročini, z vsem svojim telesom in dušo. Nekatere preži nevarnost, nekaj me ogroža. Obrnem se, in v trenutku, ko že hočem vstopiti v smrad in temo prijazne, prijetne in naklonjene avtobusne postaje, opazim na oni strani trga svetlo in lepo urejeno potovalno agencijo.

Kar zdrznem se. Kako je lahko zrasla tu, tako prijetna in urejena, z lepim napisom nad velikimi steklenimi vhodnimi vrati in s privlačno izlozbo, kjer so kraljevali živi in sanjavi propagandni lepaki o najbolj očarljivih in drugih potovanjih? Kako je lahko zrasla tu, nasproti umazanije avtobusne postaje, kjer se vsak dan trejo revni in poraženi ljudje, ki ne poznajo drugega, kot le svoje mesto ali vasico in svojo brezizhodno bedo. Ti o Parizu, Londonu in Amsterdamu, ki se bohotijo v izložbi na oni strani trga še sanjati ne morejo. Saj niti ne vedo, da na drugem koncu sveta obstajajo ta očarljiva mesta z očarljivimi palačami in očarljivimi prebivalci.

Sedaj nevarnost čutim do neznosnosti. Moja notranja varnostna naprava je že zdavnaj prižgala rdečo luč, alarm pa zvoni, kot da bi ga obsedel hudič. In vendar se odločim. Bomo videli, kaj se bo zgodilo. Pospešim nekaj korakov do vihrave in vabljive izložbe, kjer je vse postavljeno v natančno določeni red. Preveč reda je tu. Nagonsko se obrnem proti razpadajoči avtobusni postaji, ki jo imam za hrbtom in ki sedaj žari v pravi nebeški luči. Pred mano pa je potovalna agencija, ki jo ovija naravnost demonski čar. Tu je preveč reda, prav tu, kjer je lahko le nered edina možna stvarnost. In ta svetloba in ta blišč ne spadata sem, ko pa je ta prostor, ta trg, to mesto, ta dežela, posvečena le kaosu, neredu in temnim slutnjam.

In vendar je bilo nad mano sonce, ki je izzarevalo svojo energijo in voljo do življenja. In jaz sem imel takrat toliko energije v sebi, da bi obrnil ta prostor, ta trg, to mesto, to deželo, ta svet. In kljub temu slutim, da se bo, če bom prestopil prag svetlobe in blišča te potovalne agenci-

je, zgodilo nekaj usodnega. In vendar ne smem pred to nevarnostjo bežati, saj bi to bil znak najnižkotnejše strahopetnosti. Moram se boriti. In če bom dovolj močen, bom nevarnost premagal, če pa bom šibek, bom klavarno podleget. In prav je tako. Tako je in tako mora biti. To spada v logiko stvari in zato se moram lotiti boja.

Odločil sem se, zavzdihnil in prestopil usodni prag. Blišč neonske luči. Svetloba in blišč. Preveč je svetlobe. Preveč me slepi. Kot da bi bil slep, opotekajoče pritavam do pulta, kjer preveč smehljaajočo uradnico vprašam, če se tu dobi avtobusna vozovnica do glavnega mesta v naslednji državi.

»To je dolga pot,« mi odvrne smehlaj, »tako pokličem šefa, ki vam bo vse obrazložil in nazorno prikazal.« Preveč govori, si mislim, pa tudi to medeno vikanje mi je bilo na tej poti neznano, ko pa sem srečeval le preproste in sončne ljudi, ki vikanja niso poznali, zato pa so ti bili resnično pripravljeni pomagati.

Naposled se prikaže medeno topeči obraz zariplega debelega človeka s kravato, jopičem in svilenim brezrokavnikom. »To je šef,« si rečem. Naravnost gnusno priliznjeno me pozdravi, vpraša, kako je kaj z mano, kaj ga to sploh zanima, si šepnem, ter me povabi, naj se vendar usedem v udoben fotelj. In že nekaj razlaga, opisuje in menca besede.

Nekaj mi ne gre v račun. On govori, govori, govori, vedno bolj je meden, vedno bolj je prijazen, jaz pa se čutim vse bolj razoroženega. Vedno bolj nerodno in neprijetno mi je, ne razumem, zakaj. Najprej sem pomislil na uničujočo toploto, a vendar je v tej bleščeči sobi ventilator prav dobro delal. Blišč, blišč, ta me je motil. Avtobusni listek sem vedno kupoval pri prašnih in razbitih okencih umazanih avtobusnih postaj, tu pa je vse bleščeče. Listek sem vedno kupoval od ljudi, ki so mi hoteli vsiliti svojo vozovnico po svoji ceni in ob očitni slepariji. In takrat sem se skregal, dvignil glas, naposled izterjal svoje, da smo bili vsi zadovoljni, tu pa sem se čutil razorožen.

Naročnina: mesečna 20.000 lir - celoletna 240.000 lir; v SFRJ številka 5.- din, naročnina za zasebnike mesečno 70.- din, polletno 390.- din, letno 780.- din.

Poštni tekoči račun za Italijo

Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ: žiro račun 51420-603-31593

ADIT 61000 Ljubljana

Glonarjeva 8 - telefon 329761

Oglaš: ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni oglaš 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 120.000 lir. Ob praznikih povšek 20%. IVA 19%. Oglaš iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku PUBLI-EST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tix 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

Mali oglaš: 850 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%. Naročajo se v uredništvu Primorskega dnevnika - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-611.

primorski dnevnik

sreda, 18. julija 1990

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 - Fax (040) 772418
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax (0481) 532958
CEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

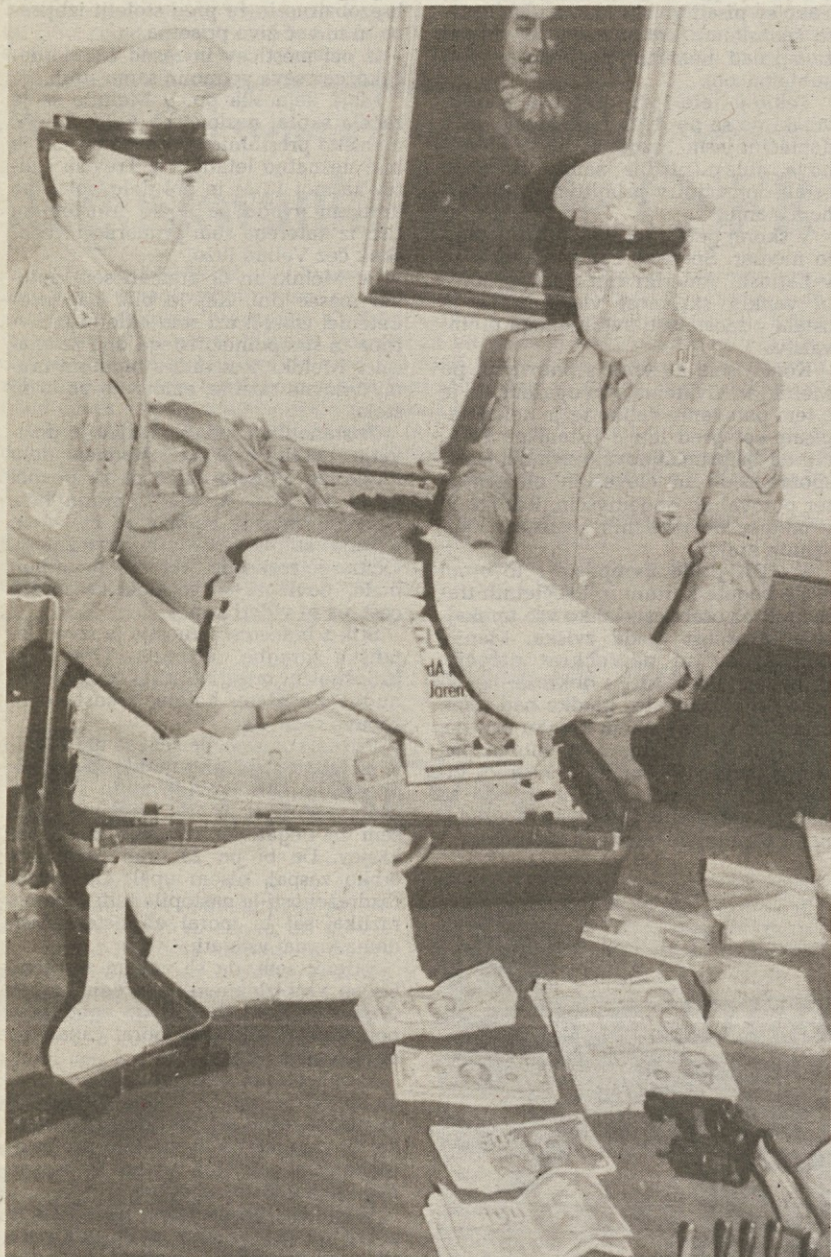
Glavni urednik Dušan Udovič
Odgovorni urednik Vojimir Tavčar

Izdaja
in tiska

ZTT
Trst

Član italijanske
zveze časopisnih
založnikov FIEG

Uspešen poseg finančnih stražnikov zaključil večmesečno preiskavo V Trstu in Milanu aretirali tolpo prekupčevalcev heroína in kokaina

TRST, MILAN — Finančni stražniki so v Trstu in Milanu zaplenili 7 kilogramov kokaina in 4,5 kilograma heroína, poleg tega pa v treh uspešno izvedenih akcijah aretirali 5 ljudi, 3 državljane iz Italije, enega iz Venezuele in enega iz Malezije.

Italijanske državljane (to so 31-letni »kurir« Mario Galletti iz okolice Cremona, 55-letni Luigi Berritto iz bližine Avellina in 31-letna Milančanka Maria Teresa Berti) so aretirali na podlagi preiskave, ki je trajala pet mesecev. Z njimi je bil povezan 25-letni Julio Marchese Gasparin iz Venezuele, sicer pa italijanskega porekla. Gasparina so (po zaslugi britanske policije) prijeli na milanskem letališču Linate: s sabo je imel 2,2 kilograma kokaina. Petega člana tolpe (30-letnega Malezijca Alagasuja Sivakumarana) pa so zadržali v Trstu; finančni stražniki so ga zasledovali vse od Milana, tja pa je prišel z letalom iz Singapura. V aktovki je imel 4,15 kilograma zelo čistega heroína. Preiskovalci trdijo, da je heroín pretihotapil iz Malezije.

Sedež tolpe je bil v Milanu, in sicer v stanovanju, katere lastnica je Maria Teresa Berti. Tu je deloval pravcati »supermarket« mamil: poleg snovi, s katerimi so »rezali« mamila, so tam našli razne pripomočke za mamila, revolver znamke Smith and Wesson in seznam tistih, katerim so pošiljali mamila. Iz »cenika« izhaja, da so za vsakih 300 gramov mamila zaslužili 25 milijonov lir, za 100 gramov 8 milijonov, za 50 gramov pa 4 in pol milijone lir.

Preiskovalci trdijo, da je tolpa bila po vsej verjetnosti povezana z eno samo mrežo razpečevalcev. Ključna oseba naj bi bil Berritto; v njegovem stanovanju so finančni stražniki zasegli raznovrstno valuto (ameriške dolarje, švicarske franke in italijanske lire) v vrednosti 60 milijonov lir. Njegova desna roka je bil Mario Galletti, ki je večkrat hodil po mamila na Nizozemsko, Francijo in Južno Ameriko. Galletti so finančni stražniki zasledili na mejnem prehodu pod Mont Blancom, aretirali pa v Milanu.

Na sliki (telefoto AP): zaplenjene vrečke mamila in denarja

Vprašljiva odločitev vodstva Ilve iz Taranta

TARANTO — Vodstvo železarne Ilve je z včerajšnjim dnem razrešilo dela tri tisoč delavcev, ki že četrty dan stavkajo zadnje pol ure vsake izmene. Stavko je oklical sindikat zaradi odločitve direktcije železarne, da ne bo nadaljevala pogajanj s sindikalnimi organizacijami in tovarniškim svetom glede dopolnilne blagajne za 274 delavcev. Dopolnilna blagajna je po mnenju sindikata neupravičena in v nasprotju z dosedanjimi pogajanjmi in obljubami vodstva. V tarantski Ilvi so ustavljeni trije od petih plavžev, dejansko pa deluje samo eden, ker so v drugem v teku vzdrževalna dela.

Včeraj se je napetost med delavci nevarno povečala. Vodstvo je poslednjič zgrda zavrnilo njihovo zahtevo po pojasnitvah. Kaže, da so delavci in sindikalisti nagnali osebne straže direktorskega štaba, pri tem pa so menda grozile z orožjem. Verodostojnost vesti sedaj raziskuje sodstvo.

V Milanu »tihotapijo« bolnike

MILAN — Zdravnik Mauro Moroni (na sliki) vodi oddelek za nalezljive bolezni milanske bolnišnice Sacco. Pred dnevi je najavil tiskovno konferenco in novinarjem izjavil, da se v milanskih bolnišnicah dogajajo čudne stvari. Bolnike z aidsom in seropozitivne subjekte »tihotapijo« v bolnišnico, ne da bi bil kdo o tem obveščen. V popolni nevednosti bolničarjev in drugega osebja ter ostalih bolnikov so se zdravniki nekako znašli, saj je v samem Milanu na tisoče obolelih za aidsom, razpoložljivih postelj je le 1.200, nihče pa ni poskrbel za primerne protiukrepe.

Profesor Moroni je dejal, da morajo le zdravniki bolnišnice Sacco, kjer deluje center za bolnike z aidsom, javiti prisotnost teh bolnikov, v drugih bolnišnicah pa to ni obvezno. Zaradi tega so mnoge bolnike sprejeli v bolnišnico pač zaradi »boleznih« ali okužbe, ki jih daje v tistem trenutku. Aids pripravlja namreč teren raznim boleznim, ki so v končni fazi okužbe tudi smrtonosne, zato lahko nosilca protiteles HIV registriramo tudi kot bolnika s pljučnico, kožnim rakom in podobno.

Močan požar je izbruhnil v 51. nadstropju slavnega nebotičnika Empire State Building

NEW YORK — V slavnem newyorškem nebotičniku Empire State Building, ki že zdavnaj ni najvišji na svetu, a ohranja svoj sloves, je predvčerajšnjim izbruhnil močan požar. Gasilci so sporočili, da je do požara prišlo v 51. nadstropju (Empire jih ima vsega 102), na srečo pa požar ni imel hujših posledic.

Zaradi gostega dima, ki se je valil po hodnikih, je moralo prositi za zdravniško pomoč kakih trideset oseb, dva gasilca pa sta bila ranjena. Policija in gasilci so posegli dovolj hitro, tako da so lahko brez večjih težav pogasili požar ter popolnoma spraznili palačo. Preusmerili so promet in poskrbeli za vse reševalne akcije, s katerimi so lahko pomagali ljudem, ki živijo v nebotičniku, in obiskovalcem tega slavnega nebotičnika.

Na sliki (telefoto AP): ranjenemu gasilcu nudijo prvo pomoč

Strogost japonskih vzgojiteljev pahnila v smrt 15-letno dijakinjo

TOKIO — Strogost, ki vlada v japonskih šolah vseh stopenj, je presegla sprejemljive meje in marsikje študenti in starši, pa tudi nekateri vzgojitelji, zahtevajo korenite spremembe.

Zadnji dogodek, o katerem je podrobno poročala japonska televizija, je terjal življenje komaj 15-letne dijakinje. Kriva je bila, da je prišla v šolo zadnji trenutek. Eden od profesorjev je že sprožil avtomatično zapiranje težkih jeklenih vhodnih vrat, drugi pa je z vzvratnim štejem dajal zamudnikom deset sekund časa, da prestopijo šolski prag. Ryoko Išida je tudi pohitela, vendar so se vrata že toliko zaprla, da se ni mogla rešiti njihovega smrtnega objema. Vrata so jo dobesečno strla.

Dogodek je dovolj tragičen in ne potrebuje komentarja, pač pa je zelo vprašljivo zadržanje šolskega ravnanja. »Priti bi morala deset minut prej,« je zabrusil preiskovalcem, ki so poiz-

vedovali, kako je prišlo do nesreče. Res je sicer, da so japonski šolarji in dijakji vajeni vseh mogočih disciplinskih oprijemov, res pa je tudi, in to so priznali številni vzgojitelji, da prihaja vse pogostejše do ekscesov nekaterih profesorjev. Opogumili so se tudi dijakji, ki so na lastni koži okusili profesorsko strogost in prijavi dogodka, ki so milo rečeno nerazumljivi. Profesorica na nekem tehničnem zavodu je dva dijaka prisilila, da se do vratu zakopljeta v moker pesek, ker sta v razredu razgrajala. Neki profesor telovadbe pa je z udarci izkazal tri študente, ker so premalo trenirali.

Japonski profesorji, ki se zgledujejo po novejših pedagoških oprijemih, so zaprepani. Menijo, da njihovi kolegi - tradicionalisti ne bi radi za nobeno ceno izgubili ugleda, ki ga uživajo, in se zato včasih spremenijo v prave krivolčneže in tirane.

Neznana ženska umrla po pretepu in posilstvu

ROVIGO — Na oddelku za nalezljive bolezni je v noči na torek umrla ženska, ki so jo pred dnevi posilili in divje pretepli v Lendinari pri Rovigu. Ženska je bila narkomanka in seropozitivna, njeno starost pa so lahko ocenili le približno, saj je bila brez osebnih dokumentov.

Zensko so našli mestni redarji v središču Lendinare. Tavalja je po ulici vsa potolčena in umazana. Na njej so visele raztrgane obleke, telo pa je bilo prekrto s podplutbami. Ko so jo prepeljali v bolnišnico v Badio Polesine, so zdravniki ugotovili, da so jo pred nedavnim posilili in pretepli. Na rokah je imela še znake injekcij, tudi po dodatnih pregledih pa so ugotovili, da je bila zasvojena z mamili. Poleg tega so ugotovili tudi, da je imela v krvi protitelesa HIV, kar pomeni, da je bila seropozitivni subjekt. Zaradi šoka ni spregovorila niti besedice, zato ni bila veliko v pomoč preiskovalcem, ki so skušali ugotoviti, kdo jo je posilil in pretepel. Prav pretep je bil zanjo usoden, saj je podlegla notranji možganski krvavitvi.

Cene vabijo, izbira malo manj

Tudi v moskovskih prodajalnah je čas popustov. Izbira res ni velika, modeli so pač takšni kakršni so, mož pred izložbo pa kljub vsemu ugiba, ali bi vstopil

Makedonsko kmetijstvo pesti katastrofalna suša

LJUBLJANA — Tropska vročina tudi to poletje ni obšla Makedonije, da se živo srebro v termometrih nikakor noče spustiti pod 30 stopinj Celzija. Po napovedih vremenslovcev tudi v prihodnjih dneh ni mogoče pričakovati ohladi-
tev in padavin. Kmetje obupano in nemočno opazujejo izsušena polja, sadovnjake in vinograde, od letine pa si praktično ne morejo obetati veliko, saj so marsikje že morali prenehati namakati polja, ker je vode v strugah rek, potokov in umetnih jezer skorajda zmanjkalo. Raven voda v makedonskih rekah je že pod biološkim minimumom, tako da se biologi bojijo, da sta flora in favna že povsem uničeni. Z vseh območij Makedonije prihajajo alarmantna poročila o pomanjkanju pitne vode. Omejevanje porabe je neizbežno, marsikje pa pitno vodo dovažajo s cisternami. V težavah pa se je zaradi suše znašla tudi industrijska proizvodnja, saj jo motijo nenehne omejitve porabe vode.

Iz kmetijskega kombinata Vipava pa sporočajo, da je burja, ki je bila na Primorskem izredno močna po zadnji ohladi, konec minulega tedna, povzročila na poljih in v vinogradih veliko škode. Najbolj sta prizadeta koruza in vinska trta. (dd)